

श्री श्रेयसायकः
अधिकारित्वगणनायकः
ग्रन्थाङ्कः : ११४

श्री
र सा ज्ज लि

—•—
प्रथम पान

—•—
१०८४

શ્રી શ્રેયસ્સાધકવર્ગના આચાર્યશ્રીની
આજ્ઞાથી પ્રસિદ્ધ કરનાર
શ્રી એ. એ. વર્ગ.
વડોદરા.

—૦—

સં. ૧૯૮૪, શ્રાવણ શુક્લ ૦ ૧૫.

ગુરુવાર.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-ટાંબા
૧૪૩૫૬

શ્રી શુકજનકાલ્યાન.

[શ્રીમદ્ ઉપેન્દ્રાચાર્યજી]

શુકજનકનો જ્ઞાનમય અદ્ભુત પ્રસંગ આખ્યાનરૂપે કાવ્યમાં રચાયેલો આવ્યો છે. વાંચવાથી અત્યંત રસનો અનુભવ થવા માથે નમન કરણી જ્ઞાનજી કોઈ અદ્ભુત આદર્શ ખડો થાય છે.

મૂલ્ય : ૦-૩-૦

અવ ગાપન, મહાકાલ—વડોદરા.

ધ્યાન : 'વર્તમાન મુદ્રણાલય'
, મનલાલ દક્ષિણલાલ મહેતા.
ચિત્રોડ, અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૩૫૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રસાંજલિ

વિષય દ - : ૬૨૧

નિમિત્ત-નિવેદન

શ્રી શ્રેયસ્સાધકઅધિકારિવર્ગના પરમ પૂજ્ય આચાર્યશ્રીને કરાંચીના શ્રેયસ્સાધક બન્ધુઓ તરફથી કરાંચીમાં પધારવા વિગ્રહિ થયેલી, તે પ્રસંગમાં એ બન્ધુઓદ્વારા ચનાર વિવિધ ઉત્સવ-વિધાન-સમયે ગાવા માટે શ્રેયસ્સાધકઅધિકારિવર્ગના અતિ વિસ્તૃત કીર્તનસમૂહમાંથી થોડાં પસંદ કરી એક સ્વતંત્ર પુસ્તક તૈયાર કરવાની તેમણે ઇચ્છા જણાવવાથી આ પુસ્તકને પ્રસિદ્ધ થવાનો સુયોગ આવ્યો છે. સમયની અનુકૂલતાપ્રમાણે ઓછાં-વધતાં ગાવાની અનુકૂલતા પડે તથા તેમાં સાધારણ રીતે શ્રોતાને ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારનાં ભાવેનું કિંચિત્ દિગ્દર્શન થાય એવા આશયથી કીર્તનના ૧૧-વિભાગો આ સમૂહમાં પાડવામાં આવ્યા છે. શ્રેયસ્સાધકવર્ગનાં કીર્તનોનો એટલો મોટો સમૂહ છે કે તેમાંથી ઘણી જ સંકુચિત દૃષ્ટિથી આટલાં કીર્તનો લેવામાં આવ્યાં છે. અનેક પ્રકારની વિવિધતાવાળાં સર્વોત્કૃષ્ટ ભાવોનાં અનેક કીર્તનો સ્થળના સંકોચને લીધે આમાં લઈ શકાયાં નથી. પ્રસંગ પ્રાપ્ત થતાં ઇશ્વરેચ્છા તો આ અન્યના બીજા વિભાગો પ્રકટ થશે ત્યારે તેમાં તે મૂકી શકાશે. આ રૂપમાં આ અન્ય પ્રસિદ્ધ થવામાં ઉક્ત વર્ગનું કરાંચી-મંડલ ધન્યવાદને પ્રાપ્ત છે.

શ્રી કૃષ્ણજીવનતી,

ગુરુવાર

૫૦ ૧૯૮૪

}

શ્રી શ્રેયસ્સાધકઅધિકારિવર્ગ

કીર્તનોની અનુક્રમણિકા.

પદ :

પૃષ્ઠાંક :

અમે પ્રભુ એક આપના દાસ૦	૩૬
અરે ઓ વિધન-ઉપાધિવૃન્દ૦	૪૧
અન્તર્નિવાસી એ તો૦	૫૩
અમરદેશવાસિનિ, આજ૦	૭૫
અમે તો અણુજ્ઞાણ્યાં એકલડાં પ્રભુ !	૮૦
અનન્તૈશ્વર્યામ્બિધ૦	૧૦૬
અમે જતાં'તાં સંસારવાટે૦	૧૨૪
આવો આવો સાધીને પ્રાણવાયુ૦	૨૬
આલસ્યાદિ દોષ નિવારો૦	૪૦
આ જન્મમરણદુઃખ જવા રે૦	૨૮
આ લીજવિએ મતિ૦	૨૫
આપનો મારા પ્રભુ ! મને જંદ૦	૫૨
આ શાં દેવળ સ્થળ સ્થળ દાસે૦	૫૯
આશ્ચર્ય છે પ્રભુ !૦	૬૧
આથા ન છોડીશ જીવ !૦	૬૯
એ નથી એવો ભોજો૦	૧૫
ઓ પ્રભુદય ન ચઢાનાર૦	૭૯
ઓ ચિદ્ગગનના નિવાસિ૦	૧૧૬
અંતર તું એ જ બાહિર તું તે જ૦	૧૨
અંજનીયાં એવાં અંજન્યાં નાથ !	૪૦
કર્તવ્યને કરજે રે૦	૭
કરજો કલ્યાણ આજે સર્વતું,	૧૪
ક્યારે પ્રભુ અભિમુખ જીવ ! યાત્રે ?	૨૫૨
કરી સંયમ, હું સાધું૦	૧૦૨

કહેલું કે કરલું કાંઈ ક્યાં...	૧૦૫
ક્યા કીયા કહો યહાં ?	૧૧૩
કોઈ એક જણે જગમાં જન્મી	૩
કોઈ જિહ્વાને સ્વચ્છંદી કરશે ન લેશ	૮૩
કંઈ ચટપટી થતી સખિ ! ભારી	૪૨
ગમને ચઢજે, પંખિડા તું	૧૦૭
ગણના એની મનુષ્યમાં કેમ થાય	૨૦
ગુરુ ! હું વિષયનો કીટ છું	૬
ગુરુવર નામની માળા, જપુ હું તો	૧૯
ગુરુ આપ શરણે આળો રે	૮૭
ગુરુ ઠઠ ગુરુ ઠઠ ગુરુ ઠઠ,	૮૫
ગુરુવર હિત મારું સાધજો	૧૧૦
ગુંજન કર અંતરમાં	૧૧૪
ઘટમાં છૂપાયા ધનરયામ	૧૪
ઘડી ઘડી મુખડું મલકાઇ જતું	૮૬
ઘડી ઘડી વિરહ ગુરુનો અંતરે	૯૯
ચાહે પાળો કે ન પાળો	૧૨૧
ચાલો, ચાલો, શન્ય શિખરપર	૯૫
ચિદ્ધન જોઇ સકલ સ્થલ અંતર	૩૦
ચેતો ચેતો અરે નરનારીરે	૩૬
ચંદા ગગનવસિયા !	૫૧
છોટાસા ઝો છલ છળીલા	૩૩
જગતના નાથને જોયા વિના	૪
જય હૃદયપ્રિય દેવ ! જય જય	૧૧
જડ જીવન, પ્રભુ ! માઈ વિલાવજો	૨૯
જગતપ્રવૃત્તિમાંથી કંઈ તને	૨૦
જય જય હો બ્રહ્માનન્દ !	૩૫

જય જય ઉપેન્દ્ર ગુરુવર !	૫૪
જરા કહો તો જન્મીને જગમાં શું શું કર્યું ?	૯૪
જગજીવન જય૦	૧૧૫
જાણો મહિમા ધણો૦	૭૬
જીવનની કાણુ કાણુ ગુમાવે નિશાંતે૦	૬૦
જીવનમાં કહો શું શું કમાયા	૬૫
જીટી જીટી જીટી જીટી	૧૨૩
જેને કોષ્ટ ન જીએ તેને જોષ્ટને રે	૬૭
જોવાને વિશ્વવિહારી૦	૯૭
જો તો સખિ ઓ પેલો આવે૦	૧૬
ઝગઝગ ઝગમગતું જો જીવન ગાળ૦	૬૬
ઝટપટ ચલના દિલદાર૦	૭૧
તમે બાલકના ભગવાન છો	૧૦
તત્ત્વજ્ઞાનની આ રમ્ય સ્થિતિ કેવી ભાસતી !	૧૦
તમે એકવાર ધૂનને લગાવજો રે૦	૩૨
તારી કાયાનગરી આ૦	૧૦૦
તોડી જેણે જન્મમરણજન્મજન૦	૭૪
ત્રિકુટીતણા કિનારે, અહા !	૭૦
થવા પ્રગતિ અતિ ભારી૦	૩૭
દિલદાર દિદાર દિખાદે૦	૧૨૦
દિલહું કરીને પાણી પાણી૦	૮૮
દુઃખી બંધુઓ ! આવો હસીએ૦	૫૭
દષ્ટિ પલટે તત્ત્વચિન્તને સૃષ્ટિ નવીન જણાય	૮૨
દેવી જીવનનું લક્ષણ એ કે જ્યાં સુવિચાર સધાય૦	૧૨૩
ધન્ય ધન્ય આ વિશ્વમાં તેજ મતિ૦	૧૭
ધન્ય ધન્ય ઓ નાથ !૦	૯૬
નમન, નમન, તનમનધન૦	૨૪

ના ના જ્ઞાન ન આમ પમાતું	૨૧
નિકટ નિકટતર આવું છું	૨૭
નિજ દેશ ચલો જમ્મો	૬૯
નિરંતર એનું, હરિથી હૃદય એકતાન	૧૨૨
નિશિદ્ધિની ગાઓ અંધુ	૫૭
પરબ્રહ્મ જય જય	૧
પરબ્રહ્મ, પરમ રમ્ય, પ્રિયતમ	૪૫
પહેચાનતા-પહેચાનતા મેં	૯૨
પી લે સમજીને હવે છું ટાડા	૬
પ્રભુની કૃપાના પાત્ર અંધુ !	૨
પ્રભુને કાળે તો કળે વૃત્તિ દિવાની	૯
પ્રભુ આપ ક્યારે હસો તે મેં જાણ્યું	૩૧
પ્રકૃતિ શિખને માર મારી	૬૩
પ્રભુકેરા આ ટહેલીઆની	૭૮
પ્રભુદર્શનવિના હું દિવાની બની	૭૯
પ્રતિફલતા એ પલુ દાર	૮૩
પ્રભુ મુજ કૃતિમાં બહુ આમી	૯૩
પ્રભુમામ્યુએ-પ્રગુરું સદા	૬૮
બ્રહ્મના અનુભવઆગળ તો	૫૪
બ્રહ્માંડભરમાં સભર હું	૧૧૪
બીનસદગુરુ જય	૪૬
બોલો બોલો, ઓ અદશ્ય	૧૦૪
ભક્તિ તો જેને ભાવી રે	૯૬
ભક્તિથી પાથે લાગું	૭૬
ભવદુઃખદર્દીને દર્શન દેજો	૪૭
ભારત અભયવન્ત હો	૧૨૮
ભારતની ચઢતી કરજો	૪૪

મન મસ્તાના, કર પ્રણવ મંત્રકો જાપ	૧૩
મને બ્રહ્મતણી ચઢી હૃદયે	૩૪
મને પ્રાપ્ત થતા દુઃખમાં પ્રભુએ	૫૬
મમ મુર્ધનમે ઉગનારાં	૪૯
મનહું ગુરુદેવે મોહું રે	૧૨૦
મારું સુખ ન કહું જાય	૧૨૭
મારાં આણુપુંજે, કાંઈ પ્રણવનાદ ગુંજે	૧૨૬
મારું કહું માનો તો વાત કહું કાનમાં	૧૧૯
માયે વહે કાં બાર	૭૪
મારે મન એ ન અધિક	૬૪
માયા અટપટી અટપટ તારી	૬૬
મૂર્ખ તું વૃથા કુલે રે	૪૮
મેં તો અકથ્ય, ધરું	૫૦
મેંય બુલાય હારી	૧૦૧
મહ સંસાર હે મનકાં	૮૯
રટ રટ હરિગુરુ હરિગુરુ ઐ	૮૧
રસરંગ હૃદય જમાવી	૨૮
રુઠી મારી મલક-મલકતી આંખ	૯૪
રે મને પ્રભુનાં બતાવો કોઈ રસિયાં	૬૨
લાગી અમારી હવે તાળી એ વરશું	૮૪
વહાલો વિરાજતો મુજ અંતરમાં	૯૧
વાત જરી લાવો વિચાર	૫૨
વિશ્વને ધૃષ્ટિ તું ઉન્નત કરવાને	૧૧૬
વિનાશી ને વિલાસી આં	૧૨૬
વૃત્તિઓ કેવી રહે વીર ! તેનું અન્વેષણ કરજે રે	૭૭
શું તું સાધી શકીશ જગે જીવડા રે	૩૮
શરણ આવી પડેલાને ગુરો !	૫

શાન્ત હો મન ! શાન્ત હો...	૨૨
સત્ય સ્વરૂપ ક્યો બૂલ ગયા ?	૧૮
સદ્ગુરુ તારનહારાં	૧૧૮
સરવર તું ચાલ સપ્તિ રીં	૧૦૩
સચ્ચિન્મય બ્રહ્મ, ગુરુવરં	૭૩
સર્વ બ્રહ્માંડાધીશ	૮૮
સાધજે, સાધજે, તું જ્ઞાનં	૧૧૦
સાધક શૂરા, જો જિતો તો	૨
સ્વાર્થની કરોને આજ હોળીં	૪૭
સુખપ્રદ પુણ્ય તુહરિના પાય	૧૬
સંકેલી ઘૃષ્ણિને વીરા ! બહારથી રેં	૧૦૨
હવે મૂકો બુદ્ધિનો વિવાદં	૨૫
હમકો તુમસેં મિલાઈ દેનાં	૮૧
હસાવી સર્વને હસવું	૧૧૨
હરદમ હમેરેમેંહી હમ અલમસ્ત હેં	૪૩
હરિના બોલની બલિહારીં	૩૯
હું છું નિત્ય નિરંજનં	૨૩
હું તો થઈ છું દિવાની, તારે દીધેં	૯૦
હે મન બ્રમરા !	૧૦૮
હો મન ! અપ કપ તું કહેગોં	૮
હો નાથ ! મને દેખાડશે ન એવો દહાડોં	૧૧૭
હો મન ! નિડર હોઈ રહેનાં	૫૮

॥ ॐ ॥

॥ श्री सद्गुरुवे परमात्मने नमः ॥

श्री रसाञ्जलि.

प्रथम पान

सर्वव्यापी तत्वप्रति प्रणमन.

पद १ (ज्यारे रहूं हुं स्वरूप विचारी, ए लय.)
परब्रह्म जय जय परमेश्वर ! नमो नमो मायेश महेश्वर !
सकल देश सब बाहिरभीतर, बसत एक बस तुं हि तुं हि सभर,
परब्रह्म०
तुं हि मूलमें, तुं हि शिखरपर, तुं हि बसत यह गुहाकी अन्दर,
तुं हि मिलनकाज मुनियतिवर, ध्यावत खूब ध्यान कर कर कर;
परब्रह्म०
तुं हि रूप महा मोहक धर कर, तुं हि खचित सबका ले चित्त हर,
तुं हि रूप जब धरत भयंकर, अखिल विश्व कंपत धर धर धर;
परब्रह्म०
तुजमें रहा यह विश्व निरन्तर, तुजसें कोहु न बस्तु अनन्तर,
तुं हि रूप सब यह नारीनर, व्यापक भासत हय घर घर घर;
परब्रह्म०
तुं हि एक गर्जत अम सरपर, दर्शन करत नयन यह भर भर,
जय उपेन्द्र ! जय जय सद्गुरुवर ! तुं हि तुं हि ॐ हर हर हर;
परब्रह्म०
श्री उ०

સ્વાગતમ્

પદ. ૨ (વિષ્ણુ ગુરુ અન્યથી તરી શકે જીવ-એ લય)
 પ્રભુની કૃપાના પાત્ર બંધુ ! સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્.
 એકત્ર થઇ તત્પર થયા છે, સેવવાને સદુદ્ધમ,
 છે તે સમસ્ત સ્વજનસમૂહને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્.
 જેનું ગણિત થયું છે પ્રભુમાં, સર્વભાવવડે અહમ્,
 તેને પ્રભુરૂપ માની દધએ, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્.
 છે સાધી જેણે ચિત્તશુદ્ધિ, સેવી સાધન યત્નનિયમ,
 નિર્બંધસ્વરૂપ તે બંધુઓને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્.
 તત્વાનુભવ થાવા સદા જે, સેવતા દઢ સુસંયમ,
 સત્સાધનાભ્યાસી તમેને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્.
 જે અહોરાત્ર કરી રહ્યા છે, ઉન્નતિ કરી પરિશ્રમ,
 તે ઉમ્મ પુરુષાર્થી વારોને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્
 જેને નિરંતર સિદ્ધ છે, સમ્યગ્નિન્તાદિકતણે કમ,
 તેવા તમે શુભચિંતકોને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્
 ગુરુશુશ્રૂષાના બળે સિદ્ધિમાત્ર તમને છે મુગમ,
 તમસમ સુમંગલકારિ જનને, સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્
 ઉદ્યત થયા પ્રભુભાવનીચે, જેહ ગ્રહેવા હિત પરમ,
 તે સર્વને શુભભાવપૂર્વક સ્વાગતમ્ સ્વાગતમ્

શ્રી ૩૦

મનનો જય કરવા શૂરા સાધકોને પ્રવોધ.

પદ ૩ ગરબી.

સાધક શૂરા ! જે જીતો તો મનરિપુ એક જ જીતો;
 જેથી પૂરા, પાંડિત ને દેવનો સમૂહ રહે જીતો.
 મન માયાનું મૂળ જાણીને, કરવો નિશ્ચય ગતિ તાણીને,
 ના વિકળ થવું બળ નાણીને;

૨૬

સાધક ૧

નથી કાળ દિશા દુઃખ દેનારું, નથી પંચભૂત દુઃખનું ખારું,
 નથી કર્મ કલેશ આ કરનારું; સાધક૦ ૨
 મન જીવને જગ રચી દેખાડે, સુખઆશા દષ્ટ બાંધી પાડે,
 વળતાં નાખે દુઃખને ખાડે; સાધક૦ ૩
 દેવ દેવાને કો જન સાધે, છું બળાયો અમ વહી વાધે,
 મન દેવનો દેવ ન આરાધે; સાધક૦ ૪
 દેવોને પશુ મન દુઃખ દે છે, જેથી અધ ઊર્ધ્વ સદા વહે છે,
 જય તેમનો કરવા ન કો ચહે છે; સાધક૦ ૫
 રામદ્વેષાદિક ઉપજાવે, આ મન વિધવિધ જીવને તાવે,
 કો બળીયાને આવે દાવે; સાધક૦ ૬
 મન વશ થાતાં વશ સર્વ થશે, દ્વઃસહ આ જગદુઃખ સદા જશે,
 નરસિંહ ત્રિલોકે ધન્ય હશે; સાધક૦ ૭

શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજી

કોઈ એક જણે

પદ. ૪ (કોઈ એક સમે, એ લય)

કોઈ એક જણે જગમાં જન્મી, કોઈ કોઈ સુન્દર સુકૃત્ય કીધાં,
 કોઈ એક જણે નિજ માનવ બધુને સહાય કરી આશિષ દીધાં.
 કોઈ એક જણે ગાંધ ગીત મધુર, કોઈકના હૃદયને શાંત કર્યું,
 કોઈ એક જણે પ્રકટાવી પ્રસન્નતા, અન્યના હૃદયનું દુઃખ હર્યું.
 કોઈ એક જણે મહાવિપદવિષે કરી સહાય, સાર્થક મિત્રધર્મ કર્યો,
 કોઈ એક જણે શબ્દ શ્રવણ કર્યો નિજ આશ્રિતનો ઉપકારભર્યો.
 કોઈ એક જણે જઈ એકાંતમાં, નિજ સ્વરૂપતણું રુંડું ખ્યાન ધર્યું,
 કોઈ એક જણે 'દેશસેવા કરુ' એવું સાચા હૃદયનું વચન ઉચ્ચર્યું.
 કોઈ એક જણે નિજ ધર્મને કાળ, અધર્મપ્રતિ યુદ્ધને આદર્યું.
 કોઈ એક જણે નિજ જીવન ગાળ્યું, તપાદિમાં એકાંતે શાન્તિભર્યું.
 કોઈ એક જણે બપવડારે રહી, સાચા સાધનથી સાધી ઉત્તમતા,

કહેા બન્ધુ ! વિચારી અને તો જરા :

એવા કોઈ એક જણુ તે તમે શું હતા ?

શ્રી હૃં

ઈશ્વરને પ્રત્યક્ષ કર્યાવિના આ જગત્માં જે કાંઈ કરવામાં
આવ્યું હોય છે તે નિરર્થક છે.

પદ ૫ ગઝલ.

જગતના નાથને જોયા-વિના સહિ ધૂળધાણી છે,
પ્રભુ નિરખ્યા વિના નયને, ઉભી ચોરાશી ખાણી છે.
થયું શું મહેલ બાંધ્યાથી, થયું શું ઉંચું ખાધાથી,
થયું શું દ્રવ્ય સાધ્યાથી, રહી જો ભવની ધાણી છે; જગતનાં
ધરી વસ્ત્રો રૂડાં અંગે, લલ્લ મિત્રાદિને સંગે,
ક્રૂપાં બગીમાં બધે રંગે, મહત્તા ના ગણાણી છે; જગતનાં
બલે વ્યાખ્યાન બહુ કીધાં, બલે અંથો રમ્યા ચુંદા,
બલે કાવ્યો ધણું! શું થયાં, વક્ષોગ્યું તોય પાણી છે; જગતનાં
વિલોક્યું ક્રાન્સ ને ઇંગ્લાંડ, વળી જાપાન સ્વીટ્ઝર્લેંડ,
અમેરિકાનું ન્યુ ઇંગ્લાંડ, નકામી દષ્ટિ તાણી છે; જગતનાં
પ્રભુ છે પ્રાણુથી પાસે, નયનસંમુખ તથા વાંસે,
દશે દિશ સકળ સ્થળ વાસે^૧, જુએ પણ કો ન પ્રાણી છે; જગતનાં
નદીઓ સ્વર્ણના રસની, નિરંતર આંગણે વહેતી,
અહે જીવ તે ન સંપત્તિ, અહે પણ કોડી કાણી^૨ છે; જગતનાં
છતે નેત્રે નથી જોતા, મણિ ત્વજી કાચમાં મ્હોતા,
મરણપર્યંત રહે રોતા, મતિ ભ્રમમાં શું ચાણી છે; જગતનાં
વિરલ કો કમર કસી મચતા, પ્રભુને પ્રકટ તે કરતા,
અચલ પદ સદા તે કરતા, ખરી તેની કમાણી છે; જગતનાં
છોટાકાલ જીં

ક્યારે ?

પદ ૬ (ગઝલ)

શરણુ આવી પડેલાંને ગુરો ! સંભાળશો ક્યારે ?
 અમિની આંખડી વહાલા ! અમોપર ઢાળશો ક્યારે ?
 તમારા ભક્ત અર્જુનને, કુરુક્ષેત્રે દીધેલા જો,
 પ્રભો ! તે આપનાં વચનો, હવે તો પાળશો ક્યારે ?
 ચતી સદ્ધર્મની ઝ્લાનિ, છવાતું પાપથી ભારત,
 સનાતન ધર્મનું ડિઝિમ, ફરી વમડાવશો ક્યારે ?
 પરિત્રાણાય સાધૂનામ્, કહેલું શ્રીમુખે સ્વામિન્ !
 ધરી અવતાર કલિયુગમાં, પ્રકટ દર્શાવશો ક્યારે ?
 અનમ્યાંશ્ચિતયંતો મામ્, વગેરે ભાવનાં વચનો,
 પુનઃ તે યાદ લાવીને, બિરદ બતલાવશો ક્યારે ?
 કહ્યું 'તું' "સર્વ ધર્મોને, ત્યજી લે શરણુ તું મારું,
 'બ્યાવીશ સર્વ પાપોથી", કહો છોડાવશો ક્યારે ?
 સુરક્ષા ગાયત્રી કરવા, સ્વયં જોપાલ કહેવાયા,
 હવે એ ગાયને માટે, સુદર્શન ધારશો ક્યારે ?
 ગયા પાતાલમાં વેદો, ગયા યાજ્ઞ અને યજ્ઞો,
 ગયા પર્વન્ય ભૂતલથી, કૃપાલો ! ક્ષાવશો ક્યારે ?
 ગયું તે યોગબલ સાયું, અને અધ્યાત્મવિદ્યા ક્યાં ?
 ગયું તે ક્ષાત્રબલ નાશી, પુનઃ પ્રકટાવશો ક્યારે ?
 હતી આ સ્વર્ગસમ ભૂમિ, તમે અવતાર લેતા જ્યાં,
 અરેરે ! એ બિચારીને, પ્રભો ? ઉદ્ધારશો ક્યારે ?
 હુંટાતી લાજ ને લક્ષ્મી, સહસ્રાક્ષે નિહાળો છો,
 દયાસિન્ધી ! દયા દિલની, પુનઃ રેલાવશો ક્યારે ?

—દલપતરામ.

ગુરુડપદેશામૃત પાન કરવા ઉપદેશ.

પદ ૭ (કોશ્લથી પેલે પાર છે હંસ—એ લય)
 પીલે સમજીને હાલે, ઘુંટડા અમૃતના ગટ ગટ,
 અમર થઈને અમરનાથને નિરખજે ઘટઘટ.
 વિષથી પોષાયો ને તું, વિષવહિરૂપે વાધ્યો,
 આબલગી તેં પાન વિષનું કીધું છે ચટ ચટ; પી લે૦
 હાથે કરીનેજે તું, વિષપાન કરતાં મરશે,
 ચોર્માશી લક્ષ ફેરે ફરશે, (ને) સઉ કહેશે ફટ ફટ: પી લે૦
 વિષને ઉતારવું જો હોય તો વિષયો છોડી,
 ધડીએ ને પલકે મનથી હોંસે તું રામ રટ રટ; પી લે૦
 પીયૂષને પાનારા, સાચા છે એક ગુરુવર,
 સઉથી પહેલાં તે મેળવ, છોડીને લીજી ખટપટ; પી લે૦
 જ્યન્તીજીવનના પ્યાલા દીધેલા પી લઇને,
 થઈ જાને જીવનમાંહિ કૃતકૃત્ય, ઝટ ઝટ ઝટ ઝટ; પી લે૦
 શ્રી જ૦ દેવી.

ઈશ્વરપ્રતિ વિષયી કીટની પ્રાર્થના.

પદ ૮ (ન્યારી સ્થિતિ આ વિશ્વમાં એ લય.)
 ગુરુ ! હું વિષયનો કીટ છું, તમે ભ્રમરી બની દંશો મને,
 જેથી હું મુજ કીડાપણું, બૂલી સતત સ્મરું આપને.
 આપ સ્મરણના દંશની એવી બધા મને બ્યાપજો,
 જેથી તમારા સ્મરણવિષુ મુજ ચિત્ત અન્ય બૂલી જાનો.
 જે જે કરું, જ્યાં જ્યાં ફરું, ત્યાં આપ સ્મરણ અખંડ રહે,
 જેથી વિવિધ વિષયોતણું, ચિંતન ન કદી વૃત્તિ ચહે.
 કરું હું બલે બ્યવહાર પણ, તવ ડંખ તો ડંખ્યા કરે,
 એવી સ્થિતિ મારી પ્રભો ! કયારે થશે આ અંતરે ?

પ્રભુ ! આપેરો સ્મરણવિષ્ણુ, હાથે ન ખીજું કંઈ મને,
 પ્રભુ ! આપનાં દર્શનવિના, નજરે સુઝે કંઈ નહિ મને.
 સંતત સ્મરણ થાતાં પ્રભુ ! હું આપરૂપ બની જઉં.
 ‘હે ગુરુ !’ ને સ્થાન ‘હું ગુરુ’ એ અનુભવે હું લઉં.
 હું અધમ મોહાસક્ત કીટને, દંશ દો બહુ ભેરથી,
 મને આપસ્વરૂપ કરો ગુરુવર ! છાપી આપતી મ્હોરથી.

શ્રી ૩૦

કર્તવ્યને સાધવાપ્રતિ દૃષ્ટિ રાખવા જીવને ઉપદેશ.

પદ ૯ (ભેયો મારો વહાલો ર-એ લય.)

કર્તવ્યને કરજે રે, કોથી ના પછી કરજે રે,
 મસ્ત થઈને કરજે રે, તૃણવત્ લહી સંસારને હો ૭.
 કોઈથી તારો વાંકો ન થઈ શકે વાળ; કર્તવ્યને

અહાર અંગથી વાંકું જે, ઉંટસમ જગત્ બણાય,
 તેના શુભ અભિપ્રાયને, રખે પામવા ધાય,
 ઈશ્વરમાં પશુ દોષ જે, જોતાં ના ખચકાય,

તું સ્પૃહા જગત્ની હરજે રે; તૃણ
 સકળ વિશ્વને કો નથી, પામ્યું શુભ અભિપ્રાય,
 કૃષ્ણ રામ પશુ જગત્ના, જનથી જો ! નિંદાય,
 જુએ દોષ તુજ ત્યાં પછી, શું આશ્ચર્ય ગણાય,

ભય સ્વરૂપ ન હૃદયે ધરજે રે; તૃણ
 સદ્ગુરુ ઈશ્વર શાસ્ત્ર જે, વિધિથી પ્રસન્ન થાય,
 તે વિધિ વહેજે ચત્રથી, કુપથ ન ધારી પાય,
 છો પછી ફાવે તે કહે, આ જનનો સમુદાય,

દુર્જનનાં વસન વિસરજે રે; તૃણ
 પૂર્વથી પશ્ચિમમાં વહે, રવિ જો ! ઝગને નિત્ય,

सुजन-कुजननां वचनने, धार कही ना चित,
 साधनपर रही शुषु न तुं, लोडवचन अनुचित,
 मति प्रभुमां स्थिर करी हरने रे; तृपु०
 आमुष् अरुप लही सजे! त्यजने भीछ जंजण,
 व्यर्थ दुखलीमां छे भीज, पर्यां रहे, रही कंगाल,
 पशु तुं तो हरि रभरी समय, सत्प्रयत्नमां गाण,
 प्रातक्षयु हरि हरि उच्यरने रे; तृपु०
 नरहरिप्रभुनी आथमां, ज्यां लगी रहीश बराध,
 त्यांलगी त्रिभुवनमां तने, कापथी न थरो कपि,
 प्रभुथी अभिन्न थप रहे, त्रिकाण तेथी लाप !
 अवपशुं भूली स्वप्ने सरने रे; तृपु०

छो०

“ इष्ट मारा छे ” एम छाती ठोकी कहेवा मनमति उक्ति.

पद. १० (हो मन अब हरिको भजन कर जाग—ए लय.)

हो मन ! अब कब तुं कहेंगो “मेरो राम” ?
 जैसी प्रीतिसें तुं कहत “यह, मेरे स्त्री अरु धाम,”
 वैसी प्रीतिसें कब कहेंगो, तुं ‘मेरो घनश्याम’ ? हो०
 जैसी निश्चयबुद्धिसें कहेता, तुं “ मेरो यह नाम,”
 वैसी निश्चयबुद्धिसें प्रभुको, कब तुं कहेंगो ‘मेरो श्याम’? हो०
 जैसो आनन्द होत तुझे जब, कहता तुं ‘यह मेरा दाम’,
 वैसो आनन्द कब तुझे होयगो, कहते ‘ये मेरा सुन्दरश्याम’? हो०

જૈસો તુફાનો અહં હોત કહતે, ‘યહ મેરા શુભ કામ’,
 વૈસો અહં કબ હોયગો તુફાને-કહનેમેં ‘મેરા આત્મારામ’? હોં
 કહ ગયે પ્રહલાદ આદિ વૈસૌ, તું કહેગો ઠામ ઠામ,
 તબ નિશ્ચય મન ! માન મયા તું, પ્રશ્નકા સત્ય શુલામ; હોં
 શ્રી હં

પ્રશ્નસાક્ષાત્કારમાટે પ્રશ્નમય થવાની જરૂર છે.

પદ ૧૧ (વહાલાની પાછળ હું જોગણ બની; એ લય.)

પ્રભુને કાળે તો કરજે વૃત્તિ દિવાની,
 વૃદ્ધિ દિવાની, છોડી પરવા ખીજની; વૃત્તિં
 પ્રભુને આતર તું વિસરી જાજે, ખાન ને પાનાદિ બોમ,
 વિરહવ્યથા મનની વધશે તો, થાશે પ્રભુસંયોગ; કરજેં
 લૌકિક વિભવો મેળવવા જોમ, તલસે તું દિનરાત,
 રમરમથી તેમ પ્રભુચિન્તનમાં, અર્પી દે તુજ જાત; કરજેં
 રાતની રાતો બેસી રહેજે, જોતાં પ્રભુની રાહ,
 હૃદયે ચેન પડે ન પ્રભુવિષ્ણુ, પ્રકટારી એવો દાહ; કરજેં
 નયન ફટારે તો પ્રભુકાજે, મીંચે તો પ્રભુકાજ,
 ચાસે તો પ્રભુકાજે; એમ પ્રભુ-મય પ્રવૃત્તિ કરી આજ; કરજેં.
 વાણીમાં વહાલાનું કીર્તન, આંખમાં અશ્રુધાર,
 શ્રવણે કેવળ પ્રભુનું શ્રવણજ, એવી સ્થિતિને ધાર; કરજેં
 વિરહતણા બાકુલભાવે પ્રભુ-પ્રતિમા લઇને હાથ,
 હિરના હિમળયે ધડી ધડી ભેરી,-પડજે તેની સાથ; કરજેં
 દિગ્મૂઢતા આવે તો સહેજે, પણ ન ત્યજજ પ્રભુશોધ,
 પ્રભુમય બનતાં પ્રભુ હિર પ્રકટે; આજ તે તુજહિર નોંધ; કરજેં
 મં બહેન

બાલકના ભગવાન્

[બાલગીત.]

પદ ૧૨ [પ્રિયતમ પ્રભુ કરીએ; એ લય]

તમે બાલકના ભગવાન્ છો, બાલકસહ બાલસમાન્ છો; તમે૦
શિશુશિષપર આશીષ દેવામાં, આપ ઉદાર મહાન્ છો; તમે૦
વિશ્વને બયબીત કરનારા તમે, પ્રહ્લાદનું અબયસ્થાન છો; તમે૦
દીધાં ધ્રુવને અવિચલ ધ્રુવપદ, એવા કરુણાવાન્ છો; તમે૦
આકાંડને ચિરાયુષ્ક દેનારા, એક તમે બલવાન્ છો; તમે૦
જનકસિંહાસને અષ્ટાવકને, ચઢાવનાર સોપાન^૨ છો; તમે૦
બાલકને મહાપદ દેવામાં, આપ તો બસ શુભતાન છો; તમે૦
ઉપેન્દ્રપ્રભુ બાલકના ચાલક, પાલક દયાનિધાન છો; તમે૦
શ્રી ૩૦

તત્त्वાનુભૂતિ

પદ ૧૩ (તમે શામાટે સ્યામ મહેલે. એ લય.)

તત્ત્વગ્ઝાનની આ રમ્ય સ્થિતિ કેવી બાસતી !
કેવી બાસતી, ન વૈખરી તે વર્ણીતી; તત્ત્વ૦
સચ્ચિત્સાગરમાં ગળ્યાં, આ મનવૃત્તિ સમૂહ,
મહાકારણમાંહિ શમ્યાં, કારણ, સૂક્ષ્મ ને સ્થૂલ;
દ્રષ્ટા દર્શન અને દશ્યની ભાંતિઓ,
અજ્ઞાનુભવે જ્યાંથી દૂર થઈ જતી; તત્ત્વ૦
સંચિત ને ક્રિયામાણ ને, વળી જે પ્રારબ્ધકર્મ,
ટળ્યાં, હવે ન રહ્યા દોસે, સમૂહ ધર્માધર્મ,
કર્તવ્યાકર્તવ્યભેદભુદ્ધિ ભાગતાં,
સર્વનો પરાવધિ પામી આ મતિ; તત્ત્વ૦

सातव्यप्राप्तव्य ना, सर्व अनुभवश्च,
 अनुभवी, अनुभवतुं अहं, त्यज्य शमी रहे स्वश्च,
 अहं अने कल्पनाना विषयश्च न तेथी,
 कथी के कणी न जती द्विज ते स्थिति; तरव०
 ओ ज० देवी.

उपकृतिउद्गार.

पद १४. (काहुंसैं अब होत न भीति, ए लय.)

जय हृदयप्रिय देव ! जय जय !
 प्रणमत शीष, जोरी कर द्वय द्वय,
 क्षय क्षय होवत हैं तेरसैं भय भय; जय०
 जगत्के छलबलकलसैं डरे क्यों,
 अब तो अविद्यापाश नरे क्यों;
 मुक्त भये हुवा जीवत्व लय लय; जय०
 ओ उ०

મંગલ

પદ ૧૫ [જલથલમેં તોહે, પલપલમેં તોહે૦ એ લય]

અંતર તું એ જ, બાહિર તું તે જ, નેતાં બધે એક તું તું,
 અણુમાંબા, પણુ ન ક્યાંય, કદી જણાય, તુંથી ન્યારું મારું હું હું.
 બર્યો છે વારિથી ભરપૂર મહાસિન્ધુ,
 એક પાત્ર ભરી તેમાંથી જળ લઉં છું;
 પછી પાત્રમાં પાછો વળી, હું જોઉં છું જ્યારે,
 નહિ જળવિના તેમાંહિ હું. બીજું કયું જોઉં છું;
 તારું ઝરણુ, જ્યાં ત્યાં વહન, થતું જોષ રહું છું... ... અંતર૦
 જણાયે આ જગતમાંહિ વિવિધ રૂપો,
 તથાપિ પાત્રમાંહિ જેમ છે પાણી,
 (તેમ) જગત આ નામનું માંહિ દીમે પાત્રો વિવિધ છોને,
 તથાપિ તું જ છું જ્યાં લાં, લઉં છું હું જ એ જણી;
 તું જ સભર, અજરઅમર, ત્યાં હું કયું થું થું... ... અંતર૦

શ્રી ૩૦

प्रणवमंत्रनो जाप करवा अधिकारीप्रति वचन.

पद. १६ राग काफी.

मन मस्ताना ! कर प्रणवमंत्रको जाप, अहो जाप रे; मन०
 सर्व मंत्रका मूल यही है, जाको महान् प्रताप,
 शुद्ध स्वरूप दर्शावही रे, जैसो उज्ज्वल खाप रे; मन०
 शब्दब्रह्म सो यही प्रणव है, जपत साधु अद्याप,
 कर्मक्लेश सब कटत सहजमें, होवत सुख अमाप रे; मन०
 अविनाशी यह सब घट पूरन, सर्व जगत्को बाप,
 बीजांकुरवत् सदा रहत है, शुद्ध ब्रह्मसे आप रे; मन०
 अर्थविधिसंयुक्त जाप सो, हरत तापसंताप,
 नृसिंह बचन न मान हि रे, अंते कर हि विलाप रे; मन०

श्रीमन्मृत्सिंहाचार्यजी.

ईश्वरने अंतरमां जइ शोधवा जीवने प्रबोध.

પદ. ૧૭ (મારે હૃદયે જોઇ જગરાય, એ લય.)

ઘટમાં છુપાયા ધનશ્યામ, આમ કાં તું શોધે ગગનમાં,
 નથી એ ગિરિમાં કે વનમાં, જો જો હૃદયસદનમાં; ઘટમાં૦
 ખાહિર દષ્ટિને ખાળી, ઘટમાં જો પાછું વાળી,
 રમંતો તારો ત્યાં રુડો રામ; આમ૦
 આઠે પટરાણીસંગે,^૧ ખેત્રે છે એ આનન્દે,
 હૃદયને મહેલે યોગીલલામ^૨; આમ૦
 લજ્જને મનશુદ્ધિઉપાધિ, સંયમ સાધનને સાધી,
 પહોંચી જ તું તે દિવ્ય ધામ; આમ૦
 છુપાશે રમણી લજ્જાથી, પ્રભુ પશુ ઉડીને ત્યાંથી,
 આલિંગતાં^૩ તુજને, સરશે-કામ; આમ૦

ચુનીલાલ જ૦ ઓઝા

श्री इष्टप्रति विव्रति.

પદ ૧૮ (છોડો રે કુંવર મારા હાથને, એ લય.)

કરજો કલ્યાણ આજે સર્વનું, વિનવીએ વિશ્વનાથ !
 હેતુઓ ટાળીને અનર્થના, ધરો શીષે સહસ્ર હાથ; કરજો૦
 ઉત્તમ આપજો આરોગ્યને રે, દેજો ઉચ્ચ ગૃહસુખ,
 દશે દિશામાં વિસ્તારજો, માનસ શક્તિનાં મયૂખ;^૪ કરજો૦
 શૌર્ય, સ્વાતંત્ર્ય, સ્વાત્મભોગને રે, દેજો સાચું સ્વાભિમાન,
 દૈન્ય દારિદ્ર્ય ટળી જેવડે, કરીએ સુખામૃતપાન; કરજો૦
 અન્યાયે ક્રોધને ન પીડીએ રે, ક્રોધથી પીડાઈએ ન લેશ,
 પોતાનું ઉચ્ચ સુખ સાધતાં, પરસુખ સાધીએ હમેશ; કરજો૦
 અંતરમાંથી આજે ટાળજો રે, અવિહિતક્રોધકામ,

શોક, મોહ, લોભ, ભય, બાગીને, કરજો સલ આત્મારામ; કરજો
 દેજો અમારી ખુદ્દિમાં રે, શુદ્ધ સત્તનો પ્રકાશ,
 જેથી અદિત્ય દિવ્ય જ્ઞાનનો, થાય સહજ ઉરે ભાસ; કરજો
 ઉપજવજો માનવમાત્રમાં રે, હિતપ્રદ આત્માવ,
 દ્વેષ ક્ષત્રુત્વ બૂલી ખેડીએ, જેથી ભરદરીએ નાવ; કરજો
 શુકિતના^૧ ઉચ્ચ સુખ આપતાં રે, કરજો અંતે જીવન્મુક્ત,
 નરહરિ પ્રભુ ! પરિણામમાં, રાખો આપમાં સંયુક્ત;^૨ કરજો
 છો

વાહ્યાદંબરયો ईश्वर ठगाता नथी.

પદ ૧૮ (જુ' નથી એવી ભોળી, એ લય.)
 એ નથી એવો ભોળો, એ નથી એવો ભોળો,
 આ જગનો પ્રભુ રે; એ
 સાવધતા રાખો નહિ ધોવા અંતરમાંનો ઝોળો,
 પછી પ્રભુ રીઝવવા દિલપર, ભલે ગામરો ઢોળો;
 પશુ નથી એવો ભોળો
 સદ્ગુણથી મન રંગ્યા વિશુ છો, કેસર ચન્દન ધોળો,
 મોહ દહા વિશુ ધસો કપાળે, ભલે ભસ્મનો ઝોળો; પશુ નથી
 તનમનશુદ્ધિ ન કરો ઉછાળો, દરિસ્મરણની છોળો,
 (અને) પવિત્રતા બતલાવા બડકો, જોષ અંતઃજનો ઝોળો; પશુ
 'પ્રભુ પ્રભુ' મોંએ કહો પશુ, અંતરૂથી જરી ન ખોળો,
 અને તમે જાણો કે પ્રભુને, રીઝતી દડે કરી ડોળો; પશુ
 માળાના મણકા તો મૂકો, ફેરવી ન્યાં લાં ડોળો,
 વ્યવહારે તો કરી કુટિલતા, ખોટો ત્રાજવે તોળો; પશુ
 અંતર્યામી પ્રભુ તો જાણે, કોણ કાળો કોણ ધોળો,

પળમાં એ તો પારખી કહાડે, આ તે મઠકે યોળો; એ
 ભોળવાય ઉપરનું જોઈ, એવો એ નથી મોળો,
 અનન્યભાવે ઉપેન્દ્ર ભજતાં, પ્રસારશે નિજ યોળો; એ
 શ્રી ૩૦

इष्टानुग्रहं नुं अमोघत्वं अने पुरुषप्रयत्ननो प्रताप.

પદ ૨૦ (પડરિથી, માંડો સુજન સંગ્રામ; એ લય)
 સુખપ્રદ પુણ્ય નૃહરિના પાય, નિગમ^૨ યશ્ન જેનો નિશ્ચયન ગાય.
 જાણ્યે અણુજાણ્યે પણ જેનો, રપર્ષ^૧ કદી થઈ જાય,
 મોહલોહપાતું જાય, સુવર્ણપ્રભાય, સમાધિ સુહાય; સુખપ્રદ
 ગાંડો ઘેલો મનનો મેલો, પણ જો ગુરુની રહાય,
 સહથી પહેલો થાય, વહેલો ધાય, નિવારી અપાય;^૨ સુખપ્રદ
 કેસરિને કુલ અવતરતાં, જુજ-જલ સ્વાભાવિક કાય,
 નિસર્ગથી^૩ સધાય, સકલ સદ્ગુણાય, મળ્યે ગુરુરાય; સુખપ્રદ
 આંખો મીચી બલથી બેસે, તો પણ ભાસ જણાય,
 સૂર્યોદયથી સદાય, વૃથા નવ જાય, ગુરુની છાંય; સુખપ્રદ
 સહજ પ્રયત્ને સહસ્રધા જે, ફલ દે નૃહરિકૃપાય,

સખલ પ્રયત્ન કરાય, સ્વર્ગવર્ણિનાય, (તો) નગીન શું ન થાય ?
 સુખપ્રદ
 નં પું સંઘવી.

श्रीइष्टाना अपरिमित सामर्थ्यं नुं भान करतो वृत्तिमां बुद्धिमति
 वचनो.

પદ. ૨૧ (જો જો સખિ આ રહ્યો પેલો એ લય)
 જો તો સખિ ! એ પેલો આવે, વહાલો જે સારા વિશ્વને નચાવે.

નામ્યા જેનાથી જ્ઞાનિ, નામ્યા જેનાથી મુનિ,
 હાં રે એ તો ખ્યાનિતણા ખ્યાનને છાડાવે; વહાલો૦
 વિષયી ને પામરને મુમુક્ષુને પણ એ,
 હાં રે એક લટકામાં સહજે લપટાવે; વહાલો૦
 રૂપરૂપનો એ અંબાર કંદરામાંથી,
 હાં રે આવી દર્શન શાં દૈવી કરાવે ! વહાલો૦
 એનાં પગલે તો એશ્વર્યો રેલાયે,
 હાં રે એ તો દૃષ્ટિથી અમૃત ફેલાવે; વહાલો૦
 એની વાણીનું કાણુ જાદુ જાણી શકે,
 હાં રે એ તો સાનમાં રહસ્ય સમજાવે; વહાલો૦
 યાદ સખિ ! યાદ, એનાં ચરણોમાં લેટવા,
 હાં રે આપણુ સહજે અભિન્ન થઇએ હાવે; વહાલો૦
 શ્રી જ૦ લેખી.

શ્રી ઇષ્ટમાં વૃત્તિની અચલ સ્થિતિવાળા પુરુષોની મતિ
 જ ધન્ય છે.

પદ ૨૨ (ધરો માથે મુકુટ વિશ્વાળ૦ એ લય.)

ધન્યં ધન્ય આ વિશ્વમાં તે જ મતિ, જેની ધૃષ્ટે સ્થિતિ; ધન્ય૦ ધ્રુવ
 નાનાવિધિ દિવ્ય ભોગને જોઇ, પ્રકટતી વૈવૃત્તિ જેને ન કોઇ,
 અચલ એવી જેની ઉપરતિ૨;
 બવહારમાત્રથી મોહ જવાથી, થાય ન થાય વા ધણકૃપાથી,
 ઉભયે ઉક્ષમત્વ સતત સજતી; ધન્ય૦
 કમલપત્રને જલમાં નાંખે, અલિપ્ત તોએ રહે અંજ આખે,
 (એમ) ભોજે પડી, ત્યાં ન પણ પમતી; ધન્ય૦
 દૂર વને તૃણને જો ચરતી, વૃત્તિ ગૃહે સ્થિત વૃત્સમાં ફરતી,
 બવહારે એમ જે ઇશ્વર સમરતી; ધન્ય૦

સિંહને શત લંબન કદી થાયે, ધાસનું તરણું તથાપિ ન ખાયે,
 વિષદે ૧ અતત્ત્વે ન તેમ ઠરતી; ધન્ય૦
 ચાતક ૨ તોયદ્વારિ લજીને, ટાળે તૃષા ન અવર જળ પીને,
 હરિ લજી, વિષયે ન તેમ જતી; ધન્ય૦
 પતિવ્રતા અવર પુરુષને ન ક્યારે, મનથડી પણ ક્ષણ એક વિચારે,
 (એમ) પ્રભુપતિવિષ્ણુ અન્ય ના ચિંતતી; ધન્ય૦
 હનુધર્માદિ પ્રયત્ને વહીને, તૃહરિમહેશ અભિન લહીને,
 શ્રી, જે પૃથક્ કદી ના પડતી; ધન્ય૦

છો૦

સ્વરૂપભાનવિસ્મૃત જીવને ઉપાલંભ.

પદ ૨૩ (નામ જપન ક્યોં છોડ દીયા, એ લય)

સત્ય સ્વરૂપ ક્યોં ભૂલ ગયા ?	
જગત્ ન ભૂલા, જીવત્વ ન ભૂલા,	
આત્માકું ક્યોં ભૂલ ગયા ?	સત્ય૦
નિષ્ફલ યહ સંસારવલ્લેહા,	
તામેં ક્યોં મશગૂલ ભયા ?	સત્ય૦
ક્ષણભર જાકી હે સત્તા નહિં,	
વાસેં ક્યોં વ્યાકુલ ભયા ?	સત્ય૦
ત્રિકાલ અસ્તિત્વ ન હે જિનકા,	
વામેં ક્યોં અનુકૂલ ભયા ?	સત્ય૦

જ્ઞાન પાડકે અમર હોઈકે,
 અબ તું ક્યોં ન અમૂલ ભયા ? સત્ય૦
 ગયા ઔર, પર જ્ઞાન મિલા તો,^૧
 સબ કુછ જાન વમૂલ ભયા; સત્ય૦
 શ્રીૐ૦

ગુરુસ્મરણનું દિવ્ય અનુભવગાન

પદ ૨૪ [ચિતિદરીયે ગળા જાજે, એ લય.]

ગુરુવરનામની માળા, જપું હું તો, ગુરુવરનામની માળા.
 ઠાઠ તપજી વિષયભોગના ઠાલા; જપું હું તો૦
 વિરાગી બની મેં અહંમમગૃહથી, ઉરથી બર્ચા ઉચાળા,
 ભક્તિકન્યા ભાવથી પહેરી, જેવા 'ગુરુ રઢીયાળા; જપું૦
 અંતઃપુર્જતાતણા અરણ્યે, ચરણો મારાં ચાહ્યાં,
 સિદ્ધિતણી નદીઓ ઉલ્લાંઘી, ઉલ્લાંઘ્યાં કોપધરનાળાં; જપું૦
 ચિંતનની ઝાડીને બેઠી, ઉંડાં ઉંડાં હાલ્યાં,
 હનમાનસસરપર આવી ત્યાં, પીધા અનુભવપ્યાલા; જપું૦
 ત્યાંથી ચાલી મગનગુહાપ્રતિ, જ્યાં ઐશ્વર્ય નિરાળાં,^૧
 ગુરુઐશ્વર્યનિધિ ત્યાં જોયો, તોડી અવિઘ્નાતાળાં; જપું૦
 પ્રભુકેરા એ પરમ ધામમાં, મહા મસ્ત થઈ મહાદયાં,
 ગુરુમરણે ગુરુઅનુગ્રહથી ઝટ, ઉદરી આ ગુરુઆલા; જપું૦

શ્રી જા૦ લેલી.

જગદાસક્ત જીવને પ્રશ્ન.

પદ. ૨૫ ગઝલ. (જગતના નાથને જોયા વિનાં એ લય.)

જગત્પ્રવૃત્તિમાંથી કંઈ તને પ્રભુ સાંભરે છે કે ?
 જગત્ જોઈ ચાકીને તારી, નજર પ્રભુપર ડરે છે કે ?
 જગતના સ્વાર્થસાધનમાં, અવિહિત કાર્મ આચરતાં,
 પ્રભુના ડરથી મન તારું, કંઈ પાછું ફરે છે કે ? જગત્
 ખીજને જોળવી લેતાં, ખીજનું જોળવી લેતાં,
 ખીજને કષ્ટ કંઈ દેતાં, પ્રભુખાતર ડરે છે કે ? જગત્
 જગતના ક્ષિપ્ર વ્યવહારો, બહુ જીજ્ઞાસુથી તું કરતો,
 પરંતુ તેની મધ્યે કંઈ, પ્રભુઅર્થે કરે છે કે ? જગત્
 જગતની વિનાશી વસ્તુ, સંધરી, શ્રમ સહી ખાતે,
 અવિનાશી પ્રભુના નામને કંઈ સંધરે છે કે ? જગત્
 પ્રભુવિષ્ણુ સાચું નથી કાંઈ, કહ્યું જાણે અને સંતે,
 અને હું તેનું તે કહું પશુ, ગળે કંઈ ઉતરે છે કે ? જગત્

શ્રી ૩૦

માનવ જન્મની અધમતા અને ઉત્તમતા.

પદ. ૨૬ (મહિમા એનો મુખે કથ્યો કેમ જાય, એ લય.)

મણના એની મનુષ્યમાં કેમ થાય, ગણના મનુષ્યમાં કેમ થાય.
 કલેશ દ્વેષ ને દોષભાવના, જે ઉરમાં ઉભરાય,
 અથવા જ્ઞાન્તિ પ્રેમનું અમૃત, જે ઉર વહે સદાય; એની
 જેનાથી એક દમડી પશુ નહિ, પરઅર્થે વપરાય,
 અથવા જેથી પરઅર્થે નિજ પ્રાણ અર્પી દેવાય; એની
 જેનાં તનુમન્દિર વ્યાધિ ને મહિનતાથી ગધાય,

અથવા જેના સ્પર્શમાત્રથી, પરનાં વ્યાધિ વિલાય; એની૦
 જેની વાણી શુણ્ણતાં અંતર, લયતાપથી શેકાય,
 અથવા જેની શુદ્ધે, અભય ને, પરમાનન્દ લહાય; એની૦
 એકમાથી સો, સોથી હજારો, -વિષયે વૃત્તિ ધાય,
 અથવા જેની હજારથી સો, સોથી એકે શમાય; એની૦
 એવા જન તો મનુષ્ય નહિ પણ, પશુથી અધમ મણ્ણાય,
 અથવા એવા જન મનુષ્ય નહિ, પણ દેવો જ મનુષ્ય; એની૦
 પાછા જવું કે આગળ જવું તે, વિચારને ઉરમાંથી,
 માનવજન્મ ઉભય બાજુએ, જીવને ધસડી જાય;
 ફરી ફરી વિચારને ઉરમાંથી.
 શ્રી ૩૦

દુષ્કૃતિ ઇ વિકાસનો હેતુ નથી.

પદ ૨૭ (આપો જ્ઞાન શરણાગત જાણી, એ લય)

ના ના, જ્ઞાન ન આમ પમાતું,
 કહો, યત્નવિના કેા કમાતું ? ના ના૦
 અહિં તહિં ફરીએ, વિવેક ન ધરીએ, સ્વદોષ ન હરીએ,
 ક્યાંથી સુખ લહાતું, કહો પછી, ક્યાંથી સુખ લહાતું; ના ના૦
 કુષ્ટ કૃતિથી, અવળી મતિથી, લવજલધિથી,^૧
 કહી નવ પાર જવાતું, સુકૃતિવિષ્ણુ, કહી નવ પાર જવાતું? ના ના૦
 નિંદા વિચારે, કિલ્લટ વ્યવહારે, ખોટા આચારે,
 નથી નથી જ્ઞાની થવાતું, જીવનમાં, નથી નથી જ્ઞાની થવાતું; ના ના૦
 રાગ ને દ્વેષો, હૃદયના ન આવેશો, ઉંચા ઉદ્દેશો—
 ધર્મા ન તો, ગગને ના ચઢાતું, ઉન્નતિના, ધર્મા ન તો,
 ગગને ના ચઢાતું; ના ના૦

વૃત્તિ નહારી, દષ્ટિ વિકારી, દશ્યે રમનારી,
 ટળા ન તો દુઃખી થવાતું, વિષયથી, ટળા ન તો દુઃખી થવાતું; ના નાં
 હણી નિજ સ્વાર્થો, કરી પુરુષાર્થો, સાધ્યા પરમાર્થો,
 જ્ઞાનનું યજ્ઞ ઉભરાતું, તો જ ઉર, જ્ઞાનનું યજ્ઞ ઉભરાતું; ના નાં
 ૩૦ બહેન.

સદાસર્વદા સમસ્થિતિમાં રહેવા મનપ્રતિ શાન્તવચન.

પદ ૨૮ (જગજ્ઞે જીવનનિધે; એ લય.)

શાન્ત હો મન ! મન શાન્ત હો,
 નિર્લેપ ને નિર્ભ્રાન્ત હો,
 સમસ્થિતિમાં રહેવું એ વ્રત તારું આમરજ્ઞાન્ત^૧ હો.
 આત્મજન કે શત્રુના, જવ શબ્દ માર્મિક તું શુભે,
 હૃદય વીંધાવાસમે આવે સમય તેજ સ્પષ્ટે—શાન્ત હો
 ક્રોધ પ્રાણુધાતક વ્યતિકરસહ^૨ (તુજ) દષ્ટિથી દષ્ટિ મળે,
 ઉર વજ્રસમ આધાત થાવા સમય આવે તે પળે—શાન્ત હો
 લૌકિક અલૌકિક મોહના, જ્યારે પ્રસંગે આવતા,
 તેમાંહિ તલ્લીન થવાને ઉરમાંહિ વિર્લક્ષતા થતા—શાન્ત હો
 ક્રોધ ભય કે શોક ચિન્તાદિ વિકારો અવનવા,
 ઉઠે ઉરમાં પ્રબળતાથી ત્યાં જ તેહ દયાવવા—શાન્ત હો
 સંસારની વિધવિધ અનુકૂલતા કદી કદી ભાળતાં,
 હર્ષના ઉદ્રેક^૩ ઉઠવા જાય ત્યાં સાવધ થતા—શાન્ત હો
 તારી અનુભવદષ્ટિમાં દૈવી ગુણૈશ્વર્યો રમે,
 તેનું અહં ઉર ઉપજતું ભાળે તું મન ! તેવે સમે—શાન્ત હો

હર્ષશોકથી રહિત રહેજે, જીતતાં કે હારતાં,
 રાગદ્વેષાદિ વિકારો, જીવનમાંથી વિસારતાં—શાન્ત હો.
 સમસ્થિતિમાં રહી ચઢવા ઉત્તતિગિરિશૃંગમાં,
 સર્વ કાળે, સર્વ વસ્તુ અને સર્વ પ્રસંગમાં—શાન્ત હો.
 શ્રી ૩૦

બ્રહ્મધૂન

[આ ભાવાના શ્રોતાએ ઝીણવાની છૂટ છે]

પદ. ૨૯ (આનંદ મંગળ ગાઓ એ લય)

હું છું નિત્ય નિરંજન, હું સ્વતંત્ર સ્વાત્માનંદન,
 હું નિઃસ્પંદન, પરમાત્મ ચિદ્ધન ક્ષણે ક્ષણે
 હું છું સુખનિકેતન, સચરાચરવ્યાપક ચેતન; હું નિઃસ્પંદન
 હું મય સધળું સર્જન, ને હું મય સર્વ વિસર્જન; હું નિઃસ્પંદન
 શ્રી ૩૦

નમન નમન.

પદ ૩૦ (કલિભારે પાતાલ૦ એ લય.)

નમન, નમન, તનમનધનજનઅન્તર્ગત ચેતનધન !
 આત્મન ચિરન્તન,^૨ જય પરમાત્મન ! જય જય હૃદયાત્મન !
 માહકૃષ્ણધરનું કરી મર્દન,
 રચ્યું તેના શિરપર આસન,
 છતાં છો પ્રેમલ પ્રાણ પ્રસન્ન,
 મન્દ મન્દ સ્મિત વદને નાચો, થન થન થન થન થન; આત્મન !^૦
 અહો અદ્ભુત તમ શ્રી દર્શન !
 ધન્ય આ ધન્ય ધન્ય જીવન,
 વારી જાઉં તમપર ઓ ભગવન !
 ઉપકૃતહિરથી^૩ કરું વન્દન વન્દન વન્દન વન્દન; આત્મન !^૦
 શ્રી હ૦

૧ શરીર, મન, ધનાદિ પદાર્થ તથા માનવ હૃદયના અંતરમાં રહેલ.

૨ અખંડ. ૩ ઉપકરણરેણા હૃદયથી.

કુતર્કવાદી બુદ્ધિ ત્યજી શ્રદ્ધાને ગ્રહણ કરવા ઉપદેશ.

પદ. ૩૧ (બાપુ પૈસાનો જોષ ચળકાટ, એ લય.)

હવે મૂકા બુદ્ધિનો વિવાદ, કુતર્કમાં દોડશો મા,
પરિણામે પ્રકટાવે વિષાદ^૧, ચિત ત્યાં જોડશો મા.

જે બુદ્ધિ નાસ્તિકપણું લાવી, તર્કમાં ગુંથવે સદા,

જે બુદ્ધિ સંશયગ્રસ્ત કરી મન, ઉપજાવે આપદા;

જાણોતણા મર્મો ન લહી, માને ગપાટારૂપ જે,

જે માનતી પ્રત્યક્ષ કેવલ, બુદ્ધિ એ દુઃખરૂપ છે;

ઉર ગુંગળાવે તે બુદ્ધિવશ, માથામોઢ ઝોડશો મા; પરિણામે૦

અદૃશ્યને પ્રત્યક્ષ આ જગમાંહિ જે શ્રદ્ધા કરે,

સંભવિત હોય ન, સંભવિતરૂપ જેહ શ્રદ્ધાથી કરે;

પટ એવી શ્રદ્ધાનો દષ્ટ, સંસ્કારી કરજો બુદ્ધિને,

જેના બળે લહેશો સહજ, આત્માતણી સમૃદ્ધિને;

તમે અશ્રદ્ધામય બુદ્ધિમાંથી, કદાપિ પોઢશો મા; પરિણામે૦

શ્રી જા૦ દેવી.

સન્માર્ગગામી થવા જીવને સૂચન.

પદ ૩૨ (દરબારી કાનડો)

ક્યારે પ્રભુઅભિમુખ જીવ ! યાશે ?

વિષયાસક્ત મટી તું ક્યારે, પ્રભુઆસક્ત ગણાશે ? ક્યારે૦

મોહ ધરી ધાતો સંસારે, ક્યારે પ્રભુપ્રતિ ધાશે ?

ખાતો દૃશ્યતણાં દર્શન તે, અદૃશ્ય ક્યારે ખાશે ? ક્યારે૦

અવશુષ્કથન ત્યજી જીર્ણાંત્રે, ક્યારે ગુણ તું ગાશે ?

જડચિંતન કરતો તે છોડી, ક્યારે સ્વરૂપ ચિંતાશે ? ક્યારે૦

જમતસ્નેહરસપાન લજી ક્યારે, પ્રભુનો સ્નેહ પીવાશે ?
 જીવે ભોગઅર્થે તો ક્યારે, પ્રભુને અર્થ જીવાશે ? ક્યારે૦
 કષ્ટથી કાપર ! કષ્ટઉપર તુંથી, ક્યારે પગ મુકાશે ?
 પડતો પાછળ સાધનમાટે, આગળ કદા પળાશે ? ક્યારે૦
 જીવભાવ ટળી તુજમાં ક્યારે, પ્રભુભાવ ઉભરાશે ?
 જીવનમાં જોઈ વાટ તું ક્યારે, જીવ મટી શિવ કહેવાશે ? ક્યારે૦

પ્ર૦ બહેન.

પ્રાણનો નિરોધ કરવા સાધકોને નિર્મંત્રણ.

પદ ૩૩ (આવો આવો વિલાસી આ દાસીનો૦ એ લય.)

આવો આવો સાધીને પ્રાણવાયુ, આ મનને નિરોધીએ,
 મન નિરોધીએ, શક્તિ બોધીએ;^૧ આવો૦
 દૃઢ આસન આરંભ સાધી વીર,
 ધરી ધીર, બની સ્થિર, રસોમવિલોમે મગ શોધીએ; આવો૦
 પછી સાધી ભક્તિકાદિ બેદ,
 ચાવા ખેદનો ઉચ્છેદ, ઝમ્જમગી યચાલને પ્રબોધીએ; આવો૦
 ચાર્તા કુંડલિનીનું ઉત્થાન,
 કરે યાન, ચક્રે પ્રાણ, જોષ જોષ ચમત્કૃતિ મોદીએ^૭; આવો૦
 સુપુખ્યામાં પછી ચઢીએ ધરી પ્રેમ,
 અચલ ક્ષેમ, આવે જેમ, અહરંત્રે, પ્રાણમન જોધીએ; આવો૦

૧ કુંડલિની ચક્તિ જાગૃત્ કરીએ. ૨ લોમવિલોમ પ્રાણાયામવડે નાડીઓની શુદ્ધિ કરીએ. ૩ કુંડલિની. ૪ કંદના ચાલનવડે. ૫ જાગૃત્ કરીએ. ૬ જમન. ૭ આનંદ પામીએ. ૮ મધ્ય નાડી.

ન્યાળી નરહરિનાથ સ્વપ્રકાશ,

સર્વ પાશ, કરી નાશ, અનુભવ પંચમમાં કરી નોંધીએ;^૧ આવે૦
છો૦.

જોવનના પ્રતિકૂલ પ્રસંગમાં અનુકૂલબુદ્ધિ ધારણ કરનાર
ઇષ્ટનો અનુગ્રહ અનુભવે છે.

પદ ૩૪ વેરાવળ.

નિકટ નિકટતર આવું છું, ગુરુ! આપની પાસે,
જવ પ્રતિકૂલ પ્રસંગને, ભોગરી લઉં ઉત્સાસે; નિકટ૦
જે અનુભવથી જગત્ આ, રડતું હોય ન્યારે,
તેવા અનુભવમધ્યમાં, જવ હસી લઉં ત્યારે — નિકટ૦
હલમલાવી મનને મુકે, ફરી ફરી વાળી વિકારે,
ત્યારે નિમ્નહયજી ધરી, જે નવચળું તો તે વારે — નિકટ૦
ક્રોધ પ્રત્યજી જવ માહરા, અણુઅણુને પ્રજાળે,
તે જ ક્ષણે જે હું મનવિષે, શાન્ત થઉં તો તે કાળે—નિકટ૦
સ્વતંત્ર હોઉં (ત્યાં) સ્વાર્થ સાધવા, આવે લાગ ધણોએ,
પણ તેને ત્યજી દઉં હું તો, તેની તે જ ક્ષણોએ — નિકટ૦
અધ્યાત્મસાધનમાં બહુ, સિદ્ધિઓને હું જોઉં જે,
છતાં પરમ વસ્તુમાં રહી, તેનાથી નવ મ્હોઉં તો — નિકટ૦
બાહ્ય પ્રસંગના રંગથી, મન મુજને જે રંગે,
તે ક્ષણ અન્તર્મુખ બનું, જે હું, તો તે પ્રસંગે — નિકટ૦
બાહ્ય ચિહ્ન કશું ના લહું, તોએ હરતાં ફરતાં,
આપ કૃપાપાત્ર લહું મને, તો એ શ્રદ્ધાને ધરતાં — નિકટ૦
મી ૩૦.

૧ પંચમ ભૂમિકામાં સ્થિર થઈને જે સમસ્ત ભૂમિકાપર્યંત અનુભવ કર્યો હોય, તેને આ જગતના ઉપકારાર્થે લેખાદિકારા પ્રકાશ કરીએ.

આંતર વસંત

પદ ૩૫ (અમકી ટેક હમારી, એ લય૦)

રસરંગ હૃદય જમાવી,
આજ વસંત શી છાધ;—
કુસુમ મનોહર તરુ તરુ ખીલ્યા,
કોકિલ મસ્ત રહી માધ,
પ્રિયમિલને અંતર રહે ઉછળી,
મધુર મધુર મલકાધ;—
ઝણુણુ ઝણુણુ અંકાર નૂપુરના,
કુંજ નિકુંજની માંહિ,
શુણી થઇ વૃત્તિ લીન જ તેમાં,
અનુષમ રસથી લોભાધ;—
ખેલ ખેલતાં રંગપીચકારી,
મારી રથામે છુપાધ,
અંતર હરખી મતિ પ્રૌઢા એ,
અજબ રહી રંગે ભીંજાધ;—

ચુનીલાલ જ૦ ઓઝા

વાસનાના જયદ્વારા મનને સ્વરૂપમાં શમાવવા ઉપદેશ.

પદ ૩૬ (જન્મ ધરીને આવો રુડો રે, જગમાં તો૦ એ લય.)

આ જન્મમરણદુઃખ જાવા રે, મનને તો,—
હરિમાં શમાવો રણધીર, સંભાળી રે જી. ટેક.
આ મન નિશ્ચિન વિષય સેરીને, વિષયરસે જ લોભાણું રે જી,
નાના કનેજને અનુભવી એ વિધિ, ખોઇ રહેશો આ શુભ ટાણું રે; મનને૦

વિધવિધ સંકલ્પ વિકલ્પ રચીને, વિષયની વાસના વધારો રે જી,
 વાસનાદ્વારા કર્મ રચો છો જોથી, મોક્ષનો ના'વે કહી વારો રે; મનને૦
 કર્મથી અંતરમ્લ વધી વધીને, વિલેપ દોષ જણાવે રે જી,
 આવરણ ઉભય તેથી દઢ થઇને, ભવભયભાર તણાવે રે; મનને૦
 તન્માત્રા પંચને જાગ્રત્ રાખીને, એ મન વિષયમાં ધાતું રે જી,
 માટે ઇન્દ્રયનિગ્રહ કરીને, સઘ રોકી લો મન જાતું રે; મનને૦
 પ્રાણ અચક્ષ નથી તવ લગી મન આ, ચંચલતા ગ્રહી વહેતું રે જી,
 પ્રાણનો જય કરી સ્થિર મતિ સ્થાપો તો, અચક્ષ સુદઢ મન રહેતું રે; મનને૦
 મન અને પ્રાણનો જય કરી લેતાં, તત્ત્વજ્ઞાન સઘ થાતું રે જી,
 જ્ઞાનામિત્રી વાસના દગ્ધ થઇ, જીવત્વ દુઃખદ વિધાતું રે; મનને૦
 સુખ ચહો તો સમજીને વીરો, વાસનાસહ મન મારો રે જી,
 વિષયરસે મન નિમગ્ન રાખ્યે તો, કલ્પે ન આવે સુખઆરો રે; મનને૦
 સંયમ સાધીને વૃત્તિસહિત મન, જોય ધ્યેયમાં વાળો રે જી,
 નૃસિંહ ધ્યેય કે જોયાકાર જ, મન કરી ભયશ્રમ ટાળો રે; મનને૦
 બ્રહ્મનૃસિંહાચાર્યજી.

જીવનમાં ચૈતન્ય પ્રકટાવવા પ્રશ્નપ્રાર્થના.

પદ ૩૭. (કરું નમન, જગદીશ તે સ્વીકારજો, એ ભય.)

જડ જીવન, પ્રભુ ! મારું વિલાવજો, ને દૈવી બનાવજો.

પરમ ચૈતન્ય, જીવનમાં ફેલાવજો, ને જ્ઞાને શોભાવજો,

મહાસિદ્ધિઓ રજાવજો.

કષ્ટક સમયથી હું મથું, કરવા જીવન ઉચ્ચ,

આપ કૃપાવિષ્ણુ નથી થતું,

કરુણા ફેલાવજો, ખેલાવજો, માર્યું અપાવજો, ભક્તિ સધાવજો; જડ૦

બ્રહ્માપાયો સ્થિર કરી, કરજો જીવન દિવ્ય,

કરી ન પડે ભવમાં કહી,

એવો ચણાવળો, ટકાવળો, ન દુરિતે ડોલાવળો, સુદૃઢ રખાવળો; જૃંક
 પ્રેમ, દયા, ઔદાર્ય ને, આપી તત્ત્વવિચાર,
 રમણીય આ જીવન કરો,
 અવિદ્યા કપાવળો, ખપાવળો, આત્મબળ જમાવળો, બહાપદ ભળાવળો;
 પ્રભુમય જીવનમાં રહું, વાસ્તવ અનુપમ સુખ,
 તે અર્પી ભરદુઃખ હરો,
 અહંમમ વિદ્યાવળો, દીપાવળો, બિર્ધે ચઢાવળો, સ્વરૂપે શમાવળો; જૃંક
 શ્રી જૃંક દેવી.

આત્મસ્વરૂપનું સતત અનુસંધાન એ જ સદ્વિવેકીનું કર્તવ્ય છે.

પદ ૩૮ (નરવિશ્વ જગમાં નારતણી, કિંમત કાઢી કઢાવે, એ લય.)

ચિદ્ધન જોઈ સકળ સ્થળ અંતર, કદી નવ મુઝાવું,
 પરમાર્થથી આ દશ્ય જગત્ ના, થયું, થાતું કે થાવું; અંતરે
 એક કાળ જે થાય પ્રતીત તે, સત્ય ન કદી ગણીએ,
 સ્વપ્નતણી સૃષ્ટિને સાચી, જાગૃતમાં કેમ ભણીએ; અંતરે
 બનતું જે જે હમણાં, ક્ષણપછી, જૂતમાં તે જાતું,
 ક્ષણપછીનું વર્તમાન બનીને, જૂતમાં સઘ પળાતું; અંતરે
 સ્થિર કશું આમાં છે ના પછી તો, શીદ મિથ્યા રોષએ,
 સર્વ કાળ સ્થિર નિજ ચિદ્ધરૂપે, હૃષે કાં ના જોઈએ; અંતરે
 રાજ્ય મળ્યું કે મળ્યું ધન અર્જુદ, વળ્યું શું વીર! તેમાં,
 ઝાકળજળ ક્ષણપછી ન ટકે તો, મોહ ધરે કો એમાં; અંતરે
 સોનાની અંબાડીઉપર, શું થયું કદી ચઢીએ,
 અદ્ય સમયમાં નિશ્ચય પાછા, જૂમિઉપર પડીએ; અંતરે
 ઘડીમાં તડોલ, ઘડીમાં છાયા, જેવાં ચોમાસે,
 દશ્યનાં સુખ લહી તદ્દત્ તેમાં, રહીએ ના વિશ્વાસે; અંતરે

દુઃખ ને સુખ છે મનની ભ્રમણા, સમજી વિચારે,
 આત્મસ્વરૂપમાં રમીએ, કળી ના, હર્ષશોકને ગારે; અંતરે
 શરદ્દત્ત્યા નિર્મળ નભથી પશુ, નિર્મળ નિજ ચિતિ,
 પ્રજ્ઞાતિ જેની ન જાએ કદપી, જ્યાં નથી આદિ પ્રતિ; અંતરે
 ચિતિરૂપ આ છે પ્રાપ્ત સદા તે, જોઈ જોઈ હરખાવું,
 અસંખ્ય ગંધર્વનગરનું છેને, થાય ઉપજવું જવું; અંતરે
 જડરૂપ બાજુ વિચરવું અંતર, બોધસ્વરૂપ રહેવું,
 પ્રહસ્યત્યાગ બહિરંતર ન સજી, કાંઈ ન લેવું દેવું; અંતરે
 જાગત સ્વપ્ન સુષુપ્તિ આદિ, સર્વાવસ્થામાં,
 ચિદ્વરૂપ ચિંતી ચિન્મય બનીને, ભમીએ ના ફરી ભામા; અંતરે
 છો.

પ્રશ્ન ક્યારે હસે છે ?

પદ ૩૯ (પ્રશ્ન આપ ક્યારે હુંથી છૂટા થાશો, એ લય.)

પ્રશ્ન આપ ક્યારે હસો તે મેં જાણ્યું,
 તમ અંતરને મેં પીછાણ્યું; પ્રશ્ન
 બાપજન્મારામાં નિજ હિતકાળે ન, આપનું નામ દેવાણું,
 તેણે બીજને પ્રબોધવા મુખપર, જ્યાં આપનું નામ આણ્યું;
 પ્રશ્ન આપ ત્યારે હસો એ મેં જાણ્યું.
 અંતર ધિક્કારે તોય ઉપરથી, મહોદું જાય વખાણ્યું,
 જાણે બધું, છતાં છક્કથી મનુષ્ય જ્યાં, મુખ કરી બેસે અજાણ્યું;
 પ્રશ્ન આપ ત્યારે

પોતે તો ત્રણગણું ખાય ને બીજને, કે' જ્યાં મોહું કરી જાણું:
 “ જોસડજેવું સમજી ભાષ્યો ! આપણે ખાવું ખાણું;” પ્રશ્ન
 જૂઠાં નિમિત્તો કહાડી વટાવે, દાન દેવાતણું ટાણું,
 ને પછી મુઠો મરડી વિચારે, કેવું અચાનક મેં નાણું ! પ્રશ્ન

પોતાને સંખ્યા-પૂજાદિ કર્મો, ભક્તિનું જાણે ધીંગાણું,
અન્યને સનાતની સમજાવવા, ભડાક ટીકું જ્યાં તાણું; પ્રભુ
આવડે નહિ અહરઅક્ષર ને થઈ-એસે 'જાણુંમાનું જાણું,'
ને વળી મનથી જાણે જે ઠીક મેં, પાંગળે હોટ પલાણું; પ્રભુ
કટાક્ષમય આપ હાસ્ય જો જાતને, હાનિકર ન પ્રમાણું,
પસ્તાઈ સાવધ ના થયો તેનું, જીવન ધૂળમાં રોળાણું; પ્રભુ
શ્રી ૩૦

રામનામની ધૂન લગાવવા પ્રબોધ.

પદ ૪૦ (તમે એક વાર મારે ઘેર આવજો રે, એ લય)
તમે એકવાર ધૂનને લગાવજો રે, રામનામની.
તમે ધૂનથી ત્રિલોકને ડોલાવજો રે; રામ
વૈષ્ણવીથી નહિ, મધ્યમા ને, પશ્યંતી પરાથી^૧ જોલાવજો રે,
કંઠકૂપેથી નહિ, પણ અહરંદ્રેથી,
રામધ્વનિ, ગર્જવજો—ગર્જવજો; તમે
ધૂનથી એકલો વાયુ ન ભેદશો, અંડકટાહ આ ભેદાવજો રે,
ગગનને ભેદીને પાર વળી જાણે,
સૂક્ષ્મવિષે છવરાવજો—છવરાવજો; તમે
અબ્દાકારથી અર્થાકારમાં, લક્ષણમાં રામ લાવજો રે,
સ્થિર ત્યાં થઈને ક્રમે ધ્યાને પ્રવેશી,
એકમેકને ઝાળખાવજો—ઝાળખાવજો; તમે
હિરમાં રામ રમાડી રહેજો, જુદા તમે ન પછી કલાવજો રે,
જાન આ વિસારી રામમાં વિરામ પામતાં,
રામરૂપે સોહાવજો—સોહાવજો; તમે

શ્રી ૩૦

इष्टने बालरूपे उपासनार बालकनी बालभावे प्रार्थना
[बालगीत]

पद ४१ (अच्छा मेरा दीनानाथ, मेरी० ए लय.)

छोटासा अय छयल छबीला ! पास मेरी आना,
पास मेरी आना कहाना ! गले मुझे लीपटाना;
छोटासा अय छयला ! पास मेरी आना.
खाना दउंगा, पीना दउंगा, हरदम तेरी साथ रहुंगा,
मत गभराना, रात मेरी पासमें सो जाना;

छोटासा अय छयला०

और नहि कुछ करना कहेना, तेरेसें कुछ हय नहि लेना,
दोनो आंख मिलाके खाली, हसना और हसाना;

छोटासा अय छयला०

छोटा तूं हे, छोटा हूं में, प्रीत बढेगी वारमें,
आव प्यारे ! झल्द आके, दिलसें दिल मिलाना;

छोटासा अय छयला०

आनेमें कभी पास मेरी, दखल करे जो माता तेरी,
मा सोवे तब दवे पाउंसें, चुपकीसें चल आना;

छोटासा अय छयला०

खान पान खीलोंने^१ सुन्दर, जो चहावे सो सब कुछ हाजर,
अब तूं आवे तो बन जावे, बात सोला आना;

छोटासा अय छयला०

ओ उ०

બ્રહ્મ-ધેન

પદ ૪૨ (મારા નાથના આશ્રયમાંથી, એ લય)

મને બ્રહ્મતણી ચઢી દહેર,
જેઠું બ્રહ્મ હું ઠેરે ઠેર,
જેતાં દીસે નહિ ચોમેર,
જ-૩-ચેતનકરો ફેર.

સર્વનું આદિ મધ્ય ને, જેને કહે છે અન્ત,
સર્વ વસ્તુ-સ્થિતિમાં મને, બ્રહ્મ જ દીસે અનન્ત,
જે છે ખીજની દૃષ્ટિમાં ઝેર,
જેઠું તેમાં હું અમૃતસેર;

કંઈક જનોને ભાસતો, હું તું તેનો બ્રમ,
ધેનધેણી મુજ દૃષ્ટિમાં, દીસે બ્રહ્મ જ બ્રહ્મ,
જ્યાં છે ખીજને કારમો ફેર,
ત્યાં હું અનુભવું બ્રહ્મની મહેર;

મને०

કેફ ચઢી આ કારમી, કે ન ઉતારણુહાર,
ચઢી ઉતારે તેહના, જીવનને ધિકાર,
ખીજ કલેશ જુએ તો ખેર,
હું તો જે જેઠું તે આનંદમેર;

મને०

બ્રહ્મ બ્રહ્મને બાળતું, વદે બ્રહ્મશું બ્રહ્મ,
બ્રહ્મ બ્રહ્મને અનુભવે, ધટના એહ અગમ્ય,
ખીજને લાગું ધુમતો શહેર,^૧
મને ભાસતું ધેરનો ધેર;^૨

મને०

શ્રી ૩૦

બ્રહ્માનન્દપ્રતિ નમન.

પદ ૪૩ (નાનકડી નાજુક નાર; એ લય.)

જય જય હો બ્રહ્માનન્દ ! તુજને નમન નમન.

તુજ દર્શનથી ભવશ્ચમન-શ્ચમન; (૨)

જય૦

તારા પરમ પ્રસાદની કષ્ણિકા પામવા,

કરે બ્રહ્મા વિષ્ણુ રુદ્ર

તુજપ્રતિ ગમન-ગમન, કરે ગમન ગમન;

જય૦

મહા મુક્તત્વ લદાતું તારા રૂપમાં,

ત્યાં પછી તે થાતું હોય,

ઇન્દ્રિયદમન દમન, ત્યાં દમન દમન;

જય૦

જે મન અનન્ત આકારો ક્ષણમાં રચે,

તે તને રૂપશ્ચતાંમાત્ર,

મધ્ધ જતું અમન-અમન, થતું અમન અમન; જય૦

રેલતાં અમે અહોનિશ્ચ તુજ રસાર્ણવે,

વિશ્વે ખેલીએ અખંડ,

રહી બ્રહ્મ બ્રહ્મ, બ્રહ્મ બ્રહ્મ;

જય૦

શ્રી ર૦

ચેતવણી.

પદ. ૪૪ (શુભી શિશુની પ્રભુ આજે એ લય.)
 ચેતો ચેતો અરે નરનારિ રે ! આવે જો પેલી કાળની સ્વારી રે.
 સર્જ રહો શઞ્ચ અઞ્ચ સજ્જને, કરજો રક્ષણતૈયારી રે; ચેતો.
 જુઓ જુઓ છોડી રહી, અતિ કારમા આણુ,
 ઝો લીધો કે લપ્ત જશે, સહજ સમયમાં પ્રાણુ;
 રાખો રાખો સાવધતા ભારી રે, આણુ અણીને ટાણે હોંશીયારી રે; ચેતો.
 ઝાનદુર્ગમાં પેસજો, વજ્રકોટ કહેવાય,
 ત્રિકાળમાં ત્રુટે ન જ્યાં, કાળનું વળે ન કાય;
 છોને તોપો છોડે પ્રાણુહારી રે, પણુ તમને ન તે સ્પર્શનારી રે; ચેતો.
 અમૃતકૂપો દિવ્ય છે, નિજ નાભિની માંઘ,
 તે રસમાં સર્વાશ્રયી, જો રસરૂપ થવાય,
 જાણો તો યમદંષ્ટા નિવારી રે, કાળ પાછો જશે ઝખ મારી રે; ચેતો.
 અમન યમન કરતાં કદી, કાળ નહિ વશ થાય,
 વિલાસ જગના ભોગવ્યે, જરૂર વિનાશ પમાય,
 કરવા શત્રુની પૂર્ણ ખુવારી રે, થજો શિવતત્ત્વઆશ્રયધારી રે; ચેતો.
 તત્ત્વજ્ઞાન ને જ્ઞાનનું, મેળવી રણસાહિત્ય,
 પ્રણવનાદરણ્યુત્તરવડે, ગજવો રણ ચપ્ત અભીત,
 કાળે મ્હોડે જશે કાળ હારી રે, નિશ્ચય જયસિદ્ધિ થાશે તમારી રે; ચેતો.
 શ્રી જૉ દેવી.

અનન્યાશ્રયી સાધકના ઉપાસ્યપ્રતિ ઉદ્દગાર.

પદ ૪૫ (અમે સહ એક કાડની કાળ-એ લય.)

અમે પ્રભુ ! એક આપના દાસ,
 આભ-અવનિ જો એક થાય પણુ, ત્યજ્યો ન એ વિશ્વાસ; અમે.
 અન્ય ઉપાસ્ય ભલેને અનવધિ, સિદ્ધિપ્રદાતા હોયે,
 આપ ભલેને અનવધિ દુઃખો, અમને આપો તોયે — અમે.

અન્યને ઉપાસો, ધધિરસરખો, થાય ભલે એક જંતુ,
 સિદ્ધિરહિત અમે સહ વિશ્વે, રહીએ ભલે, પરંતુ — અમે૦
 અદ્ભુત બળ કે શક્તિ અલૌકિક, શકે અન્ય કેા આપી,
 ભલે શક્તિ કે બળહીન રાખો, અમને નિત્ય તથાપિ — અમે૦
 સંસ્તૃતિસાગરમાંહિ^૧ તવ પદનાવવિષે અમે બેઠા,
 આપને અધીન છઇએ, તારો, અથવા પાડો હેઠા; અમે૦
 અમ કલ્યાણનિકેતનર જાણી, આપનો આશ્રય લીધો,
 સુખ વા દુઃખ દેવાનો તમને, પરવાનો અમે દીધો; અમે૦
 થયા આપના કેાટિકલ્પે, અન્યતણા ન થનારા,
 નરહરિ સ્વામિન! એહ ટેક અમ, આપ જ નીભાવનારા; અમે૦
 શ્રી ૩૦

પ્રગતિ સાધવા માટે સાધકે વાણીનો શુદ્ધ ઉપયોગ કરવાની જરૂર છે.

પદ. ૪૬ (જોવાને વિશ્વવિહારી, એ લય.)

થવા પ્રગતિ અતિ મારી, બોલીશ હું વાણી વિચારી રે; થવા૦
 કાલીશ નહિ કદી ઉદ્ધાર દુઃખના, જેની ને તેની સમીપ,
 અંકુશ વાણીઉપર ધારી; બોલીશ૦
 રસપૂર્વક ના નિન્દા કરીશ હું, કોઇની કદાપિ લગાર,
 થવાને ઉચો અધિકારી; બોલીશ૦
 ભૂત ભાવિની ને આની ને તેની, વાતમાં ગાળું ન કાળ,
 નકામા ગપાટાઓ મારી; બોલીશ૦
 દીનતા, દુર્બલતાભર્યા વચનો, બોલી જનું ન કંગાલ,
 સાચું સામર્થ્ય સંભારી; બોલીશ૦

હૃદયથી વૈરીભાવ ત્યજીને. જીવને કહીશ હું 'ભાષ,'
 આત્મપ્રેમને હું પ્રસારી; બોલીશ૦
 કાઠની કાઠને ચાડી કરીને, વધારું ના વૈમનસ્ય,^૧
 સૌમાં સ્નેહને ભરનારી; બોલીશ૦
 ક્રોધથી મર્મવચન કહી અન્યનું, હૃદય ન લેશ દહીશ,
 રોડીશ વાણીવેગે વિકારી; બોલીશ૦
 સર્વમાં દૃષ્ટિથી શુભને નિહાળી, બોલીશ સહિતું શુભ,
 સહિ તત્ત્વરૂપ સ્વીકારી; બોલીશ૦
 વાણીવડે શુદ્ધ ભાવથી નરહરિ પ્રભુનાં કરો ગુણગાન,
 લઈશ હું મુજને ઉદ્ધારી; બોલીશ૦

અં બહેન.

મહાપુરુષત્વ પામવાની મિથ્યા વાસના સેવનાર પ્રમાદીને ઉપાલંભ.

પદ ૪૭ ગરબી (જીવ જગના પતિને. એ લય.)

તું તું સાધી શકીશ જગે જીવડા રે,
 તને પુરુષાર્થનો ન લાગ્યો નાદ,
 છતાં મોટો થવા તું ચહે અતિ રે.

કાષ જાતનો નિરોધ નથી સેવવો રે,
 તને વાતનો વખો છે ઉન્માદ;
 અને જીવનમાં કાષ કરવું નથી રે.

ગુરુસેવા કે સંયમ ન સાધવાં રે,
 છતાં થાવા ચહે વિશ્વવંદ; અને૦

ત્યાગ તિતિક્ષા કે ધ્યાન ન સેવે છતાં રે,
 ચહે થાવા વિવેકાનન્દ; અને૦

થવા તીર્થકર, અર્હત તું તો ચહે રે,
 પણ ત્યજતો ના સ્વાર્થતણો અંશ; છતાં૦

બાવાવેશ બકિતતણે। છો ના છતાં રે,
 થવું ચહે રામકૃષ્ણ પરમહંસ; અને
 સખલ ઉપાસનામાં ન મન પરાવવું રે,
 તોએ થાવું રામદાસ સમર્થ; અને
 અખંડિત બલકેરા ચિન્તનવિના રે,
 તું તો જાણે થાડું હૂંમ રામતીર્થ; અને
 જીવનમાં ન યમનિયમ વિરાગ પાળવા રે,
 પછી કેમ કરી મહાત્મા થવાય; છતાં
 પણ એમ તો ન ઉચ્ચ સ્થિતિ આવતી રે,
 પ્રમાદથી ન પ્રભુતા પમાય; છતાં
 માટે ઇચ્છા થવાની ઉચ્ચ હોય તો રે,
 પ્રબલ સાધને અખંડિત પ્રયત્ન;
 પછી સહજે થકલ તું મહામતિ રે.
 અંતરાત્માનું આલંબન ધારીને રે,
 ગુરુકરુણાથી પામ ઇચ્છ્યું રત્ન,
 અને મેળવ આજન્મે ધારી સ્થિતિ રે.

શ્રી ૩૦

इष्टाश्रय परम निर्भयताजनक छे.

[बाळगीत]

(—આ પદ શ્રોતાવર્ગ ગ્રીહી શકે છે—)

પદ ૪૮ (આલી આ તે શી બીમારીએ લય)

હરિના બોલની બલિહારી, હરિના કોલની બલિહારી.
 હરિનું નામસ્મરણ ક્ષણક્ષણમાં, પ્રાણ ભરે ઉર બારી,
 પ્રાણ ભરે છે બારી, હરિના નામપર જાડં વારી; હરિના

નિર્ભયતા છે, નિશ્ચિન્તતા છે, અંતરમાં તેને દહતા છે,
 નિજની પરતી હરિપર મુકી, જોણે જવાપદારી; હરિનાં
 હરિજોવા પર કૃતિમનવેણે, રાખી શક્યા વિશ્વાસ ન તેણે,
 જરૂર જાણો જગે જન્મીને, જીવનમર ઝખ મારી; હરિનાં
 ઓ ૩૦

ઉપકૃતિસ્તુતિ.

પદ ૪૮ (શું કહું કથની મારીં એ લય.)

અંજનીયાં એવાં આંજ્યાં, નાથ ! ઉધડયાં અંધ નયનીયાં.
 પ્રભો ! જડમાં ચેતન ભરીયાં નાથ ! તાર્યાં શિશુજીવનીયાં.
 ધોર તિમિરભયાં નિખિડ^૧ અરણ્યે, સહ બહુ દિન આચડીયાં,
 કરુણારશ્મિપ્રપાત^૨ થતાં તવ, ચરણુકમલમાં પડીયાં; નાથ ! ઉધડયાં
 તરફડતાં અમે પ્રાણાવિહોણાં, સુઘાતાં સરવરીયાં,
 ઓચિંતા ધનવર્ષણ^૩ ચાતાં, મધુર સરોવર ભરીયાં; નાથ ! ઉધડયાં
 મૂળાને તમે વેદ બણાવ્યા, લોહ કનકરૂપ બનીયાં,
 દીનબન્ધુ ! તમ દયાપ્રતાપે, પંચ શિખરપર ચઢીયાં; નાથ ! ઉધડયાં
 મસ્તાનાં બની મુક્ત વિહરીએ, મદમાતાં મોહનીયાં,
 સદૃશુર ઉપેન્દ્ર મળતાં થાયે, મનમાં કંઈ તનમનીયાં; નાથ ! ઉધડયાં
 દલપતરામ.

પ્રમાદાદિ દોષની નિવૃત્તિપૂર્વક પુરુષાર્થને ધરવા જીવોને પ્રબોધ.

પદ ૫૦ રાગ દેશ.

આલસ્યાદિ દોષ નિવારો, પુરુષાર્થ હૃદયમાં ધારો. ટેક.
 પ્રમાદ આદિ દોષો રિપુસમ, પ્રતિદિન કરતા ધસારો,
 યુક્તિ ગ્રહી, બલહીન રિપુ કરીને, કમથી સમૂલ સંહારો, પુરુષાર્થં

૧ સહજ પ્રવેશ ન થાય એવું. ૨ કૃપારૂપી કિરણોનું પાતળું. ૩ મેઘવૃષ્ટિ.

જે જે કાર્ય ગ્રહો કરવાને, સિદ્ધ થવા જ વિચારો,
 વિદ્ન અનેક નહે, પણ ન કરી, સાધકયુક્તિ સંભારો; પુરુષાર્થ^૦
 પૂર્વે ભગીરથ રાગએ જેમ, યત્ન આરંભ્યો સારો,
 ધૃષ્ણિત અર્થને સાધી વિરાગ્યો, તેમ કરો, નવ હારો; પુરુષાર્થ^૦
 પદાર્થનિષ્ઠ્ય કીધો કથાદે, વેડીને કષ્ટ હળારો,
 તેમ ધરી દહ યત્ન વિવેકે, કુલ, જ્ઞાતિ, દેશને તારો; પુરુષાર્થ^૦
 દિદિભ પક્ષીએ રોષ ધરી જલ-નિધિપર ચલવ્યો મારો,
 દિદિભન્યાય સ્મરી તે આજે, રિપુઅલ સઘ વિદારો; પુરુષાર્થ^૦
 અસંખ્ય અસુરોએ તપ કરીને, વર ગ્રહી કીધો કુઠારો,^૧
 તેમ ન કરી, પણ વરસુખ મેળવી, દુઃખથી જીવોને ઉગારો; પુરુષાર્થ^૦
 જીવ સકલ આ જગમાં સહે છે, ત્રિવિધિ તાપતપારો,
 ધીર વીર કો ધરામાં પ્રકટી, સુખશાંતિ દષ્ટ હારો; પુરુષાર્થ^૦
 નિજ પુરુષાર્થવડે આ અગસ્યે, ઉદ્ધિ કીધો ખારો,
 નૃસિંહ નથી શુભ યત્નવિના, આ-જગમાં નિર્ભય આરો; પુરુષાર્થ^૦

વિઘ્નઉપાધિ કોને પ્રાપ્ત થાય છે.

પદ ૫૨ (તારી કુખ્જસે મન રાજ-એ લય.)

“અરે ઓ વિદ્ન-ઉપાધિદ-દ! કહો તમે ક્યાં ચલાવ્યાં આજ ?
 “કહો તમે ક્યાંથી આવ્યાં, તમને કોણે મોકલાવ્યાં આજ ?” અરે^૦
 ખોલ્યાં સહિ: ‘અમે મનુષ્યમનથી, -સર્જ્યાં, - ઉછર્યાં ચિંતનથી,
 ‘અમે ન કોઈને ધેર જતાં કદી, વણુ ખોલાવ્યાં આજ; અરે^૦
 ‘એસે લમણે હાથ દષ્ટ જે, નિરાશ નિરુત્સાહ થઈને,
 ‘તેવાં ઢીલાં જને અમે સહિને ઉપજાવ્યાં આજ; અરે^૦
 ‘જવલંત ગ્રહા, આશા જેને, ફરકે ન ત્યાં અમ પમ, પણ તેને—

‘નમસ્કાર નવ મળના કરી, અમે ભાગી આવ્યાં આજ; અરે૦
 ‘જેણે અમારી આશા રાખી, કયથી રહ્યા જે અમને ઝાંખી,
 ‘જમએ (તેને) ત્યાં, કા જે તેણે, અમને તેડાવ્યાં આજ;” અરે૦
 શ્રી ડ૦

उपास्यवस्तुने आंतर शोधती वृत्तिना भावो तथा सन्निश्चय.

પદ ૫૨ (એ બંસરીયકી વનમાલી; એ લય.)

કંઈ ચટપટી થતી સખિ ! ભારી,
 અંતર શોધું, બાહિર શોધું,
 જડતી ન વસ્તુ મારી; કંઈ૦
 પ્રાણે પ્રવેશી, બુદ્ધિએ બેશી,
 જેઉં છું ધારી ધારી,
 હૃદયને ડહોળું, મુખમાં ખોળું,
 જેઉં હું ત્રિકુટીઅટારી; કંઈ૦
 આગળ ભટકું, પાછળ ભટકું,
 જેઉં જલ કુળકી મારી,
 કોણ પ્રદેશે, કેવે વેષે,
 ક્યાં એ, શકું ન વિચારી; કંઈ૦
 ક્યાંહિ ન મળતાં, વધે વિકળતા,
 હરિ ! હરિ ! હું હારી,
 મારી વસ્તુ મળે ન મુળને,
 એ કેરી લાચારી; કંઈ૦
 સહસ્ર જીવન જાય તોય સખિ !
 પ્રયત્નથી ન ચળનારી,
 અમર વસ્તુની અમર આશ ધરી,
 વસ્તુ મેળવનારી; કંઈ૦

શ્રી જ૦ દેવી.

और क्या ?

पद. ५३ गझल. (न्यारी स्थिति, आ० ए लय.)

हरदम हमारेमें ही हम अलमस्त है, फिर और क्या ?
 मृत्यु झुझे सिर तौभी उर हम स्वस्थ है, फिर और क्या ?
 भयसें फफडनेवाले डरके मारे हो भयमय मगर,
 भयमात्र हमसें सतत भयभीत होत तो फिर और क्या ?
 सब दुःख आप हि होत दुःखी, बस हमीकों देख कर,
 जब दुःख ही दुर्बल बना तो-तो रहा फिर और क्या ?
 सब जानेवाली चीझ आगुसें ही हम खो देत हैं,
 अविनाशी बस्तु एक केवल हम रहे फिर और क्या ?
 निसबत न कीसीकी, ना कीसीकी, रखते हय मोहबत कभी,
 जब सब स्पृहाकुं छोडके, निःस्पृह भये फिर और क्या ?
 जगकुं जलाया और हमरे-पनाकुं भी जला दीया,
 जहां आपकुं बस आपही भूल गये तो फिर और क्या ?

श्री उ०

ભારતની ઉન્નતિ કરવા ईશ્વરને પ્રાર્થના.

પદ ૫૪ (અદ્ભુત રચના શી આહા !—એ લય)

ભારતની ચઢતી, કરજો, હરજો, બાય જગરાય.
 ધર ધર સહી જન સુખી થાય, તનમનઅળથી સોહાય,
 દારિદ્ર ન પશુ ક્યાંહિ જણાય, કૃતયુગ સર્વ સ્થળે વર્તાય; ભારત૦
 બ્રાહ્મણથી બ્રહ્મત્વ ગ્રહાય, ક્ષત્રિય ક્ષાત્રપણાને સ્હાય; ભારત૦
 કૃષિવાણીજ્યે વૈશ્ય વહાય, શૂદ્રે સેવાથી ન ચળાય; ભારત૦
 વેદધ્વનિ ગંભીર શુણાય, યજ્ઞોનો ધૂમ ગગને જાય; ભારત૦
 ગુરુકુળ સ્થળ સ્થળ રમ્ય સ્થપાય, બ્રહ્મચર્ય દૃઢ પુનઃ પળાય; ભારત૦
 શમદમ દૈવી શુશ્રુ સધાય, સ્ત્રી, ગો, વિપ્ર ન કોથી દમાય; ભારત૦
 વર્ણશ્રમધર્મો રક્ષાય, અધર્મ દુષ્ટાચરણ દળાય; ભારત૦
 નાસ્તિકતા નજરે ન બળાય, દો વર વિનવી નમીએ પાય; ભારત૦
 છો.

૫

સ્તવન.

[—બાલગીત—]

પદ પપ [રાગ રંગ, બજત ઢંગ નિરખત હેઠ એ લથ]
 પરબ્રહ્મ, પરમ રમ્ય, પ્રિયતમ ગુરુ રા...યા. !
 ધન્ય ધન્ય-સચ્ચિતિમય ! સદ્યહદય ! જય જય જય !
 અનુપમ વત્સલ, આપ ને મહામા...યા; પરબ્રહ્મ૦
 અનાદ્યંત ! નિખિલવંદ્ય ! આજ બની મુજાઅવંત,
 મુપ્રથુત બાલિકા-બાલકે, પદ રહા...યાં; પરબ્રહ્મ૦
 થઇ અમિત પ્રકુલિત, શ્રદ્ધાન્વિત અનુમહીત,
 નિજ અભયપદે મહાલીયે, ગ્રહી છા...યા; પરબ્રહ્મ૦

શ્રી ૩૦

હરિગુરુમાં મતિને પ્રેમયુક્ત કરવા સાધકોને નિર્મત્રણ.

પદ પદ [ના રીસાઇએ સખી રસીયાથી ના રાધિકા રીસાઇએ, એ લથ]

આ બીજવીએ મતિ, હરિગુરુથી બીજવીએ મતિ,
 હરિગુરુથી હે સાધકો ! બીજવીએ.
 મોહને તોડીને, મમતા છોડીને, જોડીએ હરિથું પ્રેમ,
 જીભથી નામ ન મુકીએ હેડું, ચાલે ધટિયંત્ર જેમ; આ૦

કુંદન ઉંચાને પરખી લાઇએ, પીતળથી તત્કાળ,
 ઉપરના ઓપથી અંજાઇએ નહિ, જોવો વસ્તુનો માલ; આ૦
 ક્યાં હરિને ક્યાં દ્રશ્ય વિષય આ, ક્યાં સૂર્ય ને ક્યાં ખલોત,
 એક દે જીવન, અન્ય ધોરે ધીરે, હણી જીવન દે મોત; આ૦
 એ જ વિષય નિજ વિષને ત્યજીને, અમૃતસમ થઇ જાય,
 હરિશુભકિતના રંગથી, અંતરબહિર જો રંગાય; આ૦
 ઉપેન્દ્ર નરહરિ પ્રભુમાં આવો, મનમતિ કરીએ ધીન,
 અમૃતપાનથી તૃપ્ત થઇને, હરીએ નિત્ય અદીન; આ૦

છો૦

સર્વને સદ્ગુરુની આવશ્યકતા.

પદ ૫૭ રાગ કાનહો.

બિનસદ્ગુરુ જય કિનકો મયો હૈ. ટેક.

સુરપતિ ઇન્દ્રરાય કહાવે, બ્રહ્માસે જીને જ્ઞાન લીયો હૈ; બિન૦
 સદ્ગુરુસંગ કીયો હૈ જનકને,

રાજ કીયો તોમી મુક્ત કહ્યો હૈ; બિન૦
 રામચન્દ્ર રઘુકુલ જાયો, ગુરુપ્રતાપ ત્રિતાપ દહ્યો હૈ; બિન૦
 યદુકુલ શ્રીકૃષ્ણ બ્રહ્મ કહાયે, તોમી ગુરુસે મેદ ગ્રહ્યો હૈ; બિન૦
 પંડુપુત્ર પ્રતાપી સુને હૈ, ગુરુસહાયસે જયકોં ચહ્યો હૈ; બિન૦
 સુરપતિ આદિ અનંત મયે હૈ, નૃસિંહકૃપાબિન પદ ના લહ્યો હૈ.

શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજી.

નિઃસ્વાર્થ વૃત્તિ ઇ સ્વપરનું હિત સાધનાર છે.

પદ ૫૮ (સાર આ સંસારમાં ન જોયો, એ લય.)

સ્વાર્થની કરોને આજ હોળી, ઓ સ્વપરસત્સુખાભિલાષિઓ !

સ્વાર્થની કરોને આજ હોળી.

હિંચ હિંચ સાધવા સર્વ કંઈ ત્યાગો, આખર દો દેહને પણ રાળી; ઓ
આપોને દાન કંઈ, લાંબાવી હાથને, રડવડતા રંક જનો ખોળી; ઓ
સ્વાર્થને સાધવા જળશે ન કોઈને, મિઠાં વચન યુષ્મે બોલી; ઓ
કોઈને ન યુગ્મવશે કદીએ ખીજાવી, સ્વાર્થતણી જળ લાંબી પહોળી; ઓ
થાવું જે હોય ભદ્રું કોઈનું તો સ્વાર્થથી, નાંખશે ન તેનું કામ ડહોળી; ઓ
સંકુચિત સ્વાર્થતાને પલટીને રાખજો, સર્વાત્મભાવે દષ્ટિ બહોળી; ઓ
સ્વાર્થ ત્યાગી સાધતાં પરાઈ, સદેશો-સ્વર્ગીય સદનદાર ખોલી; ઓ
સર્વાત્મભાવના સુસિદ્ધ યતાં શિરે પ્રભુ, કરુણાનો કળશ દેશે ઢોળી; ઓ
શ્રી જં દેવી.

ઈષ્ટદર્શનયાચન

પદ ૫૯ (કાશ્મી પેલી પાર છે હંસં એ લય.)

ભવદુઃખદર્શને દર્શન દેજો જગદીશ ! ઝટપટ,
લીધું છે મેં અવલંબન આપનું છાંડી સહ ખટપટ.

તપતો હું ક્યારનો બારણે બરાડતો,

ઉત્તર દષ્ટ કાં ન ટાળો દુઃખીનું દારુણ સંકટ ?

ભવં

સળથું છું રોમે રોમે, પીડ છે અસહ્ય ભારી,

સ્વપ્નની સૃષ્ટિ એ ના, ભાટ નથી હું, નથી વળી નટ;

ભવં

પદ્મા તળાસે પદપદ, તે શાંતિથી,

શુશ્રુષો નહિં શું આર્ત સ્વર જે ઉઠે છે ઘટપટ ?

ભવં

૧ પોતાના અને પારમાંના સુખની ઠગા રાખનાર.

પાપથી મેલો ભક્ત સ્પર્શે ચરણને,
 જૂંડ-રૂપ-ધારી ભગવન ! તેની શું છે તમને ચટ ? ભવ૦
 છટ્ છટ્ કરીને દાર દો, પણ વામનજી ! જોજો,
 જગમાં જડશે નહિ તમને મારા સમ ! મુજ સમ નફરત; ભવ૦
 વિદ્યા-કલાનો બેશક પાર છે પામ્યા, પણ,
 કહો સ્વાગતનો ક્યારે ધુંટયો તમે ધરીને ઉલટ ? ભવ૦
 અધિક હવે નવ તારશો વહાલા !
 દાખવો દયા ધરી દિલ મત-ચિત-મુખસાગરનો તટ; ભવ૦
 કૌશિકરામ વિં મહેતા.

—◆—
 જન્મમૃત્યુનો જય કર્યા વિના મનુષ્ય જે કંઈ સિદ્ધ કરે છે
 તે વ્યર્થ છે.

પદ ૬૦ (ભૂલે ભલભલા ભૂલે રે, એ લય)

મૂર્ખ તું વૃથા કુલે રે,
 ચતુરાષ્ટ પડી બધી તુજ, ચુલે. (૨)
 હાથી લહી, ભલે ગર્દભે જુલે; મૂર્ખ તું
 હીરા, મોતી, રત્ન સુવર્ણથી, ભલે ભરે બાંડાર,
 મેળવનારો પણ તું જવાનો, ખીજા ભોગવનાર; મૂર્ખ૦
 હજાર વર્ષ ટકે એવા રચી, મહાલય મન હરખાય,
 પણ ક્યાંલગી તું રહીશ તેમાં, કાચી તારી કાય; મૂર્ખ૦
 અતિ શ્રમથી વિદ્યા બણી પામ્યો, શાસ્ત્રોનો તું પાર,
 પણ ઝીલશે શું શાસ્ત્રો તારા, યમદૂતના પ્રહાર; મૂર્ખ૦
 જે જે તે કંઈ ને તું કરતો, પણ તે તારું દુઃખ,
 કેટલું ટાળે તે પ્રતિ તે કદી, કીધું તારું મુખ ? મૂર્ખ૦
 મોટું માથે મરણતણું દુઃખ, જીત્યું નથી તે તેહ-
 પડસ આજ જમ્યાથી શું મુખ, કાલ પડે જો દેહ ! મૂર્ખ૦

મરણપછી મોટાં સુખની તું, ધારે મનમાં આશ,
 (પણ) જીવતાં જે ચત્તે ન દીધું સુખ, તેમાં શો વિશ્વાસ? મૂર્ખાં
 તુજમાં કંઈ છે એવું જેને, અવગણ્યો તું નિત્ય,
 મરણતણો તું ચારો તેથી, ચાતો માન ખચીત; મૂર્ખાં
 ધાવન બહાર કર્યું પણ તેં ના, શોખ્યું ભીતર તુજ,
 તુજમાં તારો તારક વસતો, જડે પ્રયત્ને જુજ; મૂર્ખાં
 મરણ ધ્રુજે, એ તારક મળતાં, બચ સહિ સઘ વિદ્વાય,
 જીવ ને શિવનું એકય થઈ કંઈ, અદ્ભુત અનુભવ થાય; મૂર્ખાં
 અણુઅણુમાં મહા ઉત્સવ પ્રકટે, જય જય દેવો ગાય,
 ઉપેન્દ્રપ્રભુકરુણાભોગી જન, છાના મન મલકાય; મૂર્ખાં
 છોં

અન્તરાત્મારૂપી ચન્દ્રપ્રતિ વૃત્તિકુમુદિનીના ભાવો.

પદ ૬૧ (મમ ઉરસરના રમનારા, એ લય.)

મમ મુર્ધનભે ઉગનારા,
 આ કુમુદને ખીલવનારા,
 મારા અમૃતભરીયા ચન્દ !
 થતાં દર્શન મુજને તારાં,
 અણુઅનુમાન્યા ચમકારા,
 કંઈ અનુભવે વૃત્તિવન્દ; મમ
 તારો અમૃતસારતી રસધારા,
 તારું ચિતાકર્ષક રૂપ પ્યારા !
 એ જોઈ ભોમવી કૃતાર્થ માનું,
 મુજ તુજના સંબન્ધ; મમ
 તારી ચમક ચમક આંદની નિરખી,
 તારી જોઈ અવનવી મુખની સુરખી,

अेकाम तुज्जमां सङ्गजे थातां,
 जनी रङ्गं निःस्पन्दः; भम०
 तने जेष्ठ भने शायी शुं थातुं,
 ते मुज्जथी कथुं नथी जतुं,
 छे छे कृतार्थताने,
 छे छे आनन्दः; भम०

श्री ज० देवी.

पोतानां स्वरूपसाक्षात्कार करनार अधिकारीना उद्गार.

पद ६२. (में तो मस्त भई पीली श्यामको, ए लय.)

में तो अकथ्य, धरुं अब नाम क्यों ?

धरुं अब नाम क्यों, कहलाउं श्याम क्यों ? अकथ्य०

वाणीसें पर में, पाणिसें^१ पर में, वोखुं या करुं फिर काम क्यों ?

अमर्याद में स्वरूपसें हुं फिर, बनुं रहेमान अरु राम क्यों ?

आदि नहि में, मध्य नहि में, बनुं फिर में परिणाम क्यों ?

शब्द रु भावरहित अखंड में, बनुं फिर ऋग् यजु साम क्यों ?

अन्य नहि में, एक नहि में, फिर तो स्वतंत्र धरुं धाम क्यों ?

जो कलु हे सो आप ही आप हे, फिर अब करुं म प्रणाम क्यों ?

कर्ता करण क्रियासें अतीतमें, तब करुं खडी ये कलाम^२ क्यों ?

श्री उ०

ચન્દ્રપ્રતિ કુસુમિનીની ઉક્તિ.

[બાલગીત]

૫૬ ૬૩ (કૈસે કટેગી રતીયાં, એ લય)

ચન્દા ગગનવસિયા !

આવ, આવ, આવ, આવ, ચન્દા ગગનવસિયા !

જગ સંબળાનાં નિઃસ્પૃહ આપણે, આપણું રસ-રસિયાં; આવ૦

તારા રસભર ઉદયની સાથે, હૈયાં ઉલ્લસીયાં; આવ૦

દેહ ન માયું તારો નેહ હું માયું,

મારાં દિલડાં નિખાલસીયાં; આવ૦

દૂર દૂર દેહ છતાં આપણુ અન્તરનાં સારસીયાં; આવ૦

કેવલ તુજ અમૃત ઝીલવા કુસુમિનીમુખ વિકસીયાં; આવ૦

મધુરા ! તુજ જીવનવિષુ જગનાં, જીવન નિરસીયાં; આવ૦

શ્રી ૩૦

શ્રીઈષ્ટને પોતાના પરમ પ્રીતિના વિષયરૂપ કરવા ઇચ્છનાર સાધકના ઇષ્ટપ્રતિ ઉદ્ગાર.

૫૬ ૬૪. (રામ ભજ તું પ્રાણીયા, એ લય)

આપનો મારા પ્રભુ ! મને હંદ ક્યારે લાગશે ?

મને નાદ ક્યારે લાગશે ? આપનો૦

દશ્યને જેમાં વિસારી, વિશ્વવૈભવ તુઝકારી,

આપ પ્રભુપદ લીન થનારી, મતિ ક્યારે જાગશે ? આપનો૦

આપ એક જ આપ જ્યાં ત્યાં, અન્ય વસ્તુ છે નહિ ક્યાં,

એવું અનુભવી કિલજ મન નિજ, અહં ક્યારે ત્યાગશે ? આ૦

સુખતિલાંજલિ દેષ તત્ક્ષણ, નિજ જીવનને આપીને પથ,

સર્વના બદલામાં ક્યારે આપને એ માગશે ? આપનો
 આપવિષ્ણુ ખાતું ન બાવે, કાંઈ પણ કરવું ન ફાવે,
 વૃત્તિ એવી આપમાં ક્યારે સુદૃઢ અતુરાગશે ? આપનો
 મારે અન્તરમન્દિરે, કાંઈ સ્મરણુધટ દિવ્ય સ્વરે.
 ‘આપ મારા, આપ મારા’ : એવો ક્યારે વાગશે ? આપનો
 આપવિષ્ણુ કશું સાંભરે ના, આપવિષ્ણુ સુઝે ખીણું ના,
 આપ પ્રભુથી નિતાન્તર મારો ભેદ ક્યારે ભાગશે ? આપનો

શ્રી ૩૦

સહનશીલ થાઓ.

‘પદ દૃપ (વાત જરી વાંચી જુઓ ઇતિહાસમાં, એ લય)
 વાત જરા લાવો વિચાર કરી ધ્યાનમાં,
 ‘બનો સહનશીલ,’ માન-અપમાનમાં; વાત૦
 આચરી આ સૂત્ર વ્યવહાર જો સધાશે,
 જીવન શાન્તિરૂપ ને આનન્દભર્યું થાશે,
 આ દિવ્ય વશીકરણે, આકર્ષો સર્વજનને,
 મહામૂલ્ય મંત્ર મંભળાવું કાનમાં; વાત૦
 જે જે કઈ પ્રતિકૂળ બને, હસતા હૃદયે તેહ,
 સ્વીકારી લે શુભ બાવથી, સહનશીલ છે જેહ,
 લેશ ન કંટાળી, પ્રસન્નતાવાળી, વૃત્તિને મંભાળી,
 સદા મસ્ત વેશે જગના મેદાનમાં,
 હાંરે એ સમ્યન્તનના તાનમાં ને તાનમાં; વાત૦
 કરવું સહન પડે કઈ, માણો મનથી મોજ,
 અવિકલતાથી સહન કર્યો, વધે હૃદયબલ રોજ;

ધન્ય તે સંસારી, તે હૃદયબળ વધારી, ઝો સાધકઅધિકારિ !
 મુખે સહેતા સહ, વિકસી રહો જ્ઞાનમાં,
 હાં રે તમ સરખાને સમજાવું સાનમાં; વાત૦

પ્ર૦ બહેન

નિર્વાસન ચિત્તનો મહિમા.

૫૬ દુઃ (રનેહ તો ધરો રે વીરો ! એ લય)

અન્તર્નિવાસી એ, તો અન્તર્નિવાસી,
 જેની વાસના તુટી તે તો અન્તર્નિવાસી.
 ભલેને થઇને વહે ભવના પ્રવાસી; જેની૦
 ભલે ખાપ પીએ ઝોઢે પહેરે રુપાણું,
 તોએ તેને ના જાણે દેહ-અધ્યાસી; જેની૦
 નાનાવિધ^૨ ચિન્તનો તે ચિન્તવે નિત્યે,
 તદ્દપિ નથી તે જાણે ચિત્તના વાસી; જેની૦
 આહિર પ્રદેશે એને લેવા ન દેવા,
 ફરે એ તો વિશ્વે રહીને અખંડ ઉદાસી; જેની૦
 નિર્વાસન તે તો સહથી નિઃસંગ તોએ,
 આપથી આપ રહે અખંડ ઉદાસી; જેની૦
 જગતના સંબંધકાલે સાવધપણે,
 દ્રષ્ટાપદસ્થિતિનો એ તો રહેતો અભ્યાસી; જેની૦
 સ્વરૂપનો સ્પર્શ પામી અંતર્નિવાસી બની,
 અનન્ત આ વિશ્વકેરી કરી કાઢ હાંસી; જેની૦

ઐ ઉ૦

બ્રહ્માનુભવ એ જ અનુભવનો પરાવધિ છે.

પદ ૬૭ (૪૪ સમર્થ શિરે લહે તેને૦ એ લય.)

બ્રહ્મના અનુભવઆગળ તો બસ, અનુભવનો અવધિ જ છે, અવધિ જ છે.
જીવ ને બ્રહ્મનો ઐક્યાનુભવ એ, અનુભવમાત્રનું ખીજ-અનુભવખીજ છે.

અનુભવવીજળી, જ્યાં રહી ઝળહળી, ખાન્તિ તેની ટળી રે.....

ભય ઓગળી, શાન્તિ મળી; બ્રહ્મના૦

હુંજ છું બ્રહ્મ, એ અનુભવમાં રમે, તેની સદા ચઢતી જ છે, ચઢતી જ છે.

માયા ન બાસતી, તેનાથી ત્રાસની, આધી જ નાસતી રે.....

આખર થતી, વિલાપ જતી; બ્રહ્મના૦

બ્રહ્મતણો અભેદાનન્દઅનુભવ: વાહવા! એ તે કાષ્ટ ચીજ છે! કાષ્ટ ચીજ છે!

સર્વ લુલાપ ગયું, સર્વ મળ્યું લહ્યું, પ્રાપ્તવ્ય ના રહ્યું રે.....

તેનું જીવ્યું, સદૃશ થયું; બ્રહ્મના૦

બ્રહ્મને ચિન્તીને બ્રહ્મ થનારી, વ્યક્તિ તો બ્રહ્મસમી જ, બ્રહ્મસમી જ છે.

બ્રહ્મરૂપે થઇ, બ્રહ્મમાં ફેલાઇ, બ્રહ્મ જ કહેવાઇ રે.....

બ્રહ્મે વિલાપ, બ્રહ્મે જોવાઇ; બ્રહ્મના૦

શ્રી ૩૦

શ્રી ઉપેન્દ્રસ્તવન.

પદ ૬૮ [વિશ્વતથ્વી વિશ્વંભર; એ લય]

જય જય ઉપેન્દ્ર ગુરુવર !

સઉપર સારો કૃપાસુધા,^૧ સઉં

આદિ—અન્તરહિત નિરંજન,

તદપિ તનુ ધરી તારો નિજજન,

તમને સ્વસ્તિ ! સ્વધા ! સઉં

આપમાં હો અમ અવિચલ ભક્તિ,

તમ પદમાં રહો દૃઢ આસક્તિ,

ચાશો ચિત્ત ન દ્વિધા;^૨ સઉં

જે કારણ અવતાર તમારો,

ભ્રમવન ! આ ભૂનલપર ધારો,

કૃતિ હો તે સિદ્ધિદા;^૩ સઉં

દક્ષપતરામ.

૧ કૃપાસુધા અમૃત. ૨ નહે'ચાલુ'. ૩ સિદ્ધિ આપનાર.

દુઃસ્વાપ્તિમાં મેનુષ્ય પોતે જ પ્રધાનપણે હેતુરૂપ હોય છે.

પદ ૬૯ (કાષ્ઠ સમે૦ એ લય)

મને પ્રાપ્ત થતા દુઃખમાં પ્રભુએ, કંઈક આપ્યું ને કંઈક મેં માગી લીધું,
મને પ્રાપ્ત થતા સુખમાં પ્રભુએ, કંઈ ત્યજ્યું ને કંઈક મેં ત્યાગી દીધું.
કાષ્ઠએ જાણીને મર્મ કહ્યા મુજને, અને કંઈક મેં માથે ખેંચી લીધા,
કાષ્ઠએ સહજ સ્વભાવથી શબ્દો કહ્યા, તેને મેં જાણ્યું મુજને પ્રહાર કરીધા.
કંઈક દૈવે મને કળ્પ આપ્યું, કંઈક વૃથા દૈવકોપરૂપે મેં ગણ્યું,
કંઈક ગ્રહની પીડા નડી ને કંઈક ગ્રહના ભયનું મિથ્યા કોકું મેં વણ્યું.
કંઈક લોકાપવાદે મને ભય આપ્યો, ને કંઈક તો મનથી મેં માની લીધો,
કંઈક શાસ્ત્રોએ વિધિનિષેધ કરીધો, અને કંઈક મં મિથ્યા સ્વીકારી દીધો.
કંઈક વંશપરંપરાકરે સંસ્કારો, મારા વિષે હશે આવી ઠર્યા,
અને કંઈક તો વંશના ધારીને મિથ્યા, તે ત્યજવા મેં ન યતન કર્યા.
કંઈક સંગતિઅજાણી હશે મળ્યું મુજને, ખોટાપણું ને સારાપણું,
તેમાં સંગનો દોષ વિચારી ન યતન કર્યો ત્યજવા મેં નહારાપણું.
ન્યારે વાસ્તવ દૃષ્ટિથી જોયું જાણ્યું તવ એ નિશ્ચય મેં સત્ય લલ્લો,
મિથ્યા કારણો પ્રકટાવીને પણ માનવી, પોતાને નિર્દોષ માની રહ્યા.
જેહ સુખદુઃખઆદિ તે ભોગવતો, તેમાં અન્ય તો માત્ર નિમિત્ત જ છે,
સર્વથી મુખ્ય કારણરૂપ પોતે અને તેનાં માનેલાં મન્તવ્ય જ છે.
ખોટાં બહાનાં કાઢી નવ વ્યર્થ તમે, તમને ઠગવાનો પ્રયત્ન કરો,
દુઃખપ્રાપ્તિમાં આપણો દોષ પ્રધાન છે, સિદ્ધાન્ત એ ન કહી વિસરો.

શ્રી ૩૦

હરિ ઐં

પદ ૭૦ (નિજ સ્વરૂપે જેની શક્તિ શ્રી છે એ લય)

નિશિદિનિ ગાઓ બ'ધુ ! હરિ ઐં હરિ ઐં
 નિશિદિનિ બ્યાઓ બ'ધુ ! હરિ ઐં હરિ ઐં
 હરિ ઐં હરિ ઐં હરિ ઐં હરિ ઐં; નિશિદિનિ૦
 રસધન મોહન અમલ વિલોચન, તેજોમૂર્તિ સાર,
 મણિમય આસને હૃદયે જોતાં, કરો હરિ ઐં ઉચ્ચાર; બ'ધુ૦
 ઇન્દ્રજીવ આ જગની વિસરી, ધારો શાંતિ અપાર,
 વિલોલ લોચન સ્થિર કરી રસભર, દગ કરો સાં એકતાર; બ'ધુ૦
 સન્મયચિન્મયભાવસમન્વિત, જોતાં એ રમ્ય સ્વરૂપ,
 નિર્નિમેષ રહી હરિ ઐં ઉચ્ચરતાં, પ્રકટે પ્રસાદ અનુપ; બ'ધુ૦
 અદ્વિત રસ જાગે અંતરમાં, અનુભવ વર્ણો ન જાય,
 સુખધન જ્યોતિમય હરિવિષ્ણુ ના, અન્ય કશુંય લઢાય; બ'ધુ૦
 ધ્યાતા હું ને ધ્યેય હરિનો ભેદ ન રહેતો લગીર,
 હરિ ઐં હરિ ઐં રવ^૧ પણ શ્રમતો, પરાતીત યતાં વીર; બ'ધુ૦
 યુનીલાલ જ૦ ઓઝા

પ્રસન્નતાનો પ્રબોધ

પદ ૭૧ (સુખનાં હું સાચાં જ્યારે, એ લય.)

દુઃખી બ'ધુઓ ! આવો હસીએ કંઈ હા હા હા હા
 નિસ્તેજ સુખકું હાર્યે રસીએ કંઈ હા હા હા હા
 દુઃખ ને કષ્ટની, યુગોમાં મધ્યે,
 હસવાની ચીસ એક પાડી લપ્પએ હા હા હા—
 રડવાનાં ડસકામાં, બાધિના ચસકામાં,

आवे जरी भीहुं भीहुं हसी हधये हा हा हा हा,—
 रडी रडी छेदने आधी करवानी साबे,
 आवे तो पहेलां शी शी हसी जधये हा हा हा हा:—
 विपत्ति, विभोग, विनाश आदि वि० वि०
 जेवानी साबे ही ही करीने हसी रहीये हा हा:—
 दुःખथी न्यारे त्यारे रडवानुं तो छे,
 त्यारे ते पहेलां गीता हसवानां गधये हा हा:—
 रडवाभां पढोणुं भडोडुं करवुं पडे तेवुं,
 पढोणुं भडोडुं करीने हसी जेधये हा हा हा हा:—
 कष्ट विसरी जथुं, दुःખने बूझी जथुं,
 जेवे सभे जे भडभड हसीये हैये हा हा हा:—

श्री उ०

मनप्रति उत्साहजनक धैर्यवचन.

पद ७२ राग मल्हार—एक देशी.

हो मन ! निढर होइ रहेना,
 ब्रह्ममें वहेना हो दिलदार ! ब्रह्ममें वहेना,
 धरी सत्संग, नित्य हरिगुरु मुख कहेना.
 नरतनु पाया हो दिलदार, शुद्ध तनु पाया,
 सफल कर यार, यह क्षणभंगुर काया.

टेक.

जैसा धागा धूमका, वेगतेहि चलि जात,
 त्यों आयुः बही जात है, समज समज कछु तात !

जिस काले अपना नहि, होबत को जगमांहि,
 ता काले संगी रहे, कर सुमरन मन ताहि,
 छांडी यह माया हो दिलदार, छांडी यह माया; सुफल कर०
 हो मन ! सारबस्तु ग्रहेना;
 दुःखसुख सहेना हो दिलदार, दुःखसुख सहेना,
 दृश्यका स्नेह, दिनदिनपे तजी देना.
 दोष दूर करना हो, दिलदार, दोष दूर करना,
 तजी अभिमान, यह भवसागर तरना.

मृत्यु निकट रहे सदा, ताको भय कलु मान,
 (यह) पंच भूतमय स्थूलमें, अमर कोहु ना जान;
 सत्कीर्तिकों धारिके, तज्यो जिने संसार,
 सोहि अमर जग जानिके, कर निर्मल व्यवहार.
 ग्रही गुरुछाया, हो नरसिंह, ग्रही गुरुछाया; सुफल कर यार०

श्रीमन्नृसिंहाचार्यजी.

ईश्वरनां निवासस्थान विविध शरीररूपी मंदिरो.

५६. ७३. (भारा हैयाकरा हार नजर कया,—जे लय.)

आ आं देवण, स्थण स्थण दीसे जगदधिनाथनां रे,
 गधुना जेनी ना गधुनी जय विविध अहु आतनां रे ; आ आं०

કંઈ નાનાં કંઈ મોટાં આમાં, કંઈ પુરુષાકૃતિ વળી કંઈ વામાં,^૧
 અસંખ્ય અહિં તહિં ફરતાં કંઈ પશુ જાતનાં રે; આ શાં
 કોઈ છે જોરાં, કોઈ કાળાં, કોઈ ધર્મવર્ણાં, કોઈ હરિયાળાં,^૨
 પગવાળાં, પાંખાળાં, કોઈ એ હાથનાં રે; આ શાં
 કોઈમાં સુગંધ મધ મધ વ્યાપી, દુર્લક્ષે કોઈ મળના વાપિ,^૩
 કોઈમાં પૂજન અર્ચન, કોઈ સ્થળ શ્વાનનાં રે; આ શાં
 ઉપરથી કોઈ બહુ શ્વશુગાર્યાં, અંદર પશુ વહે રક્તની ધારા,
 કાં જે પશુવધ થાતા ત્યાં નિત્ય રાતના રે;^૪ આ શાં
 સુન્દર મહિન સકળ દેવળમાં, લઘુ ગુરુમાં સુદૃઢ નિર્જળમાં,
 ગર્ભાગારેપ પશુ ચરણો જગતાતનાં રે; આ શાં
 ઉપરનું સહ કોઈ નિહાળે, બીતર પ્રભુને કોઈ ન ભાળે,
 ગૃહરૂપ ત્યજી શોધે નિર્જળ રૂપ રાતના રે; આ શાં
 નાથ તૃહરિ નિજ તનુમંદિરમાં, નિકટ સદા, નથી ગંગાતીરમાં,
 જોતા સાધક સાધી ભક્તિસાધના રે; આ શાં
 છોં

આયુષ્ને રૂતરના દોષદર્શનમાં વાપરનાર અભિમાનીને
 પ્રબોધવચનો.

પદ ૭૪. (આંધળો આંખો છતાં નથી એ લય)

જીવનની ક્ષણ ક્ષણ ગુમાવે નિરતિ,

તું રાતદિન જેની તેની પારકી પંચાતે.

હિતકેરી વાત તને સમજાવે તો પણ, સમજે નહિ કોઈ વાતે,

૧ શ્રી. ૨ લીલા રંજના. ૩ કૃષ્ણ, ૪ અજ્ઞાનરૂપી રાત્રિનાં ત્યાં પશુવધજેવા અનેક હિંસક નિચારો ચાલ્યા કરે છે. ૫ છેક અંતરના ભાગમાં.

આનામાં આ દોષ, તેનામાં તે દોષ,
 નિરખે છે ઉઠતાં પ્રભાતે રે; જીવનનીં
 નિન્દાનો એક શબ્દ કહેવો કદી ના, એવું વ્રત લીધાથી ખાતે,
 સમયસદુપયોગ થાશે, તું જીવનનો,
 મહિમા અનુભવીશ જાતે રે; જીવનનીં
 નાનોસરખો પણ એક સાચો સદૃશ્ય, સાવધતાથી રહાતે રહાતે,
 કર્તવ્યબાન તને સુસ્પષ્ટ થાતાં,
 પડિશ તું ન વાદવિવાદે રે; જીવનનીં
 એક જીવનભૂલ નડે જન્મેજન્મ જેથી, કર્તવ્ય સાધ દિનરાતે,
 પારકા વિચાર ત્યજી નિજના વિચાર થતાં,
 આવશે ન કાંઈ તને યાદે^૧ રે; જીવનનીં
 બહુમૂલ્ય આયુષ્યક્ષણ તેવું સાર્થકય, કરી શે જમીને એકાંતે,
 નિઃશય કરે પોતાના ચિન્તનવિષય પારકું ન—
 ચિંતવવું આમરણીતરે રે; જીવનનીં
 પ્ર૦ બાહેન.

આશ્ચર્ય છે પ્રભુ !

પદ ૭૫. ગઝલ.

આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! આ જગત્થી માનવી ઝાઝું કરે,
 પણ આપનાથી કોઈ પણ કરતો ન દેખાતો ખરે.
 આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! જગત્અર્થે માનવી મહેનત કરે,
 પણ આપ જગદીશ્વર પ્રભુઅર્થે ન કરતો કંઈ અરે !
 આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! જગલયે જન પાપ છૂપાં આદરે,
 પણ આપથી છૂપું ન રે' જાણે છતાં જાય ના ધરે.

૧ માદ પણ. ૨ મરણ થાય તો પણ.

આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! જગતણા કુદ્રોની સેવા સૌ કરે,
 પણ આપ સર્વોત્તમતણી તે તો સ્પૃહાયે ના ધરે.
 આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! જન જગત્ આશ્ચર્ય ખાતર મરી મથે,
 પણ ના ચઢે પ્રભુ ! આપ દૈવી વિભવપ્રાપ્તિના પથે.
 આશ્ચર્ય છે પ્રભુ ! દુઃખ સહે, ભયને સહે, વિપદો સહે,
 પણ એ વિનાશી જગત્-સુખને જન ફરી ફરીને ચહે.
 કારણ બૂલીને શયંઉપર આ જગત્ મશગુલ છે,
 પણ તેમના પ્રારબ્ધમાહિ રત્નસાટે ધૂળ છે.
 યાતું નિરંતર નાથ ! હું ખીજું બધું હો કે ન હો,
 (પણ) પ્રામત્ય મુજ એક આપ હો, એક આપ હો, એક આપ હો.

શ્રી ૩૦

વતાવો.

પદ ૭૬ [અમે! અમળાને માયા વહાલી, એ લય.]

રે મને પ્રભુનાં બતાવો કોઇ રસિયાં.
 કરવા પ્રભુનાં દર્શન, સર્વસ્વ ત્યાગી જીવન—
 માધનઅર્થ છે જેણે કસીયાં રે, કસીયાં રે,
 કસીયાં એવાં રસિયાં; રે મને૦
 પ્રભુને ઉવેખીને, જગસુખના ભોગોમાહિ,
 જેનાં ચિત્તવ્રતિ જરી ના ધસીયાં રે, ધસીયાં રે,
 ધસીયાં એવાં રસિયાં; રે મને૦
 પ્રભુને સ્મરાવે દુઃખો, એવું નાણી દુઃખ મળતાં,
 જેનાં ચક્ષુઓ સદા હસીયાં રે, હસીયાં રે,
 હસીયાં, એવાં રસિયાં; રે મને૦
 વિપત્તિના ખાડામાં કે, સંપદના શિખરે હોયે,

તો પશુ દિલ પ્રભુમાં જેનાં વસીયાં રે, વસીયાં રે,
 વસીયાં, એવાં રસિયાં; રે મને०
 પ્રભુરસામૃતમાં સદા, લીન થનારાં,
 કામસર્પો ના જેને ડસીયા રે, ડસીયા રે,
 ડસીયા, એવાં રસિયાં; રે મને०
 ઉપેન્દ્રપ્રભુનાં એવાં પરમાતુરાગી જેનાં—
 જીવન જગજાળે નહિ ફસીયાં રે, ફસીયાં રે,
 ફસીયાં, એવાં રસિયાં; રે મને०
 શ્રી ૩૦

—o—

વિવેકના ઉદયવહે પ્રકૃતિની વિષમતાને જીતવી એ સાધકનું કર્તવ્ય છે.

પદ ૭૭ (પ્રભુ કેમ ન દર્શન આપે, એ લય)

પ્રકૃતિ શિખવે માર મારી, ચેતી તે પહેલાં થઇ સદાચારી,
 જ્ઞાન પામી લે બની સદ્વિચારી, તો જ સાધક! તુજ બલિહારી.
 પ્રકૃતિનો એ છે નિયમ કે સાધવો માનવજાતિવિકાસ,
 સહજમાં સમજીને સાધે ન તેને, આપતી તે તો ત્રાસ; પ્રકૃતિ०
 એક પ્રસંગમાં બૂલ્યા તો બીજો, પ્રકટાવે કડિન પ્રસંગ,
 ફરી ફરીને તાવે એ અટક્યાવિશુ, અંતરનું પ્રતિબિંબ; પ્રકૃતિ०
 ચેતે નહિ ત્યાં લગી એ તો ફેરવે, સંસારચક્રની માંજ,
 હાડના ચુરેચુરા કરી નાખી, ઠેકાણે લાવવા ચાલ; પ્રકૃતિ०
 હાડ ભગાવીને વિકાસ સાધવો, અણુસમજીનું એ કામ,
 આપણું કર્તવ્ય એ નહિ કાં જો, સાધકનું ધર્યું નામ; પ્રકૃતિ०

પ્રકૃતિનો માર પડતાં પહેલાં, જાણવો વસ્તુનો સાર,
 સારને સંઘડી નિઃસાર ત્યાગી, રહેવું સદા સંસાર; પ્રકૃતિ૦
 [વેકદષ્ટિએ જોઈએ બધું તો, પ્રકૃતિ નવ દે દુઃખ,
 દુઃખના અનુભવકાલે વિવેકી, થઈ રહે અન્તર્મુખ; પ્રકૃતિ૦
 પ્રકૃતિપતિ પરમેશ્વર બજીને, પ્રકૃતિજન્યને તું સાધ,
 પ્રકૃતિદેશમાં રમતાં છતાં તને, પ્રકૃતિ નહિ કરે બાધ; પ્રકૃતિ૦

શ્રી જ૦ દેવી.

લૌકિક અભ્યુદયકરતાં પારલૌકિક અભ્યુદય અધિક સ્પૃહણીય છે.

પદ ૭૮ (કૃતિ મન વચને એક રહીશ, એ લય).

મારે મન એ ન અધિક.

હું ક્યાં જન્મ્યો ને કેને ત્યાં. કે મારા પૂર્વજ કાણુ હતા,
 હું બલે બિખારી હોઉં છતાં, મારે મન એ ન અધિક.
 કુલવાન ગણાઉં કે હું નહિ, લોકે મુજ ખ્યાતિ થઈ કે ગઈ,
 કે' મને ખુશામતિયા 'ભાઈ ભાઈ,' મારે મન એ ન અધિક.
 પણ મારા પોતામાં શું છે, મુજ જીવન પવિત્ર કેવું છે,
 મુજ બધું ! ખરેખર કહું છું કે, મારે મન એ જ અધિક.
 જીવું કે ન જીવું વર્ષ બહુ, સંસારી રહું કે ત્યાગી થઈ,
 વસું મહેલે કે ઝુંપડીમાં હું, મારે મન એ ન અધિક.
 પણ મુજથી જે કંઈ થઈ શકતું, તે સર્વોત્તમ થતું કે ન થતું,
 મુજ હિત કરતું કે ના કરતું, મારે મન એ જ અધિક.
 મુજ બધુંના નેત્રથી પડતાં, અશ્રુ દુઃખનાં ઉર કંપવતાં,
 જો મને આવજાં તે લુછતાં, મારે મન એ જ અધિક.

સુખશ્યામાં આ દેહ જશે, કે જંગલમાં રઝળી પડશે,
એને છુરાડશે કે પુકશે, મારે મન એ ન અધિક.
પણ જવ અવસાનસમય આવે, તે ક્ષણ સાક્ષાત્ પ્રભુ બાવે,
આવી કહે: “મુજરૂપ થા હાવે,” મારે મન એ જ અધિક.
જો આવાં કર્તવ્યોઅર્થે, આ જીવન સદોદિત પ્રવતે,
તો જે આનન્દ ઉરે વર્તે, મારે મન એ જ અધિક.

શ્રી ૩૦

જીવનસાર્થક્યનો સુગમ માર્ગ.

પદ ૭૮ (આ દુનીયા છે જાદુની માયા; એ કય.)

જીવનમાં કહો શું શું કમાયા,
જીવનના જીવન શોધાયા,
કે શું વેડરી મારી જ કાયા—કાયા૦ શું શું૦
મનુષ્યજેવું મનુષ્યજીવન વિષયકીએ રમદોળ્યું,
અમૃતપાત્ર અનુપમ તેને, જઈ વિષામાં ઢોળ્યું,
હાય રે હાય વિષયો મૃત્યુની છાયા—છાયા; શું શું૦
શક્તિ છે તમ અંતર દૈવી, તેને આજ જગાડો,
ડરી ના કૃષ્ટી, ઉચ્ચ કાર્ય, જીવનમાં પાર જ પાડો;
ધન્ય તો ધન્ય, સાચા તમે, માડીળયા—ળયા; શું શું૦
કંઈ ન અને તો એક કામ, પ્રભુચરણે ધરવા જેવું,
આખા દિવસમહિં કરી પ્રોતે, પ્રભુચરણે ધરી દેવું,
તોપણ જાણજો જે મંગા નાશા—નાશા;

બધુંએ કમાયા૦

શ્રી ૩૦

માયાનો પ્રભાવ.

પદ ૮૦ (હરિના બોલની બલિહારી, એ લય.)

માયા! અટપટી અટપટ તારી, અમને ભ્રમમાં ભૂલવનારી,
તવ રૂપચિતિત? મતિ બની કુંઠિત, વિવેક વિસરી જનારી,
વિવેક વિસરી જનારી, ખોટાને ખરું ગણી લેનારી; માયા૦
ધારેલું તું વ્યર્થ કરાવે, અણુધારેલું તું ઉપજાવે,
ઉલટું સુલટું કરતી ફરતી, કોષ હણી કોષ ઉગારી; માયા૦
મૂળવિનાની છે તું અસ્થિર, કાષ્પત તોપણ દીસતી સુરિથર,
વિપરીત ચરિત પ્રતીત કરંતી, દીસતી સ્વેચ્છાચારી; માયા૦
કોષને દે વૈભવ રાજ્યાસન, કોષનાં ત્યજાવે મહેલ ને ઉપવન,
મહા વિરાગી પણ તુજ બલથી, થઇ રહેતા સંસારી; માયા૦
કંઠકને શિખરની સ્થિતિ દેખાડે. કંઠને કચરી નીચે પાડે,
તારી લપટ ઝપટમાં આવે, સડે કોષ નર ને નારી; માયા૦
પરિણામે તું નહિવત્ થઇને, -રહે તેવું ગુરુદાન ગ્રહીને,
તુજમાં ફરું હરું પણ તુજ લાગે, ^૨ હુંતો ન આવનારી; માયા૦

પ્ર૦ બહેન

આત્માથી પ્રકાશિત જીવન ગાઢવા ઉપદેશ.

પદ ૮૧. (ઘટઘટમાં વ્યાપ્તો નેડું માર૦ એ લય.)

ઝગમગ-ઝગમગતું જગે જીવન ગાળ, જીવન ગાળ, જીવન ગાળ રે,
તું તો પ્રકાશિત તણખો ચૈતન્યઅગ્નિનો જ.
અશક્યતામાત્ર તુજમાં ઓગાળી દેજે રે,
શક્યતા તારામાંહિ સધળે બાળ, સધળે બાળ, સધળે બાળ રે; તું૦
નિર્બળતામાત્ર પળમાં કુંડી તું દેજે રે;
કંઈને કૂદી જજે બરતો ફાળ, બરતો ફાળ, બરતો ફાળ રે; તું૦

૧ માયાનું જ સ્વરૂપ જોણું ચિંતવેલું છે એવી. ૨ બંધનમાં.

[बालिकागीत.]

એમાં કહોને હું તે થું કરું રે.

૧ પ્રકાશ, ૨ પ્રકટાવળે ૩ શરીરાન્તર્ગત ચૌદ ભુવનો.

(૭) આખા બહાંડબરમાં શ્રમાય ના રે,
મારા હૈયામાં વસી વસી જાય;

એમાં કહોને હું તે થું કરું રે.

હું તો નાની ને એ તો મહાનુ છે રે,
તોએ મારામાં ફસી ફસી જાય;

એમાં કહોને હું તે થું કરું રે.

શ્રી ૩૦

શ્રી હૃદયસ્તુતિ:

પદ. ૮૩ (સુમનોહરિ અહા સુંદરી-૫ લય.)

પ્રણામ્યુપેન્દ્રગુરું સદા, નરસિંહમીશમહંમુદા ।

તિલકે ચ યત્પદસન્મુદા, પ્રભવેન્મૃતિક્ષતિકૃત્સુધા ॥

સન્મતિસત્સ્થિતિસદ્ગતિજનનમ્,

જનનજરણમરણભયસુશમનમ્,

અકલમ્, વિમલમ્; સરલમ્, વિરલમ્,

તં પ્રપદ્યે સર્વદા—પ્રણામ૦

નિશ્ચિલધ્રુવનપતિમતિમતિવચનમ્,

સંકલ્પકલિતસકલવિરચનમ્,

સરમમ્, પરમમ્, પ્રજ્ઞમમ્, નિગમમ્,

તં ગૃણામિ ચ સર્વથા—પ્રણામ૦

(સંઘવાહઃ)

છેલ્લી કણે.

પદ ૮૪ (ગઝલ.)

આશા ન છોડીશ જીવ ! માથે, હો વિપતિ ધણધણે,
 સાચે પ્રભુને રમરીશ તો તે, પ્રકટશે છેલ્લી ક્ષણે.
 લગ્ન જવા દુઃશાસને, વસ્ત્રો હર્યા વેગે ધણે,
 પણ દ્રૌપદીના આર્ત નાદે, રહાય મળા છેલ્લી ક્ષણે.
 આહે ? વિપતિ પ્રબલ આણી, મસ્તકે હાથીતણે,
 તલપુર જીડવો સુંઢ બાકી રહી ત્યાં, રહાય મળા છેલ્લી ક્ષણે.
 'હમણાં ફજોતો થાય છે' એમ ન્યાત આખી ગણગણે,
 નરાસંહ મહેતાની પુરાણ, છાળ ત્યાં છેલ્લી ક્ષણે.
 અવસાનકાલે અજ્ઞમિલે, મતિ ધરી નારાયણે,
 તો જીવનભરના વિરોધીને મુક્તિ મળા છેલ્લી ક્ષણે.
 ઘેલી બનેલી ગોપીઓ જે કશાને પણ ના ગણે,
 તેને રસિકરાજે ચખાડયો રનેહરસ છેલ્લી ક્ષણે.
 માર્કંડેય સાધવા યમરાજ ન્યાં પળ પળ ગણે,
 ત્યાં શંકરે પ્રકટી ચિરાયુ દહ દીધું છેલ્લી ક્ષણે.
 છે આજ, શ્રદ્ધા, ધૈર્ય તો કાચા સુતરને તાંતણે—
 બધાં, આવી પ્રભુ બાજ પલટશે છેલ્લી ક્ષણે.
 પ્રભુઅભિમુખ જન તો નિરન્તર બચે છે છેલ્લી ક્ષણે,
 ને પ્રભુવિમુખ પામે પરાજય, તેહ પણ છેલ્લી ક્ષણે.

શ્રી ૩૦

अविद्याना सैन्यसाथे संग्राम करी स्वात्मानंदरूपी
 स्वराज्यप्रति प्रयाण करवा साधकोने आह्वान.

પદ. ૮૫ (સેનાપ્રગમન ગતિનો ભાવ) ૨

નિજ દેશ ચલો જઇએ, રવરૂપનું રાજ્ય વીરો લઇએ,

૧ મગરે, ૨ ઇશ્વરીય માયના ભય,

હણો સહ શત્રુતણા બધને, અખંડ થો સુખ, ધારી શુરકલને.

પંથ છ ચક્રતણે પળો,

વિધન નડે પથુ ના ચળો,

શૌર્ય ધરી રિપુદળ દળો,

પામવા સમમ કમલને;

નિજ દેશ૦

સદગુણશત્ર જ બાંધળે,

અત્ર સુમંત્રનું સાધળે,

પ્રાણહથે^૧ ચઢી વિચરળે,

કંપવું ના લહી અરિદલને;^૨

નિજ દેશ૦

રાગ, વિરાગથી મારળે,

દ્વેષ, અભેદથી દારળે,

હુંપદ, ગાનથી પ્રહરળે,

ધૃષ્ટબલે હણી સકલને;

નિજ દેશ૦

ઉમ્મલથી આગળ વાધળે,

નાબિ, ભૂમખ્ય કમે જળે,

પેસળે નભે, ન અટકળે,

પામી રહો પદ અચલને;

નિજ દેશ૦

છો૦

ત્રિકુટીમાં ધ્યાનસ્થ વૃત્તિનો અનુભવ.

પદ ૮૬. (એક વેળ ધ્યાનકાળે૦ એલય)

ત્રિકુટીતણા કીનારે, અહાં! શું લહું અત્યારે,

ધન્દુ પ્રભા પ્રસારે, શાન્તિ અતીવ ભારે.

શોધ્યું જડે ન કયાંકિ, રહું તે અમૃત આંકિ,

પીએ યોગિ ધ્યાનમાંકિ, મૃત્યુથી જે ઉગારે;

ત્રિકુટી૦

सरिता त्रिवेणी आ शी। महामुक्तत्वाभिधापी,^१
 करी स्नान यच्च द्विधाशी, निज अर्थं शीघ्र सारे; त्रिकुटी०
 चिन्त्या मे नाथने त्यां, तेज क्षत्रे आयिंता,
 आवी निकट भक्षपता, करपाथने प्रसारे; त्रिकुटी०
 हुं नाथसाथ जमी, उर ऐकताने पाभी,
 ज्यां स्वाभिनी ने स्वाभी, त्यां काष्ठ डाने वारे; त्रिकुटी०
 मुष्ण शुं शके उच्यारी, शके यित ना विचारी,
 बोओ कराव्या भारी, त्रिकुटीमां प्राणुधारे; त्रिकुटी०
 न त्रिवेणीमाहि वारि^२, मुज श्याम अहोधारी^३,
 ने बोअ निर्विकारी, ऐ वस्तु का विचारे! त्रिकुटी०

श्री ज० देवी.

जगदीसक्तिना त्यागपूर्वक इष्टसाक्षात्कार करवा आह्वान.

पद ८७. [दिलबर आता पतंग उडाने के, ए लय.]

झटपट चलना दिलदार बुलाते हैं,
 अब तो हम लगाके ध्यान, सुरोमें सुर मिलते हैं; झट०
 भूल ले बे भूल ले (२) ले भूल,
 भूल यहांका भूल ले—भूल सब कुछ भूल ले,
 हो के कौन अब गुलतान, हमेरी संग आते हैं; झट०

ડુલ દે બે ડુલ દે, (૨) દે ડુલ;
 ડુલ જીવન ડુલ દે, શીદગી સબ ડુલ દે,
 ઓ તો હો અમર મસ્તાન, મશ્તાકા રંગ પાતે હૈં;
 આવત^૧ હો અમર મસ્તાન, મશ્તાકા રંગ પાતે હૈં.

શટ૦

શ્રી ૪૦

બાલબાલિકાનું ઇષ્ટસ્તવન.

(બાલગીત.)

પદ ૮૮ (સદગુરુદેવ, બયહર-એ લય.)

સચ્ચિન્મય? ધ્વજા, ગુરુવર! આનન્દનર ધ્વજા, જય! જય! જય!
દો ગુરુ! યુક્તિ, ભુક્તિ, મુક્તિ, ભક્તિ, શક્તિ; સચ્ચિન્મય૦

બાલિકા નમે આજ, હો બાલપ્રથામ સ્વિકારો,
શુભ સંસ્કારી-કરો ફરી ફરી વારી૩..., ઉદ્ધારી,
અરિહારી, દે...જો ઠા...રી; સચ્ચિન્મય૦

કરજો કરુણા ધારી, સદાચારી, સુવિચારી,
કરિ અધિકારો, અવિકારી-પદધારી કરવા,
હીજો કર સં...પ્રમા.....રી; સ૦

નયનામૃત વિસ્તારી, સિંચો અનુગ્રહવારિ,
બેદ નિવારી, મુખ દો પ્રકટ પધારી, તો તો,
બલિહારી, હો...બલિહા...રી; સચ્ચિન્મય૦

મી ૩૦

૧ સત્ તથા ચિદ્-જ્ઞાનસ્વરૂપ. ૨ આનન્દ આપનાર. ૩ વારી બધીને
—પ્રસન્ન થઈને.

શ્રો ઇષ્ટશરણપ્રાપ્ત પુરુષના સન્નિશ્ચયો.

પદ ૮૯ સોરઠ.

તોડી જેણે જન્મમરણજન્મજાળ,
 પછી તેને શું કરવાનો કાળ; તોડી૦
 જીવન પીયૂષાબ્ધિમાં ગળાયું, 'દેહોસ્મિ'નું બાન જ ટળાયું,
 અન્નરામરપદ મળાયું; તેને શું૦
 બ્રહ્માભિ ભડભડ સળગાવી, પાપપુંજ દીધા પ્રજાળાવી,
 અનુભવભસ્મ લગાવી; તેને શું૦
 કરી કરીને એ શું બહુ કરશે, પંચતત્ત્વનું તનુ આ હરશે,
 (જે) મરજીવા થઇ કરશે; તેને શું૦
 પ્રભુ ભજીને જે પ્રભુતા પામ્યા, તાપ ત્રિવિધિના જેણે વામ્યા,
 સ્વરૂપે સહજ વિરામ્યા; તેને શું૦
 નિર્ભય રહે પ્રિય દિલ ! તું આજે, નાથ નૃહરિ તુજ શિરપર રાજે,
 ગુણ પ્રિયતમના ગાજે; તુજને શું કરવાનો કાળ.

—દસપતરામ

ઇષ્ટવિષે કર્તૃત્વાભિમાનનો વિલય કરવો એ જ જીવનનું
 કર્તવ્ય છે.

પદ ૯૦ (દમ્યા વિના મન પ્રાણ૦ એ ક્ષય.)

માથે વહે કાં બાર, કર્તૃત્વાભિમાનનો ?

શું જગતો કીરતાર, જગમાંથો હી ગયો !

આન માડાતળે ચાલે, જાણે હું ચલાવું ગાફું,

એવો વ્યર્થ ભાવ શીદ લાવતો, મિથ્યાભિમાનિ !

તારું તો એ પ્રભુ ચલાવતો,

તારું૦

તારું તને ન જાન, તોય (તું) તને મોટા ગણે,
ધટધટનો જે જાણુ, તેને તો ભૂલી જતો.

આ 'હું' કરું તે હું કરું, કહી મરડાતો ફરે,
તણખલું પણ તું ન તોડી જાણુતો; મિથ્યાભિમાનિ !
મિથ્યા શું હાથને હલાવતો ? મિથ્યાં

હજાર હાથનો નાથ, કરનારો શિર ગાજતો,
હડપચીએ દમ્ભ હાથ, શીઘ્ર ચિન્તાને સેવતો.

બાળી તારી ચિન્તા થા તું, પ્રભુમળે ઝુઝનારો,
બેડો જે, સહિતો પાર ઉતારતો; મિથ્યાભિમાનિ !

પ્રભુમાં રે' શ્રદ્ધા તું લાવતો; પ્રભુમાંં

જ્યાં ત્યાં 'હું' કરનાર,' એવો ભાવ વિલાવીને,
'ઓ પ્રભુ ! તું કરનાર,' એવું જાન તું રાખજે.

તારું તું અહં જ્યારે, વિસરે છે પ્રભુ ત્યારે—
અભિમાની થઈ તારા અર્થ સારતો; મિથ્યાભિમાનિ !

જય જય તારે વગડાવતો; જયં

શ્રી ૩૦-

અંતર્મુલ્ય થવા અધિકારસંપન્ના વૃત્તિઓપતિ સંબોધન.

પદ. ૯૧ (પરમ વિજયવંત હો, એ લય.)

અમરદેશવાસિનિ ! આજ ઈશગાન રુંડું ગાઈએ,
હૃદયસરવિલાસિનિ ! દિવ્ય રાસ રચવા હસ્ત સ્થાપિએ.

બુઝો મધ્યમિંદુવિષે સ્વામિ રાજે,

સહિ ત્યાં ધરે લક્ષણાવૃત્તિ આજે;

થવું આપણે તેમની સ્થામસ્થામા,

પ્રભુના વિના દગ્ધ^૧ ન પ્રેશ કથામાં:

થઈ અંતર્નિવાસિની, નાથસાથ અખંડ શોભાપ્રએ.

પ્ર૦ : બહેન.

મક્તિમાહાત્મ્ય

પદ ૯૨ (મારા સંગી થજો એ લય)

જણો મહિમા લણો, સાચી ભક્તિતણો,

સઉનો રસાત્મા એ જ છે.

સખળાં ફળને લણો, સધળાં દુઃખને હણો,

ભક્તને સિદ્ધિઓ રહેજ છે.

પ્રભુભક્તિમાં ટહેલતા, લીધે શ્વાસ જે સંતજ,

પ્રભુ તેને કહે : તાહરા, શ્વાસથી હું ચેતનવંદ; જણો.

ભક્તહૃદય ઉભરાય જો, ભક્તિથી વારંવાર જ,

પ્રભુ તેને કહે: તુજ હૃદય, નિશ્ચય મુજ પ્રકાશનદાર; જણો.

ભક્ત ધરે ધમ્મજા અને, પૂરો ન જો તે થાય જ,

પ્રભુ તેને કહે: તો પછી, મારું જીવન ધિક્ક ગણાય; જણો.

ધડી ધડી જાગી પ્રભુ કહે: 'ભક્તનાં કરું શાં કામ જ,

'એ કરવામાં તો રહ્યાં, મારાં એજ ને આરામ'; જણો.

સાધો, સાધો, સાધકો, ભક્તિ ધરી અતિ ભાવજ,

ભક્તાધીન ભગવાન તો, રહેશે તમારા થઇ સાવ; જણો.

શ્રી ૩૦

મંગલમય દિને ઇષ્ટશ્રીને નમસ્કાર તથા સત્કૃતિનું પાલન.

પદ ૯૩ (હું નથી એવી બોળી, એ લય)

ભક્તિથી પાય લાગું, ભક્તિથી પાય લાગું,

મંગળ દિને રે;

ભક્તિથી.

વિષયમોહનિદ્રાને ત્યજીને, આગ સ્વરૂપમાં જાયું,
 પ્રાતઃકાળથી આપ ઇશ્વરના, સ્મરણચિંતને લાયું; ભક્તિથી૦
 આધિ બ્યાધિને દેનારી, ક્રિયામાત્ર હું ત્યાયું,
 ક્ષણ ક્ષણ મનમતિકાયાવચને, આપવિષે અનુરાગું; ભક્તિથી૦
 જ્ઞમદમાદિનાં દિવ્ય સ્વસનથી, આજ શરીર આ ઢાંકું,
 સુચણભૂષણે મતિ દીપાવી, ઝજળ કરું, હુંપણું વાંકું; ભક્તિથી૦
 નિન્દા વિકારો પકડી પકડી, ઉચ્ચત્ક્રાંતિ પર ટાંચું,
 પ્રભુનો અનુમદપાત્ર થવાને, યતપશુચિમાં તત્તુ દાધું; ભક્તિથી૦
 આ આપો તે આપો, એવું કંઈ ન પ્રભુપ્રતિ માયું,
 ચરણસ્પર્શથી પૂર્ણ તમ થઈ, પ્રભુચર દશદિશ ભાખું; ભક્તિથી૦
 ઉપેન્દ્રપ્રભુનાં ચરણોમાં આ, ત્રિરાટ્ર જોઈ આખું,
 કથું પ્રાપ્ત કરવા, ના બીજે, ક્યાંહિ દષ્ટિ હું નાખું; ભક્તિથી૦

છો૦

ચલિત થવાના પ્રસંગે વૃત્તિઉપર અંકુશ રાખનાર ઘન્ય છે.

૫૬ ૮૪ (કાનુડો થું જાણે મારી પીડ, એ લય.)

વૃત્તિઓ કેવી રહે વીર !

તેનું અન્વેષણ કરજો રે; વૃત્તિઓ૦

આમ નિર્લોભી રહે, શુભી કેવી થાય જ્યારે—

લક્ષ્મી, શ્રીમંતને મંદિર, ખખણે ખનનનનનન રે; વૃત્તિઓ૦

ચારની વચ્ચે રહે, અક્રોધ એ પરંતુ,

જ્યારે દુર્જનવચનોનાં તીર, વાગે સનનનનનન રે; વૃત્તિઓ૦

નિષ્કામી શિવમંદિરમાં—રહે, પણ નારંકરો,

૧ વચ્ચે ૨ હુંપણું જે વાંકું છે, તેને હું સરળ કરું; ૩ કાંસીના લાકડાઉપર ૪ તપરૂપી અગ્નિમાં શરીરને બાળું ૫ બ્રહ્માંડ ૬ તપાસ કરવી.

ચાયે નૂપુરરવ^૧ ઉડતે ચીર; છુમ છુમ જનનનનનનન રે; વૃત્તિઓ
 સાજ્યસમે તો રહે, સ્થિર પશુ શરીરે જ્યારે,
 તાડો થઈ તતડે એ શરીર, તતડે તનનનનનનન રે; વૃત્તિઓ
 નિશ્ચિંતતામાં રહે, જ્ઞાન્ત પરંતુ જ્યારે,
 ચિંતાની તોપો છૂટે શિર, કરતી ધનનનનનનન રે; વૃત્તિઓ
 અનુકૂલ પ્રતિકૂલ સહિમાં, અલિપ્ત થઈને જ્યારે,
 સમવૃત્તિ બનીને રહે સુસ્થિર, તો તો ધન્ય ધન્ય ધન્ય ધન્ય રે; વૃત્તિઓ
 શ્રી ૩૦

પ્રમુનો ઉપદેશ.

૫૬ ૬૫ (કચ્છી લાવણી.)

પ્રભુકેરા આ ટહેલિયાની, સાંભળો ટહેલ કાઈ સાધો!
 આ જય જીવન જળરેણાસમ, કંઈક કંઈક તો સ્પધો.
 રથૂલ સૂક્ષ્મ પ્રતિબધો ફેડી, જરીક જરીક તો વાધો; આ
 વાણી, વર્તન, વૃત્તિમાં નવ, ઉપજવો વિખવાદો; આ
 જરીક જરીક તો ઘટાડો દો વીર ! વિવિધ વિષયના સ્વાદો; આ
 આવી મળતી સ્થિતિમાટે નહિ કરશો કશી ફરિઆદો; આ
 નિરુપાધિકુટીમાં રહેતા રહો, ત્યજી ઉપાધિપ્રાસાદો;^૨ આ
 જીવનભરમાં પૂર્ણપણે સદ્ગુણ સાધો એકાદો; આ
 આચરવા કાજે એકાદા, શુભ નિશ્ચયને બાધો; આ
 સંસારે બહુ ખુખ્યા રહ્યાથી, કરો ન કાઢશો કાદો; આ
 જીવત્વનું રંકત્વ દણી, સ્વરૂપનું અઢળક ધન લાધો; આ
 બાપુ, વિચારમાં નવ રહેશો, કે કરશો ન વિવાદો; આ
 સહજ સુચત્વથી ઉપેન્દ્રગુરુના, મહી લો આશીર્વાદો; આ
 શ્રી ૩૦

ઇષ્ટવિયોગિની વૃત્તિની ઇષ્ટદર્શનનિમિત્ત ઉત્સુકતા.

પદ ૯૬ (રસિક નલિની આંહી, એ લય.)

પ્રભુ દર્શનવિના, હું દિવાની બની,
કાંઈ આવો, લાઈ જાઓ, નાથના ધરબણી; પ્રભુ
અંતરીક્ષ, પૃથ્વી ધુમી, શોધી ગુહા અનેક,
કંઈ કંઈ દુર્ગો બેદતા, હતાશ થઈ ગઈ છેક,
બ્રમિત થઈ છું, શુદ્ધિ ન રહી તનની-મનની; પ્રભુ
જગજન જેથી રાચતા, તેમાં રચિ ન લગાર,
રચિકર એક જ વિશ્વમાં, મુજ જીવન-આધાર,
કાં મિલાવે, તો ચાઉં તેની જ-મની ઝણી; પ્રભુ
ક્યાં છે પ્રભુના વાસ ને, ક્યાં છે પ્રભુનાં આસ્ય^૧,
જાણુબેદુ બતલાવશે, મુજ ઉરતણા ઉપાસ્ય,
દયા આણી, દાઝ જણી, આ દિવાનીતણી; પ્રભુ
પ્રભુ બહેન.

કેવી સ્થિતિવાળો મનુષ્ય ઇષ્ટદર્શન કરવા સમર્થ થાય છે.

પદ. ૯૭ (અંતર રે, અહાહા, એ લય.)

ઓ પ્રભુદર્શન ચહાનાર ! પ્રભુકાજે શું કયું તે વિચાર.
કહે, પ્રભુ તુજ ઉદ્ધારનાર, અને ચહાતો તું તુજ ઉદ્ધાર રે ? ઓ
પ્રભુખાતર અશ્રુધારા શું વહી તારા, નેત્રોથી રાતોની રાત,
કદી પણ તેં તુચ્છવત્ જણી છે, પ્રભુની ખાતર તારી જાત રે ? ઓ
પ્રભુની ખાતર એવો કદીએ બની ગયો, છે શું તું ઉરથી ઉદાસ ?
અજ ન ભાવતાં, બાણ્યાં બર્થા, ખાધાવિષ રચાં પડી તુજ પાસ રે; ઓ
સુવસ્ત્ર ગમતાં ન પહેરવાં, બોલવું કરવું ગમે નહિ કાંઈ,
પ્રભુવિષ્ણુ એવી દક્ષા તેં શું ક્ષણ પણ, અનુભવી છે ઉરમાંહિરે; ઓ

જાગરણો કીર્ધા કેટલાં પ્રભુની ખાતર કહે તે તો બાઈ !
 મોજમઝા કહે કેટલી ત્યાગી, પ્રભુઅર્થે ત્યજી શી કમાઈ રે ? ઓઃ
 પ્રભુની ખાતર કીર્તિ—ધન દેનારા, વ્યાપારોને મારી લાત,
 કહે તેં પ્રભુઅર્થે કેટલો કાળ છે, ગાલ્યો જમ્મ એકાંત રે ? ઓઃ
 દષ્ટિ પ્રભુમાં, વૃત્તિ પ્રભુમાં, ચિત્ત ને મન પ્રભુમાંહિ,
 સ્મૃતિમાં પ્રભુ, વાણીમાં પ્રભુ, ખ્યાનમાં—પ્રભુ,
 એવું અનુભવ્યું કંઈ રે ? ઓઃ
 પ્રભુ ન મળે કદી વિષય સેવ્યે અને, પુરુષાર્થે રાખ્યે આલસ્ય,
 પ્રભુઅર્થે અર્પવું સધળું જીવન એ જ, પ્રભુદર્શનનું રહસ્ય રે; ઓઃ
 શ્રી ૩૦

પ્રભુને સંગમાં રહેવા જીવોની પ્રાર્થના.

પદ ૬૮ (અમે તો પિંજરીયાનાં પંખિં, એ લય.)

અમે તો અણુજાણ્યાં એકલડાં પ્રભુ ! સંસારમાં રે,
 તમસાથ કરો એકલડાં આ અવતારમાં રે.
 સાર અસાર ન કંઈ સમજ્યે, ભુદ્ધિહીન છંછએ સંકે હજીએ,
 ભેદ ન લહીએ થુડી કે કંસારમાં રે; અમેઃ
 સત્ય અસત્ય ન પરખી લખ્યે, વિવેકદષ્ટિ હજી નવ ગ્રહીએ,
 અમે વહીએ અન્ધતાણી લંગારમાં રે; અમેઃ
 ઉતારુ અણુજાણ્યાં અમે હોષ, યોગ્ય ધર્મશાળા પ્રભુ કોષ,
 જડતી નથી અમને આ જગવિસ્તારમાં રે; અમેઃ
 અમ ચિન્તા લેજો તમમાથે, સંસારે રહીને અમસાથે,
 સ્થાપો અમને સાચા સુખભંડારમાં રે; અમેઃ
 દુઃખીના બેલીરૂપે જાણી, કહીએ નાકલીટી પ્રભુ ! તાણી,
 રક્ષણ અમારું કરજો જગદ્વિહારમાં રે; અમેઃ

શ્રી જ૦ લેલી.

હરિસ્મરણ કેવું થવું જોઈએ ?

પદ ૯૯ (પ્રભુવિષ્ણુ કરીશ ન કોઇની આશ, એ લય.)

૨૮ ૨૮ હરિચરુ હરિચરુ ઓ.

એવું ૨૮ણુ કર, એવું ૨૮ણુ કર, દેહનું જ્ઞાન ભૂલાયે,
મન પણ અન્યનું ચિન્તન કરતાં, ગુચ્ચવણુમાં પડી જાયે; ૨૮૦
હરિરટણુવિષ્ણુ ક્ષણુભર જિહ્વા-ને અવકાશ ન દેતો,
અન્ય સ્ફુરે તે પૂર્વે ચિત્તે, હરિપ્રવાહ કર વહેતો; ૨૮૦
હરિનું ભજન હરેક પ્રકારે, અખંડ જગત્ રાખે-
અંતરમાં તો, પ્રસાદ પ્રભુના, દિવ્ય રૂપનો ચાખે; ૨૮૦
ધતર વૃત્તિને ઉદ્ભવવા તું, અવકાશ ન દે રહેજે,
હરિચિણુગારી મૂંઝી બીજું, ચિન્તન બાળી દેજે; ૨૮૦
હરિ ૨૮તાં જેમ હાલ તને કંઈ, બીજું ઉર સ્ફુરી આવે,
અન્ય ચિંતતાં ઓચિંતું મન, હરિનું સ્મરણુ કરાવે; ૨૮૦
ત્યારે જાણુજે હરિચિન્તન અં-તરમાં ધર કરી બેઠું,
પછી ન નીકળે એ ઉરથી કદી, પેઠું એ તો પેઠું; ૨૮૦
આરંભે આવું યાતાં લગી, ૨૮ણુ ન છોડીશ વીરા !
જો પછી કેવા પ્રભુ પણ તુજને, મળવા થાય અધીરા; ૨૮૦

શ્રી ઉ૦

દૃષ્ટમાં અભેદભાવને પામવા ઇચ્છનાર વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ ૧૦૦ [પ્યાર મોહનીયાં, નીમાના હોગા-૯ લય.]

હમકો તુમસેં મિલાઈ દેના,

મિલાઈ દેના, એક હી કર લેના; હમકો૦

મંય દેનેકું અર્જ કરું તબ,	
દામ ન દેના, દુવાઈ ^૧ દેના;	હમકો૦
મંગન હોકે મારું જબ મેં,	
હેમ ^૨ ન દેના, હૃદય દે દેના;	હમકો૦
વાસકરન મેં સ્થાનક ચાહું,	
ધામ ન દેના, ચરણ દે દેના;	હમકો૦
અગનસેં શાંતિમિલન ચહું જબ,	
પ્યાલા ન દેના, પ્રેમ હી દેના;	હમકો૦
(મેં) દુર્બલ, ભૂતહરન જબ ચાહું,	
અન્ન ન દેના, અમૃત દે દેના;	હમકો૦
મિલનયોગ નવ આવે તબ લગ,	
કુછ ન દેના, કૃપા તુમ દેના;	હમકો૦

શ્રી ૩૦

તત્વાભ્યાસનો ફલાનુભવ.

પદ ૧૦૧ (જ્યારે આવે નવીન જીવાની૦ એ લય.)

દષ્ટિ પદટે તત્ત્વચિંતને સૃષ્ટિ નવીન જાણાય,
લાજે મીઠી વીણા વિસુની, બીપણ ગર્જનમાંથી.

જે જડ દુઃખ જડગત કઢાય,

છે ચિત્સુખ અનુભવ થાય,

વિલસતું પ્રજ્ઞ જ પ્રજ્ઞ લઢાય;

દષ્ટિ૦

અહંબ્રહ્મની બંસી બોલે,
 રસનિધિનીર ઉછળે છાળે,
 ઉર અજ્ઞ મસ્તિથી ડાલે,
 પીવા અમરરસ મળે, જનિમૃતિ ટળે,
 રૂળે સંકટપતણે સમુદાય; દષ્ટિ૦
 ચુનીલાલ જી ઝોઝા.

વાણીનિરોધ સેવવા પ્રબોધ.

પદ ૧૦૨ [કોઈ જાળે એ હંસાના માનસની પાસ, એ લય]

કોઈ જિહ્વાને સ્વછન્દી કરશે ન લેશ,
 કોઈ પ્રકટાવશે ના જિહ્વામાં આવેશ; કોઈ૦
 દ્રૌપદીએ જિહ્વાપરનો છાડ્યો અંકુશ,
 ચીર સભામાં છુટાયાં જ્યાં બેઠા પુરુષ,
 કર્મચાંડાલપાસ, જેના ખેંચાયા કેશ; કોઈ૦
 શાણ્વી સીતાએ લક્ષ્મણસાથે ધારી હામ,
 વાણ્વી વાપરવામાંહિ છૂટી મૂકી લગામ,
 લાગ સાધી તો ખાસ, લેખ ચાલ્યો લોકેશ; કોઈ૦
 સેવો વાણ્વીનિરોધ સદા રહી પ્રસન્નચિત્ત,
 શુભવિના ન કોઈ વાણ્વીમાં સ્ફુરાવવું ઉચિત,
 જાણો પ્રભુનો નિવાસ, ત્યાં તો રહે છે હમેશ; કોઈ.
 ઓ ૩૦

પ્રતિકૂલતા એ વિવેકીને હિતજનક દ્વાર છે.

પદ ૧૦૩ (આ સ્વપ્નાસમ સંસાર૦ એ લય)

પ્રતિકૂલતા! એ પથ દાર, હિતકેરું આ સંસારે,
 અનુભવ વિવિધ અપાર, મળતા પ્રતિકૂળદારે.

અંતરમાંથી શ્રમાવી વિઠ્ઠલતા, સહે શ્રાંતિથી જે પ્રતિકૂલતા,
સુખના ન તોટા,—તેને, બન્યા તે મોટા,

તે કરતા દુઃખસંહાર રે :—

પ્રતિકૂલતામાં પ્રહલાદ તરીયા, પાંડવ પશુ પ્રભુને ઝટ વરીયા,
પામ્યા સુદામા,—લક્ષ્મી, પ્રતિકૂલતામાં,

એવાં દૃષ્ટાંત અપાર રે :—

ઉંડાણથી તેને જોયાથી, પ્રતિકૂલતાની ખુશી સમજતી,
આવ્યો વિતાવે, પ્રસંગ અનુકૂલ લાવે,

તેનો જય જરૂર થનાર રે :—

પ્રતિકૂલતાપડદાના પૃષ્ઠે, પ્રભુ રહ્યા જે મળે ન્યૂન કષ્ટે,
ચાતી કસોટી, પૂરી, ન ચાતાં ખોટી,

મળતા ઝટ વિશ્વાધાર રે :—

પ્રતિકૂલ પશુ અનુકૂલ ગણી લેવું, આપણું એ કર્તાવ્ય લહેવું,
ડોર ન લગારે, રાતે નહિ તો સવારે,

પ્રતિકૂલતા જરૂર જનાર રે :—

દુર્ખલ બનવું નહિ કોઈ રીતે, આગ્રહથી સુખદુઃખમાં નિત્યે,
નૃહરિ નિરખવા, પાસે પછી જરી ટકવા—

પ્રતિકૂલતાના નથી ભાર રે :—

શ્રી જૉ દેવી.

શ્રી ઇષ્ટાનુભવી વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ ૧૦૪ (લાગી લગન મને તારી, એ લય)

લાગી અમારી હવે તાળી, એ વરથું,

લાગી અમારી હવે તાળી.

પરસ્પર પુરાણી પ્રીતવાળી; એ વરથું;

લાગી૦

પ્રીતિની જ્યોતિ જગવવા જીતરની,
 અમે તો પરસ્પરની, અંતરની દષ્ટિમાંથી દષ્ટિ ઢાળી; એ
 સંયોગસુખ દીકું નિકટ ધણું જ્યાં,
 અંતર બહિરતણું ત્યાં, અણુમાં અણુ તે પશુ ગયું હાલી; એ
 એકલા જીવનસર્વસ્વ જણાયા જ્યાં,
 ને ભેદો રહ્યા ના ક્યાં, ત્યાં હૃદયે હૃદય રહ્યું મહાલી; એ
 સંયોગઆનન્દ અનુપમ લીધો,
 પર્યાપ્ત^૧ પ્રેમ પીધો, દીધો આત્મામાં આત્માત્યાં આગાળી; એ
 અભેદાભવનું ત્યાં પૂર ચઢતું બાળ્યું,
 અદ્વયમેણું ઉજાળ્યું,^૨ બાળ્યું શકાયે ના એ હવે ખાળી; એ
 પ્રિયતમ કેા ને પ્રિયાએ હવે કેા છે ?
 એ કલ્પનાચિત્રો છે, એ તો છે વાતો અગમ્યતાવાળી; એ
 શ્રી ૩૦

ઈષ્ટમંત્રનો જપ કરવા મનને ઉપદેશ.

પદ ૧૦૫ ચરખો. (તુંહિ રામ તુંહિ રામ તુંહિ રે એ લય.)
 ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ ગુરુ ઐ, તું તો જપી લે મનવા ! ઐ મંત્ર,
 જપ ગુરુ ઐ, ઐ ગુરુ ઐ ગુરુ.
 સારતણા છે સાર સદ્ગુરુ, પ્રણવમંત્રલક્ષ્યાર્થ,
 જપીને સત્વર સારી હવે લે, શાઅવિહિત પુરુષાર્થ;
 હૃદયે વૃત્તિ સ્થાપી રે; તું તો જપી લે
 વાયકથી વહી ઉપાંશુમાહિ, મનોમયે ચઢ વીર !
 ધ્યાન તથા શન્યે વધી ગુરુવર-જોજો અંતરબહિર; હૃદયે
 સારરહિત સંસાર નિરખવા, સારતણો આગાર,
 જગત્ સ્વપ્ન સુષુપ્તિમાં રટ, ગુરુ સુખપારાવાર^૩; હૃદયે

૧ તૃપ્તિસુધી. ૨ એકતારૂપી મોહ. ૩ સુખના સમુદ્ર.

પ્રતિક્ષણ વાણી વહેતી રહેતી, તુજને તે ન અળણ,
 સદગુરુરંજે રંગી તેને, જે ગુરુપદ નિર્વાણ; હૃદયે
 જપે બલે કો તનધનદારા, સુતગૃહગ્રામ ગરાસ,
 સહનું મૂળ શ્રી ગુરુ જપી તું, ગુરુત્વમાં કર વાસ; હૃદયે
 ગુરુથી ગુરુ નથી અન્ય કશું અહિં, લઘુ આ વિશ્વ તમત્ર,
 નરહરિ ગુરુ રટિ ગુરુમય થાતાં, પુનઃ ન રહેવું બ્યગ્ર; હૃદયે
 છો

આત્માના અદ્ભુત દર્શનનો થતો આનન્દાનુભવ.

પદ ૧૦૬ [નેણમાં નિદ્રા ના'વે જરી, એ લય.]

ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ જતું,
 ધડી ધડી મનડું મલકાઈ જતું,
 ઉરમાં બાળીને આત્મારામ રે; ધડી ધડી
 અપરિમિત તૃપ્તિ મારા અંતરમાં પામું રે,
 સિદ્ધ થયા વિણ કોઈ કામ રે;

ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ જતું.
 શોષ્યે ન જડતો તેને, માગ્યે ન મળતો તેને,
 વસી રહ્યો જોઈ ઠામ ઠામ રે;

ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ જતું:
 અરૂપ અનામી એ તો, એવું જાણું છું તોયે,
 જોલાવું જ્યાં હું દધ નામ રે;

ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ જતું.
 સર્વ ક્રિયાતું એ તો કારણ, પણ એમાં કરતાં,
 મુજને મળતો જોઈ અચલ વિરામ રે;

ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ જતું.

જેનાથી ઉરમાં ઉજ્જવલ-તાની સીમાને જોઈ,
તેને કહેતાં હું મારો શ્યામ રે;
ધડી ધડી મુખડું મલકાઈ • જવું.
શ્રી ૩૦

जीवत्वना बन्धनथी मुक्त करवा श्री सद्गुरुने विज्ञप्ति.

પદ ૧૦૭. (ખુને જિગરકો પીતે હંય, એ લય)

ગુરુ ! આપ શરણે આબો રે, મને જાણો બન્ધીવાન,
ગુરુ ! બન્ધથી છોડાવો રે, મને જાણી બન્ધીવાન.
મારી વહારે હવે ઝટ દોડો, હું કેદે સડયો નથી થોડો, નાથ !
હવે બન્ધન મારાં તોડો, આ કેદથી છોડો છોડો;
મુજને જાણી બન્ધીવાન. ગુરુ૦
રાખે અમલદારો ખીજ, શિક્ષા જ ચાલુ છે,
પણ આપ તો મુક્તત્વ દો, કાં જે કૃપાલુ છો;
હું કરગરી કરગરી માગું, કરતો નથી કાંઈ તાગું, નાથ !
હું પાવલે પ્રભુ ! લાગું, જોશો નહિ જરી આધું
મને જાણી બન્ધીવાન; ગુરુ૦
તમ પાસ આવી યાયવા, મુજ હક ઉધાડો છે,
કાં જે ગુરુ ને શિષ્યનો સંબન્ધ ગાઠો છે,
પ્રભુ ! આપના દરબારે, બન્ધી બનીને દારે, નાથ !
પડે ઉભા રહેવું મારે, એ શોભતું શું લગારે ?
એટલું જ કહો અત્યારે :

જા તને છોડયો બન્ધીવાન !

શ્રી ૩૦

શ્રીસદ્ગુરુજય.

૫૬ ૧૦૮ (રંક દાસની આજ વહારે૦ એ લખ.)

સર્વ ભક્તાંડાધીશ સદ્ગુરુવર ! જય જય !

જય સુખમય ! જય ચિન્મય ! જય સન્મય !

હો સદ્ગુરુવર ! જય જય જય જય !

આપનું સ્વરૂપ અતકર્ય^૧ ને અદ્વય,

જેને સેવનાર બનીને નિઃસંશય,

ફરે વિશ્વે થઈ નિર્ભયના નિર્ભય,

હો સદ્ગુરુવર ! જય જય જય જય !

આપ ધ્યાન હિરે હિપજલે સ્વાશ્રય,

કરે ધ્યાનિ નિજ શત્રુનો પરાજય,

બલે હોયને એ દુર્જયમાં દુર્જય;^૨

હો સદ્ગુરુવર ! જય જય જય જય !

સાધકોપર પ્રસારી પૂર્ણ^૩ પ્રશ્રય,^૨

દહી સહજમાં જ આજ ઉપાધિતય,^૩

પ્રભુ ! આપો સુખ અક્ષય ને અબ્યય;^૪

હો સદ્ગુરુવર ! જય જય જય જય !

શ્રી હૃં

૧ ન જ્ઞતાય એવો. ૨ પ્રીતિ. ૩ આધ્યાત્મિક, આધિભૌતિક તથા આધિદૈવિક.

૪ વિકારનિનાશ.

संसारनी मनःकल्पितता.
पद १०९ राग आशावरी.

यह संसार है मनका तमासा,	
जीवकों भया सो गलेका फांसा;	यह० टेक.
ज्यों बाजीगर बाजी रचत है,	
सत्यपनेकी तहां नाहि आशा;	यह० १
जग सब सत्य समान दिखे सो,	
सत्यस्वरूपसें हुवा है प्रकाशा;	यह० २
ज्यों स्वप्नेमें राजभोग यह,	
जाग्रतमें मात्र रहत हैं खासा;	यह० ६
त्यों जाग्रत् भी नहिसा होवे,	
जाइ करे जब सुषुप्तिमें बासा;	यह० ४
मनका रच्या यह मनमें रहेवे,	
प्रान छूटे जब आइ बगासा;	यह० ५
आशा तहां बासा पुनि होवे,	
ज्यों जड बीज रखी जात है घासा;	यह० ६
खेल सो जाने जुठाका जुठा,	
(जो) बाजीगरका रहे होइ दासा;	यह० ७
ज्ञानीकों दुःखरूप जग नाहि,	
अज्ञानीकों सदा भवपाशा;	यह० ८
न्यारा सो न्यारा ना कोहु मानत,	
जानत ज्यों जलमेंहि बतासा;	यह० ९

નૃસિંહ જીવનમુક્ત ભયે સો તો,
જાનીએ સિન્ધુમેં લૂનકા નાશા; યહ૦ ૧૦
શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજી.

ભક્તિમતી વૃત્તિના શ્રી ઇષ્ટપ્રતિ ઉદ્ગાર.

૫૬ ૧૧૦ [શાથી આમ છૂપાતા મારા પ્રભો! એ કથ]

હું તો થઇ છું દિવાની, તારે લીધે,
તારે લીધે, વહાલા! તારે લીધે; હું તો૦
સંસારીયાનાં સખળા મંબંધ છોડીને,
સહી રહી જગસુખહાનિ, તારે લીધે; હું તો૦
એકલી અટુલી બની, આવી હું અંતરૂકેરા—
અળખ્યા પ્રદેશે છાની, તારે લીધે; હું તો૦
છુપાયો જ્યાં હોય ત્યાંથી પ્રિયતમ ! તું સઘ પ્રકટજે,
મૂક્યાં મેં અન્ન પાણી, તારે લીધે; હું તો૦
અખંડ અભિમાની રહેતી સર્વ પ્રસંગમાં તે,
આજે થઇ નિરભિમાની, તારે લીધે; હું તો૦
હૃદયમાં દર્શન દે એ હૃદયના નાથ ! હાવે,
થઇ રહી ત્યાં હું ખ્યાની, તારે લીધે; હું તો૦
આજ હું જીવું વહાલા ! એક જ, તારે લીધે,
મળીશ ન તો મરવાની, તારે લીધે; હું તો૦

શ્રી જ૦ દેવી.

इष्टद्वारा भक्तजुं संतत हित सधातां भक्तना उद्गार.

પદ ૬૧૧ (બહેની વસુંધરા તપતી છે આજ, એ લય)

વહાલો વિરાજતો મુજ અંતરમાં,

ભય નથી હાવે મારે,

મને મળી સમર્થ ધણીની છાય,

ભાગ્ય ઉઘડીયું ભારે.

વાલીડો મુજ પર નાંખે, અમૃતકિરણો નિત્યે,

અનવધિ રતી જ્ઞાતિ ચિત્તે રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મારા વ્યાધિ આધિ કૃપાધિ ટાળે,

મને પ્રતિક્ષણે સંભાળે રે;

ભય નથી૦

જે સમયે જે જે જોઈએ, વહાલો તે મુજને આપે,

કાળજી મુજ રાખે આપે રે;

ભય નથી૦

ધન ધાન્ય તથા પશુ પુત્રો, આપી મને સંતોષે,

માથી પણ અધિક પોષં રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મારા ઉરમાં, સદ્ગુણનાં ખીજક વાવે,

નિત્ય ઉછેરી ફળને લાવે રે;

ભય નથી૦

વાલીડો વિધવિધ વિદ્યા, મુજને પ્રયાસે થોડે,

જિખવે રહી અંતર કોડે રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મારે માટે, વૃષ્ટિ રુડી વરસાવે,

ફળ, અન્ન વિવિધ ઉપજાવે રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મારે માટે, હય હસ્તિ વાહન રચતો,

રચી સ્વર્ણ મને શોભવતો રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મુજને આપે, મોટા મહાલય રહેવા,

ભૂત્યો દે કરવા સેવા રે;

ભય નથી૦

વાલીડો રૂઝ મિત્રો, આ દેશ ને પરદેશે,

દષ્ટ હિત મુજ કરે અતિશે રે;

ભય નથી૦

વાલીડો મારા મનની, શક્તિ સદાય વધારે, મુજ વિવિધ અર્થને સારે રે;	ભય નથી૦
વાલીડો મુજને નિત્યે, ઉંચે ઉંચે લઈ જાતો, મને નિજસમ કરવા ચ્હાતો રે;	ભય નથી૦
સ્વચ્છંદી થઈને નીચો, હું કોઈ સમય પળાતો, (પણ) રોષે વહાલો ન ભરાતો રે;	ભય નથી૦
ઉન્માર્ગતણાં દુઃખોને, દર્શાવી મુજને પ્રેમે, સન્માર્ગે લાવે રહેમે રે;	ભય નથી૦
વાલીડો મારે માટે, નરહરિરૂપે અવતરીઓ, જય કરી મુજ સ્વરૂપે સરીયો રે;	ભય નથી૦
વહાલો મુજ અર્થે પાછો, ઉપેન્દ્રતનુમાં આવ્યો, દશદિશ જયધ્વાજ ગળાવ્યો રે;	ભય નથી૦
વહાલાના ગુણને ગણતાં, નેત્રોમાં અશ્રુ આવે, વર્ણવતાં લેશ ન ફાવે રે;	ભય નથી૦
આશાંતર નિરખી નિત્યે, ઉપેન્દ્ર નૃહરિ વાલીડો, હું કરું, થઈ જાને, રીઠો રે;	ભય નથી૦ છો.

પરમાત્માસાથે અભેદચિંતન.

પદ ૧૧૨ ગણલ.

પહેચાનતા-પહેચાનતા મેં, તું હિ મેરા હય खुदा,
જાનતા મેં-જાનતા મેં, તું ન મેં કમી હય जुदा.
મેં खेलता तुझ गोदमें, मुझ जीगरमें तું खेलता,
મેં फेलता तुझ रूपमें, मुझ रूपमें तું फेलता.
મેં तेरा कदमोंपें पड़ा, तું मेरा सरपर हय खड़ा,
तुझमें जड़ा हूं मैं सदा, मुझमें तું हि तું हि जड़ा.
तेरा शरन मैंने लीया, मेरा क्षरण्य^१ तું हो रहा,

તુસમેં લહા સો મુસમેં, મુસમેં સોહી તુસમેં લહા.
 માલિક ! મેં યે સ્થૂલમેં भी देखता हुं क्या अहा !
 તું મેરી ચશ્મોમેં રહા, મેં તેરી ચશ્મોમેં રહા.
 કહેના રહા અબ કુછ નહિ, ના ભેદ હય અબ કાહુકા,
 હો ચુકા, દિલદાર ! હોના થા સોહી અબ હો ચુકા.

શ્રી ૩૦

પોતાના વડે કરાતી ભક્તિહીન ક્રિયાપ્રતિ લક્ષ ન દેવા
 સાધકની પ્રાર્થના.

૫૬ ૧૧૩ (કથિરમાં મોહ ધરે શું ભાષ, એ લય.)

પ્રભુ ! મુજ કૃતિમાં બહુ ખામી, દષ્ટિ ના કરશે એ સામી.
 ખરા દિલથી કરું પરિશ્રમ, ભરવાને મુજ પેટ,
 પ્રભુના કામવિષે હું કરતો, માયાઉતાર વેદ; પ્રભુ૦
 મારે ઉત્તમ વસ્ત્રો જોઈએ, પડે ન એમાં ખામી,
 આપના પૂજનમાં વસ્ત્રાર્થે, નાડાછાડિં દધામિ;^૧ પ્રભુ૦
 મુજ સુખકાળે રાત દિવસ હું, શ્રમને કરું અતિશે,
 આપને કાળે 'બ્રાહ્મણદ્વારા-પૂજનમહં કરિષ્યે';^૨ પ્રભુ૦
 મુજ ભોગાર્થે વાપરતાં, ધન વસ્તુ ગણું નકામી,
 આપ નિમિત્તે ધનને બદલે, 'જલં સમર્પયામિ';^૩ પ્રભુ૦
 હું પશ્વાત્ર જમું, તમને ખારેક મુકું હું હરામી,
 આંખ મીંચી વળી કરું મિથ્યા, 'નેવંચ નિવેદયામિ';^૪ પ્રભુ૦
 ભાવભક્તિહીન ક્રિયા કરું તો પણ વળી કહું હું આખર,
 આ મારી સતિકયા (!) વડે, હું પર 'પ્રસીદ પરમેશ્વર';^૫ પ્રભુ૦

૧ નાડાછાડી આપું છું. ૨ બ્રાહ્મણની મારફત પૂજન કરાવું છું. ૩ પાણી મુકું છું. ૪. નૈવેદ્ય ધરાવું છું. ૫, હે પ્રભુ પ્રસન્ન થાઓ. ૬ એ નામની શોજની ક્રિયા.

વિપરીતકરણીની ફલપ્રાપ્તિ, જાણું જે યોગે વર્ણી,
જાણો તમે શું સત્કથ (!) દેશે, આ મુજ વિપરીત કરણી !! પ્રભુ
માટા છેા પ્રભુ નીલાવી લેજો, લીધું આપનું શરણું,
તારી લેજો અંકે ધારી, જેમ તારે નદી તરણું; પ્રભુ

શ્રી ૩૦

બે પ્રશ્નો

પદ ૧૧૪ [જરા કહોજી સાંવરીયા શાં-એ લય]
જરા કહો તો જનમીને જગમાં શું શું કયું ?
શું શું કયું ? શું ખોયું-સંધયું ? જરા
પૂછું ના કષ્ટ અધિક પણ માત્ર એ પ્રશ્નો પૂછું છું હું,
મને ના, પણ તમારા હૃદયને ઉત્તર દીયો એ કહું;
પડ્યું દુઃખ જે સમય, તે સમય, નિશ્ચય જે રૂડા કીધા,
કહોને દુઃખ વીત્યા પછી તે શું આચારે મૂખી દીધા ? જરા
પૂછું ખીજું, મળ્યું સુખ જે સમય તે સમય સુખમાંથી,
ખીજને અંશ દષ્ટ થોડોય, ઉદ્ધાર્યા, શું દુઃખમાંથી ?
કર્યાં આ એ હશે કાર્યો, જીવન તો તો સફળ જાણો,
કર્યું ના છેા ખીજું તોએ, જીવનદહાવો સદા માણો; જરા
શ્રી ૩૦

બાલિકાની સુપસન્ન દૃષ્ટિ.

[બાલગીત]

પદ. ૧૧૫ (પુલની પાંખડી લો પ્રાણ. એ લય)
રૂડી મારી મલક—મલકતી આંખ,
એ તો પ્રાણપંખિની પાંખ; રૂડી
કંપકની આંખે ક્રોધ ભજુકે, કરે બાળીને ખાખ,
હૃદય શીતળ કરનારું મારું, આંખનું અમૃત ચાખ; રૂડી

જે આખથી બતલાવે તિરસ્કૃતિ, કલેશ દ્વેષ કે ધાક,
 તેવાને તો કહું આંખ તુજ, ઢાંક ઢાંક જરી ઢાંક; રૂડી૦
 ચાંદરણાસમી ચમકતી આંખે, પ્રેમ પ્રસારું અથાક,
 ઉદાસી ને દુઃખીકરાં હું, દુઃખો દરું તડાક; રૂડી૦
 આખંડ આનન્દથી ભરેલી, આંખ તારી તું રાખ,
 પ્રભુના રસમય રૂપને સહિમાં, ઝાંખ ઝાંખ તું ઝાંખ; રૂડી૦
 ઓ હ૦

શૂન્ય શિશ્વરમતિ પ્રયાણ કરવા અર્થે સાધકોમતિ વચનો.

પદ. ૧૧૬ (ગાઓ ગાઓ વીરો ! ગુરુપદ, એ લય.)

ચાલો, ચાલો, શૂન્ય શિખરપર,

મહાલો, મહાલો, થઈ અબર અમર.

છોડી જમની બધી ભ્રમણા, અગમ અગોચર પદ વરજો,
 ચિંતન ત્યજ, સ્થિરતા સજ, નિઃસંકલ્પ થવા ઉર આદરજો,

પ્રથુવમંત્ર ઉર ઉચ્ચરજો,

મનને સહગામી કરજો,

વૃત્તિ લીન કરી, ભિખેં ઝટ સરી, મુઘેં સહસ્રદલે ઠરજો.

મહેશ્વરપદમાહિ ઠરતાં, સ્વામી વરી જીવપણું ઠરજો,

મહદૈશ્વર્યે વિહરજો, આગળ ત્યાંથી ડગ ભરજો,

તેથી પર એક પરમતત્ત્વના, અવ્યક્ત પદમાં ઝટ સરજો.

મહાકાશમાં સંચરજો,

નિઃશેષ અહં વિરમરજો,

સચ્ચિત્ સુખમન, હુંવિષ્ણુ અન્ય ન, એ અતુલવથી હૃદય ભરજો,

અમયઅજયપદ સુખમય અનહદ, વરિ જય જય કરી ઉદરજો.

ઓ હ૦

સ્તવન.

[વાલ્મીકિ.]

પદ. ૧૧૭ (જય શ્યામસુન્દર સુખકારી રે, ઓ લય)

ધન્ય ધન્ય ઓ નાથ ! નિરંજન રે, મારું મન થતું રંજન રંજન.
 મારું મન થતું રંજન રંજન રે, આજી નયનમાં આપનું અંજન; ધન્ય૦
 અનુગ્રહવર્ષણ જોધને કૃપાધન ! નાથ મયૂરમન યનમન રે, મારું૦
 આપનું ક્ષણ પણ થતું જ્યાં દશેન, છૂટતાં તત્ક્ષણ અંધન રે; મારું૦
 કરું ઉપેન્દ્ર કરી જયગર્જન, વંદન વંદન વંદન રે; મારું૦

શ્રી ૩૦

વાસ્તવ ભક્તિનો ઉદય થતાં અન્તઃકરણનું

થતું વિરાગમય સ્વરૂપ.

પદ. ૧૧૮ કાપી.

ભક્તિ તો જેને બાવી રે, તેને તો ખીણું કાંઈ ન ગમે,
 વિષયે વિરાગી રે, મન હરિવરથું રમે. ટેક.
 આ લોકમાં ખીણું કાંઈ ન ધરે જેનું, હરિથું હળીયું ાયત,
 સ્ત્રી સુત ગૃહ કે ક્ષેત્ર ન રુચે વળા, મોહે ન નિરખે વિત્ત,
 તાળી એક લાગી રે, હરી ફરી હરિમાં શમે; ભક્તિ૦ ૧
 ષડ્ગુણ ભોજન જમી નવ હરખે, પ્રીતે ન પહેરે શુભ વસ્ત્ર,
 નાના રૂપમાં તે નવ લોભે જેને, જડીયું છે સાચું શસ્ત્ર,
 નિર્ભય થઈને ખેલે રે, તેને ત્રિપુલ ના દમે; ભક્તિ૦ ૨

બય પામી ન વિષયથી ભાગે, ન મથી વિષયે વહી જાય,
 વિધવિધ વેષ ધરી નવ રાએ, સાએ હૃદયે સુખ મ્હાય,
 વૃત્તિ વાળી હરિમાં રે, સુખ દુઃખ સધળું ખમે; ભક્તિ૦ ૩
 ઇન્દ્ર ગન્ધર્વ ને અન્ય જે લોકો, સુખદાતા સહી ગાય,
 તે સુખને જે સ્વપ્ને ન ઇચ્છે, ધૈર્ય ધરીને ધાય,
 અખંડ સુખ લેવા રે, નિત્ય નિજ પદમાં નમે; ભક્તિ૦ ૪
 ઇન્દ્રિય સધળી રાખે નિયમમાં, વળી ચિત્ત શુદ્ધિ મન.
 દીસતો સંગી પશુ હોય નિઃસંગી એવો, સરલ સુભાગી હરિજન,
 નૃસિંહ ન ડગતો રે, ચઢતો ચાલે ક્રમે ક્રમે; ભક્તિ૦ ૫
 શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજી.

ઇષ્ટસાક્ષાત્કારઅર્થે દૃઢ પ્રયત્ન કરવા પ્રવૃત્ત વૃત્તિની પ્રતિજ્ઞા.

પદ ૧૧૯ (ખેંગાર તેં ખુબ રે કીધી, એ લખ.)

જેવાને વિધવિહારી, પ્રતિજ્ઞા આજ મેં ધારી.
 ખોળીશ આકાશ, વાયુ ને અગ્નિ, પાણીના સર્વ પ્રદેશ,
 પરિશ્રમ વેડીને ભારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 પહાડના બીતર શોધીશ, શોધીશ ધાતુતથા ગર્ભભાગ,
 ખનિજ શોધીશ વિચારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 વનનગ વિચરી, વનસ્પતિ શ્રમથી, શોધીશ બાર અઢાર,
 જાંઘશ હું લેશ ન હારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 ક્ષારમાં શોધીશ નાશ જગતના, મુજ જીવનઆધાર,
 સ્તુતિ જેની વેદે ઉચ્ચારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 શોધીશ જંતુમાં પશુ પક્ષીમાં, માનવમાં ધરી પ્રેમ,
 વાઝ્યો પ્રેમનો ધાવ કારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 ખાદ્ય પીશ ન હંવીશ, વિધવિધ ભોગે ન ધારીશ પ્રીત,
 ભરીશ પ્રભુવિષ્ણુ નેત્રે વારિ; પ્રતિજ્ઞા૦

નિરખ્યા વિના હવે નાથ નયનથી, બેટયા વિના ઉરસાથ,
 ગણું સૃષ્ટિ સર્વ અકારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 પાડીશ દેહ કે જોષશ નરહરિ—નાથને અંતર્યાલ્ય,
 નિશ્ચયથી ન મતિ અળનારી; પ્રતિજ્ઞા૦
 છો.

ક્યાં છે, પ્રભુ ક્યાં છે !

પદ ૧૨૦ (કહાં ગયો વો દિલ્લજનો: એ લય)
 દિલકું કરીને પાણી પાણી, છપાયા ક્યાં એ ?
 વિરહના તાપે તપી રહ્યું મનકું,
 ઘેલી બની છું, હતી આણી; છપાયા૦
 ત્રિવેણીના તટમાંહિ નિવસી રહ્યા થું,
 બોલો હવે એ કોઇ પ્યાનિ; છપાયા૦
 તત્ત્વરૂપે તો નથી સહિમાં બળ્યા કંઈ ?
 જલદી જણાવો મને જ્ઞાનિ! છપાયા૦
 મોહિનીરૂપે રહ્યા હોય તે વાત એ,
 રાખશો દેવ ! ન જાની; છપાયા૦
 હોય છપાયા રસરૂપે તો સિદ્ધો !
 સઘ દર્શાવો દયા આણી; છપાયા૦
 શિથિલ થયું છે, ફરી ફરી તન-મન,
 શકિત ન હાવે પરખવાની; છપાયા૦
 બેટાડે પ્રિયતમ ઝટ ઝટ તેની,
 રહીશ કંતરી કું સહની; છપાયા૦

શ્રી જા. દેવો.

શ્રી સદ્ગુરુત્રિરહાસાપ.

પદ ૧૨૧ (૪થર ક્યાં અમો શોધું—એ લય.)

ધડી ધડી વિરહ ગુરુનો અંતરે કંઈ અનવધિ સાલે,
અનવધિ સાલે, તપે તનુ વિરહની જવાળે;

ધડી ધડી અનવધિ સાલે.

અણુસમજીઆગળ રાખીયે, મુખ હસતું અણુચાલ્યે,
આંસુ છુપાં નયનોથી કદી કદી, વહી જતાં ગાલે; ધડી૦

પ્રભુવિણુ ભરાતો હૃદયમાં કુમો ન કો ખાળે,
એ હૃદયને પ્રભુવિણુ અરે! કો પાંખમાં ધાલે? ધડી૦

કહેતાં બીજને ઉલટી તે તો, મૂર્ખતા ન્યાળે,
અણુઅનુભવી એ સ્થિતિ ન સમજી શકે કો કાળે; ધડી૦

સ્નેહેથી બાંધ્યા વહાલે ને ત્યજી દીધાં વહાલે,
વિધિએ લખ્યો શું વિરહ રે રે! કઠિન આ બાલે; ધડી૦

સધળુંય છે પણ પ્રભુવિના તે શૂન્ય સરવાળે,
રસિયાવિના આ રસહૃદય, કો સંગ જઈ મહાલે? ધડી૦

હિંડાણથી વૃત્તિ સહિમાં, નિરસતા બાળે,
અંતરનું મૂળ સુકાય, ક્યાંથી વૃક્ષ પછી ફાલે; ધડી૦

સહિ રસ ગયો, સહિ કસ ગયો, ફળ પુલ ન કોઈ ડાળે,
છે દેખવાડપ આ જીવન, તે પણ હવે ચાલે; ધડી૦

એ જીવનનાથ કરે કૃપા તો, જીવન ઉભળે,
નહિ તો નિરર્થક આ જીવનને, બલે ઓગાળે; ધડી૦

શ્રી ૬૦

મૃત્યુના ભયથી કાયાનગરીનું સંરક્ષણ કરવા અર્થે સાધન સાધવા જીવને પ્રબોધ.

પદ ૧૨૨ (મહારાજ, નજરીયાં લગ જાયગી, એ લય)
 તારી કાયા—નગરી આ, ઉજડ થશે.
 ભોજોથી છાકી વહાલા ! નેત્રો મીચી નવ ફરીએ,
 માથે આ ફરતા, કાળના ચક્રથી ડરીએ; નગરી આ૦
 વીતી છે ગદ્દ જીવાની, કાળા આ કેશ, ચાતા ધોળા,
 દાંતોની પંક્તિ, ખરતી બાળે કાં ન એ ભોળા ! નગરી આ૦
 જોતજોતામાં વહાલા ! તેતરને બાજ અડપી લેશે,
 મોઢે પચેલા ! છુંડા ! તું હાથ ધસતો રહેશે ! નગરી આ૦
 મૃત્યુના દૂતો રોજો, પાછળ પડ્યા છે જો ! તારી,
 પેલી ચાલી, આવે જો ! કાળતણી સ્વારી; નગરી આ૦
 કાળને જીતવાનાં, વહાલા ! શાં સાધન કીધાં,
 લશ્કર તેં કેવાં, આજીઆજી મૂકી દીધાં ? નગરી આ૦
 કાળની તોપોકરો, વહાલા ! કાયાનગરી તારી—
 સહેશે શું જાઓ, મારો લેજો ઝટ વિચારી; નગરી આ૦
 ઉપાય હાથમાં છે, હજી નથી થયું ધણું મોડું—
 જો સાધે સમજી, મૃત્યુનું છેદે તું મોડું; નગરી આ૦
 અવળાં આચરણો છાંડી, સવળે પથે ઝટ પળતાં,
 સ્મૃતિ જિતવાનાં, સફળ સાધનપણ મળતાં; નગરી આ૦
 ઉપેન્દ્ર નાથ મારો, યુક્તિ જો એક તને આપે,
 જનિમૃતિ કે રોજે, વહાલા ! પુનઃ તું નહિ કાપે,
 નગરી નવપલ્લવ થશે,
 તારી કાયા—નગરી નવપલ્લવ થશે.

છો૦

इष्टना प्रगट दर्शनना अभावथी विकल यती वृत्तिना उद्गार.

पद. १२३ (मेंय जगाय हारी, ए लय.)

मेंय बुलाय हारी,
 पिया प्यारा न बोले री; मेंय०
 सब सखिसें निज नाथ तो बोलत,
 मेंयने क्या झख मारी री; मेंय०
 बोलसे^१ बुलावत. अबोल^२ बुलावत,
 सारी उम्र गुझारी री; मेंय०
 बुलवाये नेनसें^३ बुलवाये चेनसें^४, मेंय०
 मर्मकी बानी उचारी री; मेंय०
 सोगन दीना, सब कुछ कीना,
 दीनी कुलमुखत्यारी री; मेंय०
 हसत सखीयन, बुलत न साजन,
 जींदगीमें धूर डारी री; मेंय०
 येही बडा दुःख, बुलत नहि वो,
 होके हृदयविहारी री; मेंय०
 प्रियतम होके प्रियासें न बोलो,
 क्या रही तुमारी हमारी री; मेंय०

श्री उ०

અંતર્મુસ્વતા સાધવા સાધકોને સુબોધ.

પદ ૧૨૪ (જનમ આ માનવનો-એ લય)

સંકેલી વૃત્તિને વીરા બહારથી રે, રૂપ જોને પોતાનું,
સદચરનાં બોધેલાં શુભ હથિયારથી રે, પામ પદ તું પોતાનું,
જોને રે પોતાનું, રૂપ જોને પોતાનું, રૂપ જોને પોતાનું રૂપ જોને પોતાનું.
ઉપર છોડાં કાચલાં પશુ બીતર ટોપરે સાર,
રુધિર માંસ અસ્થિમાં નિવસે, અખિલ જગતના આધાર રે; ૩૫૦
પથરા માટીતણાં પડોમાં ઢીરિ રહે છપાઇ,
નરતનુખાણે હરિહરી તેમ રહ્યો હૃદયમાં લપાઇ રે; ૩૫૦
નથી કરતૂરી વનમાં નગમાં,^૧ તુજ નાભિની માંલ,
નિઘટ શોધવું ત્યજીને પ્રિય મૃગ! કાં વન વન બટકાયરે : ૩૫૦
ધન બલ વિદ્યાદિ સુખદાતા, ચિંતામણિ તુજ રૂપ,
હૃદયે સરી, તનમય થઇ, આ તું, અનંત બ્રહ્માંડનો ભૂપ રે; ૩૫૦
લોહ ન પશુ તું સ્પર્શમણિ છું, રંક ન પશુ તું રાય,
મૂર્ખ ન તું પશુ જ્ઞાનસ્વરૂપ છું, મૃતથી^૨ ન તું પ્રતિ અવાય રે; ૩૫૦
રોગ દુઃખ દારિદ્ર્ય ન તુજમાં, સર્વતણે તું નાથ,
બ્રમથી શિવનો જીવ થઇ બેસે, લમણે શીદ દઇ હાથ રે; ૩૫૦
તત્ત્વમસિ કહે વેદ ગુરુ તે, સત્ય ગણીને સઘ,
અહં બ્રહ્મનો અનુભવ કરવા, હૃદયાકાશને મથ રે; ૩૫૦
દેહકાશીમાં વિશ્વેશ્વરનાં, કરી લેઇને દર્શન,
દીપ રૂપી^૩, દીપ બની, ટાળી દે, સંસૃતિભિર અટન ૩ રે; ૩૫૦

છોં

ઈષ્ટદર્શનાતુર વૃત્તિની શ્રી ઇષ્ટને તન્નિમિત્ત સ્તુતિ.

પદ ૧૨૫ (સરવ સિરતાજ, એ લય.)

કરી સંયમ, હું સાધું કમ, હવે પ્રિયતમ પધારોને,
બ્રહ્મ અહંમમ, અતિ દુર્ગમ, સેવું શ્રમદમ, પધારોને.

૧ પર્વતમાં. ૨ મૃત્યુથી. ૩ સંસારના અધિકારમાં જમણ.

થવા કલ્યાણ, ધરુ છું જ્ઞાન, રાખીને નિશ્ચાન, પધારોને,
 રોધી મનવાણ, સમાવી પ્રાણ, જઈ ઉડાણ, પધારોને,
 જોયું પ્રથમ પાતાલ જમ, કરી વૃત્તિનેા રોધ,
 આવી ત્યાંથી હાંસુડે, કરવા હું આપની શોધ,
 જોઇ બંધ દાર, પ્રાર્થુ આ વાગ, અહો વિશ્વાધાર ! પધારોને;—
 થું કરું ને ક્યાં જઈ હવે, એ ચિંતનની માલ—
 કાળ ગાળતાં, ઉર સ્ફુર્યું, પ્રેમ ગગને સોઢાય,
 તેથી આવી આહિ, સહસ્રદલમાહિ, ન પશ્ય જોઈ કાંઈ, પધારોને
 તમ દર્શનાર્થ થું કરું, હાવે હું ભગવન !
 અન્ય ઉપાય ન જાણતાં, કરું છું માત્ર સ્તવન,
 આવોને સ્વયમ્, દો સુખ અનુપમ, કરવા તમસમ, પધારોને;
 એક ટસે જોઈ વાટડી, આવો નયનની પાસ,
 દર્શન કરી કૃતાર્થ થઈ, એ વિશ્વ અન્ય ન આશ,
 કરું આવાહન, નૃહરિ ભગવન ! દેવા દર્શન, પધારોને; કરી.

૩૦ ખહેન

ત્રિકુટીસરોવરમાં એકાગ્ર થવા પ્રબોધ.

પદ. ૧૨૬ (ઝટપટ ચાલ તું આ૦ એ લખ.)
 સરવર તું ચાલ સખિરી ! સરવર,
 જ્યાં જલ મહામલહરઃ સરવર૦
 એલે છે કાષ્ટ એના તટપર,
 મહા રસભર નટવર; સરવર૦
 તાપત્રયહર અમૃતકર એહ સરવર મનહર,
 વસતો જ્યાં સ્નેહનિર્ભર ઈશ્વરનો પશ્ય ઈશ્વર,
 જેને જોવા તપસીનેત્રો પશ્ય થઇ તટપર,
 થાય તરવર તરવર; સરવર૦

એમાં નાભેથી થાએ શુદ્ધિ બહુ બહિરંતર,
 સંગ્રહતા પ્રિયતમ પ્રભુ તો એને સત્વર સત્વર,
 ત્યાં જમ થમ પ્રેમવિવશ, અલિ ! એ સુંદર વર,
 ઝટ વર વર વર વર; સરવર૦
 શ્રી જ૦ દેવી.

પ્રશ્નોત્તર

પદ ૧૨૭ (મારી સજનિ ! તું ક્યાં રમી આવી, એ લય)
 પ્ર૦ બોલો બોલો, ઓ અદસ્ય દેવો ! જ્ઞાને, બેઠા ચુપ, ચુપ, ચુપ ?
 કરું શું હું, એવું જોયી રંક મટીને, બનું ભૂપ, ભૂપ, ભૂપ ?
 મનની મલિનતા કેમ ટળશે, કેમ કરી જીવત્વ ખોવું ?
 જીવનનો ઉત્કર્ષ સાધવા, કહો દેવો ! શું જોવું ?

ઉ૦ તારું ૩૫, ૩૫, ૩૫.

ઉ૦ ધડી ધડી જો, ઓ અખંડ સુખઅલિકાષિ ! તારું ૩૫ ૩૫ ૩૫
 નરદેહે સામર્થ્ય સકલ અનુભવતાં, થા ભૂપ, ભૂપ, ભૂપ.
 પ્ર૦ જગત્જળમ્ બટકી થાક્યો, આયુષ આપું ખોતાં,
 મળી ન શાન્તિ, તો તે સાચી, કહો મળશે શું જોતાં ?

ઉ૦ ચિતિ ૩૫, ૩૫, ૩૫; ધડી ધડી૦

પ્ર૦ ઉપાધિનો માર્યો હું જ્યાં ત્યાં, જતાં દુઃખ લહાતાં,
 કહો, પરમ નિરુપાધિક સત્સુખ, મને મળે શું થાતાં ?

ઉ૦ બ્રહ્મ ૩૫, ૩૫, ૩૫; ધડી ધડી૦

પ્ર૦ ઇચ્છું અખંડાનન્દમગ્નતા, પૂર્ણ તૃપ્ત ચહું થાવું,
 પરમ યત્નિ, પરમાનુભવને, લેવા કહો શું ખ્યાવું ?

ઉ૦ નિજ ૩૫, ૩૫ ૩૫; ધડી ધડી૦

શ્રી ઉ૦

બ્રહ્માનુભવોદ્ગાર

પદ ૧૨૮ (તનુ આ મંદિર વિશ્વનાથનું એ લય.)

કહેવું કે કરવું કાંઈ ક્યાં રહ્યું રે હાં હાં હાં,
સર્વત્ર એક સત્ સુહાય, અહ્લદષ્ટિમાં,
તેને હવે શું રહ્યું પામવું રે હાં હાં હાં.
અવિકૃત નિશ્ચલ સ્વરૂપમાં રે હાં હાં હાં,

કોણ કોને કહે, શું કથાય; અહ્લ૦

માયાધ્વાન્ત ટાળવાનું ક્યાં રહ્યું રે હાં હાં હાં,

ચૈતન્યસૂર્ય જ્યાં ઝળકાય; અહ્લ૦

પૂર્વાપરસ્મૃતિ ક્યાંથી ઉદ્ભવે રે હાં હાં હાં,

દેશ અને કાલ જ્યાં વિધાય; અહ્લ૦

અહણ ત્યાગ ક્યાંથી સ્વરૂપગણિતમાં રે હાં હાં હાં,

દશ્ય જ જ્યાં છેદે ઉડી જાય; અહ્લ૦

સ્ફુરણ કોઈ વાતનું ક્યાં સંભવે રે હાં હાં હાં,

સુરિયર આ અહતત્ત્વમાંથી; અહ્લ૦

ધતર એવું ક્યાંથી ત્યાં પ્રવેશનું રે હાં હાં હાં.

અહ્લની જ્યાં ધનતા ભગાય; અહ્લ૦

સ્વરૂપ કે અનરૂપ જોઈ છે નહિ રે હાં હાં હાં,

એક પણ કેમ તે કહાય; અહ્લ૦

આવા અનુભવના અન્તમાં રે હાં હાં હાં,

સહસા આ વાણી મૂક થાય;

અહ્લભાનમાં, કોને હવે શું રહ્યું બોલવું રે હાં હાં હાં.

શ્રી ૩૦

इष्टदर्शनार्थं स्तुति.

પદ ૧૨૯.

શિખરિણી

અનન્તૈશ્વર્યાબ્ધિ ! અનવધિ કરીએ પ્રણતિઓ,
કરાવોને સાચી ! અનુગ્રહપ્રદાતા સુકૃતિઓ;
પ્રકૃત્યાધિષ્ઠાતા ! બલ દષ્ટ જિતાવી પ્રકૃતિઓ,
કરાવોને સ્વામિન ! સ્વરૂપતણી સાચી પ્રતીતિઓ.

પદ [જય મહામાય મહેશ્વ, ઐ લય.]

જયજય અન્ન^૧ અવિનાશ ! નરહરે ! જય૦
પ્રકટ અપ્રકટ તથા અંતરીક્ષે^૨, આપ તણોજ નિવાસ,
તેમથી પ્રત્યક્ષ થઇ દે, દર્શન ધરી ઉદ્દાસ; નરહરે !૦
જે દર્શન પછી નડે ન ભવમાં, જન્મમૃત્યુના પાશ,
જેથી ઉર ઉઠે કાઈ અદ્યુત, અનુભવઆત્મપ્રકાશ; નરહરે !૦
જે દર્શનથી સહજ સધાયે, સર્વ પ્રકારે વિકાસ,
તત્ક્ષણ છૂટે અનર્થકારક, આ જીવત્વાખ્યાસ; નરહરે !૦
જે દર્શનથી ઉરમાં ન રહે, આનંદવિષ્ણુ અવકાશ,
તે નિજ દર્શન આજ કરાવો, ગણી દાસાનુદાસ; નરહરે !૦

શ્રી હ૦

ગગનમંદિરમાં પ્રગમન કરવા મનપંક્ષીને આહ્વાન.

૫૬ ૧૩૦ (ઉભો રહેજે કાનુડા તે મારું આજ ઉઝડ ધર કીધું. એ લય)

ગગને ચઢજે, પંખીડા! તું વેગે, આજ કમર તુમ બાંધી,

કામ બીજાં મેલી, સાધી પણ પહેલી,

ગુરુથી ગ્રહેલી-ચુકિતમાંથી ચિત્ત દેજે ઠેલી;

આજ૦

સાત તપક આવે ગગનના માર્ગમાંહિ,

કમથી તે દેષને વટાવી,

આઠમા તપકે પહોંચી, સ્થિર થઈ હેતથી ત્યાં,

ભોગવજે શાંતિ મનભારી રે;

પંખીડા વેગે૦

બેઠનાલના, અધો ભાગે મૂલાધાર,

પહેલું તપક છે જો તું પેલું,

ગઠ ચારવાળું જે છે, ગણપતિ ઇશ જોના,

વ શ શ સ બીજથી આંકેલું;

વેગે૦

સ્વાધિષ્ઠાન છે બીજું, તપક છ ગઠવાળું,

બ્રહ્માની આજુ વર્તે જેમાં,

વ મ મ ય ર લ બીજે, અદ્ભુત શોભણ જે,

પ્રવેશજે ઝોળખી તું તેમાં;

વેગે૦

દશ ગઠયુક્ત મધિપૂરક નામવાળા,

ત્રીજ તપકે તું પછી જાજે,

હ ઢ ણ ત થ વ ધ ન પ ફ અક્ષરાંકિત જે,

ઉપેન્દ્રનાથ જેમાં રાજે;

વેગે૦

ત્યાંથી ડાબેપાસે આઠ ગઠવાળું ચોથું,

તપક છે હૃતપદ્મનામે,

જ્યોતિ કાષ્ઠ જાજે તેમાં અવનવી મહા પ્રતાપી,

દેવો પણ જોને શીર્ષ નામે;

વેગે૦

કથી તે ઠસુધીના બીજેથી શોભતા,

પાંચમે તથકે પછી વહેજે,
 અનાહત નામે ઝોળખાતું ચોગીમાં જે,
 સદાશિવ જેના ઈશ્વ સહેજે; વેગે૦
 અથી અઃસુધી પોડજ ખીજવાળું,
 વિશુદ્ધ તથક પછી આવે,
 છવાતમાનું જ્યાં ધરી ધ્યાનને ચોગિઓ,
 હિપરના માર્ગમાં સીધાવે; વેગે૦
 બે ગઢવાળું આજ્ઞાતથક જે ! સાતમું,
 આબ્યું આ ત્રિકુટિના સ્થાને,
 હ ક્ષત્રી અકિત જે છે, સદ્ગુરુ દેવને જ્યાં,
 ચોગિઓ યજ્ઞતા નિત્ય ધ્યાને; વેગે૦
 ત્યાંથી ઉપર છેલ્લું તથક છે. આઠમું,
 શોભે જે સહસ્રગઢથી,
 સચ્ચિતિ નરહરિનાથ જ્યાં રાજે, જેને,
 વેદો કહે છે નેતિ નેતિ; વેગે૦
 દક્ષિણગિ વામાંગે વસ્તુ અવસ્તુરૂપા,
 જાયારૂપે જ્યાં રહે માયા,
 તે પ્રભુને તું સ્પર્શી, સઘ પ્રભુમાં શમાજે,
 શમે દેહમાંહિ જેમ જાયા; વેગે૦

છો૦

હૃદયકમલમાં પ્રવેશી વસ્તુરૂપ થવા મનભ્રમરને ઉપદેશ.

પદ. ૧૩૧ ગરબી.

હે મનભ્રમરા! હૃદયકમળમાં પેશી હરિમય થાને,
 અવમૃત્યુજરા, જન્માદિ અયથી તું સહજ ટળી જાને. ટેક.

- તું અનંત યુગથી જન્મ્યો છે, જન્મ કુંડલિનીથી પામ્યો છે,
આવી વિષયરસે તું વિરામ્યો છે; હે० ૧
- ઉન્માર્ગે મૂળથી ચાલ્યો છે, દુઃખમાં સુખ માની મહાલ્યો છે,
કરી અહં અહં અતિ ફાલ્યો છે; હે० ૨
- મન! માન કહ્યું તો સુખ થાશે, ન તો મોહપ્રવાહે વહ્યો જાશે,
વિષયે વિરમી ખત્તા ખાશે; હે० ૩
- જોઈ ભવાટવી તું ભૂલ્યો છે, તનવૃક્ષ સરસ ગણી કુલ્યો છે,
થષ્ઠ લુપ્થ વિષયરસે ફૂલ્યો છે; હે० ૪
- આ ભવને બાગ ગણીશ રખે, છે ધન્દ્રજ્ઞલક્ષ્મ ખેલ સખે !
ગણી સાચો તે, તું શીદ ધખે; હે० ૫
- છત્ત્ર અનુપમ રસની ધારે, તો આવ સુજનતરુને ક્યારે,
જે સિંચાયાં છે બ્રહ્મજળધારે; હે० ૬
- તે તરુણશબ્દ સરસ જોજે, અનુભવી સર્વે સંશય ખોજે,
અર્થરસસ્વાદે તું સદા મહોજે; હે० ૭
- તે અમૃતરસને નિત્ય ચાખી, તું તૃપ્ત થજે સ્થિરતા રાખી,
ના અન્ય મુખે કિંચિત્ ભાખી; હે० ૮
- તને ગંધતણી અતિશય ભુખ છે, તે હૃદયકમળમાં સહિ સુખ છે,
તુજ ધરસન્મુખ જેનું મુખ છે; હે० ૯
- સુખપૂર્વક કમળવિષે રહેજે, ત્યાં વિરમી સુગંધ સદા લેજે,
થષ્ઠ અમર નૃસિંહને આ કહેજે; હે० ૧૦

શ્રીમન્નૃસિંહાચાર્યજી.

અભિલાષામાત્રની નિવૃત્તિપૂર્વક કેવલ આત્મશ્રેયાર્થે

સદ્ગુરુપ્રતિ પ્રાર્થના.

પદ ૧૩૨ (પ્રિયતમ પદસેવા૦ એ લય.)

ચુરુવર ! હિત મારું, સાધજો બાલ પારી,
અવર ઉર ન હાવે, કાષ્ઠ ધમ્માજ મારી;
તવ પદ રમરું નિત્યે, અન્ય સૌને વિસારી,
ચરણચરણ ચાચું, બાલિકા હું તમારી,
હું તમારી તાત ! જાણજો સર્વથા તમારી,
હું તો હા...રી, લેજો ઉદ્ધારી આજ,
અદ્ધર આ મારું ઝાઝ, જાણી દાઝ લો તારી; હું તમારી૦
રહાજો બાલ બાપજી ! આ સંસારમાં સદાય,
મારું હિત કરવામાં, જશે જરી ના હારી; હું તમારી૦
બી જ૦ દેવી.

સદ્ગુરુપદિષ્ટ સાધનો સાધવા સાધકપ્રતિ પ્રવોધ.

પદ ૧૩૩ (આપજો, આપજો, તું હુલાવુરને આપજો, એ લય.)

સાધજો, સાધજો, તું જ્ઞાનસાધન સાધજો.
તું યોગસાધન સાધજો,
તું ભક્તિસાધન સાધજો.
આ દુઃખ, આ દુઃખ, એમ કફી, શીદ સદા અકળાય,
દુઃખમાત્ર ટળવાતણો, સાધન એક ઉપાય,
તેને સતત આરાધજો,
તું રમ્ય સાધન સાધજો, તું કષ્ટસાધન સાધજો; સાધજો૦
“મન ચંચળ, વૃત્તિ વિમુખ, અંતરમાં અજ્ઞાન,”
એવો છુમો પાડી કર્યા, વ્યર્થ કરે કકળાણ;

ઝટ હજી જીવનિપાત^૧ જે,

એવાં તું સાધન સાધજે, તું જ્ઞાનસાધન સાધજે; સાધજે૦
સમય ન મળતો સમજવા, સાધન એમ ન બોલ,
ખટિકા નિદ્રા ત્યાગીને, સાધનમાં તું ડાલ,

વિશ્વે પરમ આરાધ્ય જે,

તે પ્રાપ્ત કરવા વાધજે, તું શુદ્ધ સાધન સાધજે; સાધજે૦
સમય ન ગાળીશ ચઢા પીવામાં મિત્રોની પાસ,
હરવા ફરવામાંથી મજા, જ્યાં સમય તું ખાસ,

તે સાધનોમાં જોજે,

તું તીવ્ર સાધન સાધજે, તું ઉગ્ર સાધન સાધજે; સાધજે૦
નાટક સીનેમાંમહિં, ગાળીશ નહિ તું રાત,
કાથા કબજાની મહીં, કે પારકી પંચાત—

માંહી સમય ના ગાળજે,

તેમાં તું સાધન સાધજે, દહતરતું સાધન સાધજે; સાધજે૦
ચાર મળી ઉભણીના, જોઠવ ના 'પ્રોગ્રામ,'
વ્યર્થ સલા, કલમ, માતિમાં, જાવાનું શું કામ,
તું સમયે પરિત્યાગજે,

તે સમયમાં તું સાધજે, અધ્યાત્મસાધન સાધજે; સાધજે૦
વાળ ઓળવામાં નહિ, ગાળીશ સમય અપાર,
તેવી ક્ષણે બચાવીને, સ્મરજે પ્રાણાધાર,
ઝાઝાં ન બાલ રમાડજે,

એમ સમયને તું બચાવજે, તેમાં તું સાધન સાધજે; સાધજે૦
પ્રજુને જે હોય પામવા, ત્યજી વ્યર્થ બચહાર,
સાધન સાધ અધિક સમય, વધારવા અધિકાર,
એકાન્તદેશે તું જજે,

એકામ્ર ચપ્પ ત્યાં સાધજો, ઉપદિષ્ટ સાધન સાધજો; સાધજો
 સાધનવિણુ સિદ્ધિ નથી, એ નિશ્ચય તું જાણુ,
 ઉજ્જવલ સાધન સાધજો, જો ખચ્છે કલ્યાણુ,
 ખીજું બધું પરિત્યાગજો,
 પ્રભુમાહિ તું અનુરાગજો, પ્રભુસ્મરણુસાધન સાધજો; સાધજો
 શ્રી ૩૦

સર્વ સ્થિતિમાં આનંદાનુભવ કરો.

પદ ૧૩૪ ગઝલ.

હસાવી સર્વને હસવું. રહી જગમાહિ આનન્દે,
 બ્રહ્મી જગદુઃખ ભુક્ષવતું, ખીજાને રાખી આનન્દે.
 કદી ત્રૂટી પડે દુઃખના શિરે કુંગર અને કુંગર,
 દટાપ તે નીચે ગાવાં સદા સુખગીત આનન્દે.
 ન સાચું વિશ્વ આ, તો, દુઃખ તેનું હોય કેમ સાચું,
 લહી આ વિશ્વ દુઃખવિવર્ત^૧, રહેવું મરત આનન્દે.
 બલેને કલેશ કાલિમાભર્યા,^૨ અબ્રો નજર ચઢતાં,
 તરત તેથી ઉપર જપ ગાજવું, અત્યંત આનન્દે.
 બલે આ કાલ કે ભાવિવિષે ભાસે ભયાનકતા,
 પરંતુ ભેટવી તેને, બની કની દિવ્ય આનન્દે.
 સદાયે સહ સ્થિતિમાં આપવો, આનન્દ, તેમ લેવો,
 જપને મૃત્યુને પણ ભેટવું સંપૂર્ણ આનન્દે.

શ્રી જ૦ દેવી.

૧ બીજામાં રૂપાની પ્રાંતિ થાય છે, તેમ જગતમાં દુઃખની પ્રતીતિ થવી
 એ પ્રાંતિરૂપ છે. ૨. કાળાશવાળાં.

जगत्मां आवीने वास्तव कर्तव्य न करनार-
प्रति उपालंभवचनो.

पद १३५ (मझा देते हे क्या यार—ए लय)

क्या कीया कहो यहां आइ, आलममें आनेवाले ?
ले कर खुब षड्सस्वाद, यह जींदगी की बरबाद,
कुछ कीया प्रभुकों याद, लड्डु उडानेवाले ? क्या०
फुं फुं कर प्रानायाम, ले लीया योगीका नाम,
कुछ देखा स्वरूप ललाम, हड्डी सुकानेवाले ? क्या०
लेकर भक्तिका वेश, खुब कीया ठाठ हमेश,
कुछ देखा हृदय हृषीकेश, झांझर बजानेवाले ? क्या०
कहेते तुम करते जाप, कुछ धोया हृदयसें पाप ?
धोइ जीवपनेकी छाप, माला फीरानेवाले ? क्या०
ले मिथ्या गुरुका वेश, जो देते हो उपदेश,
वो आचरते हो लेश, दुनीया बुडानेवाले ? क्या०
जो चाहो तुम कल्याण, तो धरो इसीपर ध्यान,
फिर नहि मीले भगवान्, ऐसा सुनानेवाले ? क्या०

श्री उ०

પ્રણવજાપી વૃત્તિપ્રતિ ઉક્તિ.

પદ. ૧૩૬ (ચંદા ગગનવસિયા, એ લય.)

ગુંજન કર અંતરમાં—ગુંજન કર અંતરમાં.

ૐ ૐ ૐ ૐ; ગુંજ તું અંતરમાં.

સાંધ શબ્દલક્ષણાવૃત્તિને, તું પ્રણવાશ્વરમાં; ૐ.

પ્રાણ પ્રણવસાથે લઇ સુસ્થિર, કર અભ્યંતરમાં; ૐ.

શ્વનિ ઉરલીન કરી તદ્લીન થા, તેના બીતરમાં; ૐ.

વૈખરી મધ્યમા ઉલ્લાસી અંતે, ઠરજો પરાપરમાં; ૐ.

જા, ફરી જ્યાંથી ઉઠવું ન રહેતું, એવા પટાંતરમાં; ૐ.

પરિણામે નિઃશેષરૂપે જા, વ્યાપી ચિદમ્બરમાં; ૐ.

પ્ર૦ બહેન

બ્રહ્માનુભવનું અગમ્ય સ્વરૂપ.

પદ ૧૩૭ (બ્રહ્માંડ રમણિક વિસ્તર્યું, એ લય)

બ્રહ્માંડભરમાં સભર હું, ન હુંવિશ્વ અવર કાંઇ,

હું સહિમાં - સર્વ મુજમાંહિ.

જ્યાં હું, સકલ ત્યાં, હું ન જ્યાં, ત્યાં કાંઇ છે નાહિ,

અહા ! હું હું સકલમાંહિ.

મુજ દિવ્ય ધૃતિમય રશ્મિજાલે અનન્ત રહું છાઇ,

મુજ સ્વભાવે કરી ઉદ્ભવે, ત્યાં જીવન મુખદાયી; અહાં

હું રંગરૂપ બની, હું મુજ હસ્તે પીંછી રહાઇ,

મુજ પીઠપર બ્રહ્માંડચિત્ર રચું કદી ક્યાંહિ; અહાં

વસ્તુતઃ નથી કાંઇ, હું પણ રહ્યો કલ્પાઇ,

આ અટપડું, છે એ જ મારું સ્વરૂપ, ચિરસ્થાયી; અહાં

શ્રી ઉં

જય-ટંકાર.

પદ ૧૩૮ (ગૃહસ્થાશ્રમની શોભા સપ્તમીં એ લય)

જગજીવન^૧ જય, જગચ્છમન^૨ જય, જગજનનનઆધાર^૩ !
સગર્જ^૪ ત્રિભુવનભેદક નાદે, કરીએ જય-ટંકાર; [૩] જગ
જેમથી સઉ થતાં છતાંએ, કથાનું કારણ જે ન ગણાયે,
વસ્તુ-અવસ્તુથી જે પાર, તે પદ પ્રણમી વારંવાર;

અંકકટાહવિભેદક નાદે—કરીએ.

નિજમાંહિ જે સકલ જણાવે, છતાં સર્વથી અલિપ્ત કઢાવે,
અકલકલામય અપરંપાર, તે પદનો ગ્રહી સમલાધાર,

સમગ્ર બ્રહ્માંડભેદી નાદે—કરીએ.

જેનો અનુભવ લેવા કાળે, સ્તવન બ્યાન આચરીએ આળે,
સમ્યક્તિષ્ઠન નરહરિ સુખસાર ! આપ પ્રભુપદ જમતાં વાર;

બહિરન્તરાલભેદક નાદે—કરીએ.

શ્રી ૩૦

૧ જગત્ની સ્થિતિરૂપ ૨ જગત્ના લયરૂપ. ૩ જગત્ની કૃત્પતિરૂપ.
૪ ગર્જનાપૂર્વક.

આત્મોન્નતિ સિદ્ધ થયા પછી જ વિશ્વોન્નતિ સધાવી શક્ય છે.

પદ ૧૩૯ (આંધળો આંખો છર્તા નથી જોતો, એ લય)

વિશ્વને ધ્રુએ તું ઉન્નત કરવાને,

તો તો કરજે ઉન્નત તું પહેલો પોતાને.

ખીજને ઈશ્વરનું જ્ઞાન દેવું છોડી, પહેલો તું લાગ પ્રભુખ્યાને,
જાતે સદાચારી થઈ તું રહેજે, સદાચારી કરવા ખીજને રે; વિશ્વને૦
અન્યનો વિકાસ કરવાને ચહે તો, આત્મવિકાસી પ્રથમ થાને,
અન્યચિત્તથી જોડું ભૂલવવા ધ્રુએ તો, પહેલું તું જોડું ભૂલી

જાને રે; વિશ્વને૦

અન્યપાસ વચનધાવ ઝીલવવા ચાહે, ઝીલ તો તું પ્રથમ વચનધાને,
આત્મનિગ્રહી બની પહેલો પછી કહે, નિગ્રહી થવા પારકાને રે;

વિશ્વને૦

સંભળાવવું હોય ખીજને તે તું, પાડ ખુબ પ્રથમ તારે કાને,
સધાવવા ધ્રુએ તે પહેલું સાધીને, કહેજે પછી સાધવાને રે; વિશ્વને૦
પરને ઉપદેશ દીધે વળશે ન કાંઈ, આવી ઠર પ્રથમ આત્મજ્ઞાને,
પોતે સમૃદ્ધ તો જગત આખું દીન છે,

ઝખ મારી તારું કંઈું માને રે; વિશ્વને૦

શ્રી ૩૦

અમેદનિશ્ચય.

પદ ૧૪૦ (એ નંદનવનના વાસી, એ લય.)

એ મિદ્ધમનના નિવાસ, અકલ વિમલ અવિનાશિ ।

પ્રિય ભક્તભુવનના વાસિ । ભ્રમિતમતિ ! જો તપાસી.

તત્ત્વમસિ કહે શાસ્ત્રુરુ તે માને ન મિથ્યાભિમાની,

ચૈતન્યધન તુજ સ્વરૂપવૈભવ, ઘણી ના, સહે દુઃખહાનિ;

અકલ૦

કાલાતીત તું મુક્ત સદાએ, અધિષ્ઠાન સધળાનો,
 અધારો પશુ કરોળોયાસમ, ભોગ બની જળાનો; અમિત૦
 હસ્ય જગત્ જે આ સહિ હીસે, દ્રષ્ટા તેનો તું સ્વામી,
 મનનો ભૂલાવ્યો ભૂલ્યો પશુ વીર ! પુનઃ લે એ પદ પામી; અકલ૦
 દેહ ન તું, પશુ એ છે તારો, મન તું ન, પશુ તે તારું,
 શુદ્ધિ તારી, એ પશુ જો વિચારી, તુજ પદ પર વળી ન્યારું; અ૦
 ઉલટી શુદ્ધિ સુલટી કરવી, કરવું ન અન્ય જ કાંઈ,
 શુદ્ધિ પલટતાં બાજી પલટે, જીવ રહે શિવ સોહાઈ; અકલ૦
 નિર્વિકાર નિર્વિકલ્પ ચેતન, એક જ વસ્તુ વિલસે,
 સ્વપ્ન પ્રપંચસમ સહિ મિથ્યા પછી, જગત્, નરસમ હીસશે; અમિ૦
 કામનાવશ તું આજે પ્રજળે, અપૂર્ણ નિજને ધારી,
 'વિશ્વવિભવનું મૂળ હું' અનુભવી, ધરીશ તું અજબ ખુમારી; અ૦
 પરાપર હું, પરબ્રહ્મ હું, શિવ બ્રહ્માનું આદિ,
 સત્ હું, ચિદ્ હું, આનંદ હું, ધર, નિશ્ચય અનંત, અનાદિ; અ૦
 યુનીલાલ જ૦ ઝોલા

આત્મભાવે પ્રાણિમાત્રનું હિત ઇચ્છનાર અધિકારીની શ્રી ઇષ્ટને પ્રાર્થના.

પદ ૧૪૧ (ભાઈ નામ સમજીને બેસી રહીએ, એ લય.)

હો નાથ ! મને દેખાડશે ના એ દહાડો,
 સ્વાર્થ સાધું, જેમાં છાનો કે ઉધાડો; હે નાથ ! ૦
 વિશ્વના આ મારા સકલ બંધુઓ રાતદિવસ ધસકાય જ્યાં ઉડે ખાડો,
 અને માત્ર હું નિત્ય વિચરું જ્યાં એકલો, ઉગતિનાં હોય ઉચ્ચ પહાડો; હો૦
 અન્ય જનોને ન મળે ખાવાને એક વાર, છાશ રોટલો સુકો જાડો,
 અને ભાતભાતતણાં પકવાન્ન ને હોય, મારી પાસ કુધનો હાડો; હો૦

અન્યપાસ પાઘ પથુ હોય ના ને મારે કાજ, ધનના લાંડારો ઉપાડો,
 સુખી હોઉં હું, અને મુજ બંધુઉપર, દુઃખકષ્ટકરીનેઉં ધાડો; હોં
 અજરામર રાખો મને, આજ્ઞાનાં ભર્યાં, મારા બંધુઓના જીવને કહાડો,
 પ્રાણાત્માઓ મારા વિષયે રમે અને, હું જ ગ્રહ મોક્ષનો દાંડો; હોં
 મોહતણી નિદ્રામાં ઉંઘે ખીજ અને, મને જ્ઞાન આપી જગાડો,
 મારો પક્ષ લઈ, મને આશ્વાસન દઈ, મારા, વિમુખ કે શત્રુઓને પાડો; હોં
 હોઉં અધિકારી, લાભ હોય મોટો તોય, મને એકલાને ના ચખાડો,
 તારો-ઠારો-સઉને સાથે સુધારો કાં, સઉની સાથે મને ખાંડો;
 પથુ નાથ ! મને દેખાડશે ના એ દહાડો

શ્રી ૩૦

શ્રીસદ્ગુરુસ્વરૂપ નિરન્તર સ્મરણીય છે.

પદ. ૧૪૨ રાગ ગોઢી.

સદ્ગુરુ તારનહારા, ભજ મન ! સદ્ગુરુ તારનહારા,
 જો ચહે ભવજલપારા; ભજ મન૦ ટેક.
 જિહિં પદ રટત રેનદિન બ્રહ્મા, કાટત કર્મવિકારા,
 શિવશક્તિ અરુ શેષ શારદા, જામૈં હોત સુખારા; ભજ મન૦
 દેવ ઇન્દ્ર વિષ્ણુ જગપાલક, પાવત જાસુ કિનારા,
 યહ સવ જીવ રસાતલ જાતે, જિન ગ્રહી બાંછ ઝગારા; ભજ૦
 યોગીશ્વનિકૃષિ નિશદિન ધ્યાવે, જિનપદ ચાહી દિદારા,
 રવિશ્વશિ આદિ ગ્રહ સવ જાકી, સત્તામૈં નિરધારા; ભજ૦

ઉપનિષદ્ શાસ્ત્ર પુરાન સવે અરુ, બેદ હુ દેત નગારા,
આદિ ન મધ્ય, અંત નહિ જાકો, અવધિરહિત વિસ્તારા; મજ૦
સમસર્વત્ર એકરસ આપ હિ, ભાસત ભાતિ અપારા,
નરસિંહસદ્ગુરુ અનુભવી જાને, આપ ન અન્ય વિચારા; મજ૦

શ્રીમન્ત્રસિંહાચાર્યજી.

સુત્રનો ઉપાય.

૫૬ ૧૪૩ (વાત જરી વાંચી જુઓ ઇતિહાસમાં, એ લય)

મારું કહ્યું માનો તો વાત કહું કાનમાં,
સુખી થાશે ને રાખશે એ ધ્યાનમાં; મારું૦
દુઃખતણાં કારણ દુનીયામાં ગણાય એ,
અહં અને મમત્વ એ તો કહેવાય છે,
એક લેજો ડબ્બી, તેમાં એને ગડખી,
પ્રભુને તે આપી દે દાનમાં; મારું૦
બાલક બની જાજો પછી, જાણો પ્રભુને તાત,
તેની નિર્ભય ઓથમાં, ભરાઈ રહો દિનરાત,
મોટા થવું કપરું, નિર્દોષ ને મધુરું,
બાલક થાવું સુતરું,
માટે રહો, હું છું બાલક, એ જ્ઞાનમાં,
માથે પ્રભુ પિતા છે એ જ્ઞાનમાં ને જ્ઞાનમાં; મારું૦

શ્રી ઉ૦

इष्टनिदर्शनार्थ आर्च आघोष.

પદ ૧૪૪ (દુનિયાતણા દિવાના, દિલભર-૯ લય.)

દિલદાર દિદાર દિલા દે, આશક પઢા હું મૌલા !
 નક્શરોંસે નક્શર મિલા દે, આકે લખા હું મૌલા !
 સુનતા નહિ તું માલિક, કિનકોં પીછે સુનાડે,
 તેરી ચશ્મે-શંશિરોંસે^૧ મેંય તો જઢા હું મૌલા !
 સર કિસ તરહ શુકાડે, કમી સામને તું આકે-
 રહેવે લખા તો કયસે, નયનોં લઢાડે મૌલા^૨ !
 સ્વાયશ વહી હે દિલમેં, મિલનેકા મૌકા ચહાતા,
 તું હય મગર ડધર, મેંય-ઇધર અઢા હું મૌલા !
 માલિક પૂરા તું મેરા, મેંય તો ફકીરા તેરા,
 ક્યાદા કહું ક્યા તુઝસેં, સબસેં બઢા તું મૌલા !

શ્રી ૩૦

શ્રી સદ્ગુરુશરણમમાવ.

પદ ૧૪૫ (અંબલિએ અમૃત પીધું રે, એ લય.)

મનડું ગુઝેવે મોહું રે,
 ફરી ફરી વળતું ત્યાં જ, સહજે, ફરી ફરી વળતું ત્યાં જ.
 એસમ કાંઈ ખીભું ન જોયું રે; ફરી ફરી૦

૧ નેત્રરૂપ બેઠાઆવડે. ૨ હું માણું નમાણું, અને તમે સંતુષ્ટ પ્રકારે
 તો તમારાં હર્શનું હું શી રીતે કરી શકું ?

અમ્હાને અટવાઇ બહુ, સંસારે ચોપાસ,
 એમિંતા એક દિન હું, આવતાં ગુરુની પાસ,
 જોતામાં દુઃખ મેં જોયું રે; ફરી ફરી
 ધડી ધડી ગુરુ જોયા કર્યા, પ્રકટયો ગુરુમાં મોહ,
 લોહયુગ્મક એ તે પ્રીતિ, આકર્ષાયું લોહ,
 ગુરુહૃદયવિષે મન પ્રોયું રે, ફરી ફરી
 મો'નું માગ્યું મળી ગયું, શું કહું તેની વાત,
 જગદ્ભાન બુદ્ધાઇ જતું, જોતાં ગુરુ સાક્ષાત્,
 મેં ડામધેનુપય દોણું રે, ફરી ફરી
 ગુરુમુખિ જન તો જાણતા, ગુરુકરુણાનું સુખ,
 મળતામાં મારું ગયું. જન્મે જન્મનું દુઃખ,
 જીવભાન સમુદ્ધું ધોયું રે; ફરી ફરી

શ્રી જા. દેવી.

સર્વ પ્રસંગમાં ઇષ્ટશ્રીમાં શ્રદ્ધાને સેવનાર સાધકના ઉદ્ગાર.

પદ ૧૪૬ (આહે માનો કે તમાનો, હું તમારી થઇ ચુકી-એ લય)

આહે પાળો કે ન પાળો, હું તમારો થઇ રહ્યો.

પાળો-ટાળો, તું તમારો થઇ રહ્યો.

વિપદસમય પ્રભુ વિપદ વિદારો, અથવા નાંખો બમણો ભારો,

ત્યજું ન પડડથો પાલો; પાળો ટાળો, હું તમારો

આપો કુબેરની સંપત્તિ, અથવા ખાવાને દો ન રતી,

ઝાલ્યો કર તે ઝાલ્યો; પાળો ટાળો, હું તમારો

આપ બલે પ્રભુ સ્વધર્મ ચુકો, સ્વતંત્રને બંધન ન રહું કે,

(નહિ તો) કેમ દાસ પ્રભાળો; પાળો ટાળો, હું તમારો
 આપને અનુકૂળ થઇને રહેવું, સુખદુઃખ જે કંઈ હો તે સહેવું,
 મનનો ત્યજી ઉકાળો; પાળો ટાળો, હું તમારો
 પતંગને દીપક બાળે પથ્થુ, દીપકપ્રેમ ન તેહ ત્યજે ક્ષણ,
 પ્રેમ ન ત્યજી કદી બાળો; પાળો ટાળો, હું તમારો
 ઉપેન્દ્ર પ્રભુ ! થઇ રહ્યો તમારો, અન્યે પ્રેમ ન આ કરનારો,
 બાળો બલે ન બાળો; પાળો ટાળો, હું તમારો

છો

હરિમય હૃદયનું સ્વરૂપ

પદ ૧૪૭ (નિરંજન માળા, ઘટમેં ફિરો એ લય.)

નિરન્તર એનું, હરિથી હૃદય એકતાન.
 વૃત્તિ બહિર્મુખ ઘટતી જાતી, કાયાનું નહિ બાન,
 આંખ ઠરી જ્યાં ત્યાં જ ઠરી રહે, હાથ હાથને સ્થાન; ૧નર
 બહાર રહે તો બહાર, બીતર તો, બીતર ઠરી રહે પ્રાણ,
 ચલિત થઇને મનનું જ્યાં નથી, સ્વતંત્ર કદી બ્યુત્થાન; ૨ નિર
 જગૃતિ એ પથ્થુ જેની વિલક્ષણ, બાસે સમાધિસમાન,
 જગૃતિકાલે પથ્થુ નથી જેને, ચિત્તતરંગવિતાન; ૩ નિર
 હસવું હરિમય, જોવું હરિમય, હરિમય શબ્દોત્થાન,
 સહજ સ્વભાવે આપે^૩ અહાહા ! આપવિષે^૪ મસ્તાન નિર

શ્રી હૃ

૧ ઉકાપાપથું. ૨ ચિત્તાના સંકલ્પનો વિસ્તાર ૩ પોતાની મેળે,
 ૪ પોતાના સ્વરૂપ વિશે,

દૈવી જીવનનું લક્ષણ.

પદ ૧૪૮ (ગૃહસ્થાશ્રમની શોભા સધળી; એ લય.)

દૈવી જીવનનું લક્ષણ એ કે જ્યાં સુવિચાર સધાય.

સ્વચ્છ મનોરમ નિર્મલ ભાવો, એ હૃદયે ઉભરાય; (૩) દૈવી

ધર્મો ધર્મો જ્યાં નથી ક્ષોભ પ્રકટતો, પ્રકટ થતાં તત્ક્ષણ જ અટકતો,

રાખે સરલ સ્વભાવ સદાય, મિથ્યા તરંગમાં ન તણાય; સ્વચ્છ

પરખે સારાસાર વિચારો, તત્ત્વભાવથી હરે વિકારો,

પ્રયત્નપંથે સતત પળાય, ઉંચે ઉંચે સહજે ધાય; સ્વચ્છ

અવલંબનવિષ્ણુ પ્રસન્ન રહે તે, સમચિત્તત્વે સદા વહે તે,

ધૈર્ય સ્થૈર્ય શાન્તિ જળવાય, દુઃશ્ચામુદ્ધિતાદિ સેવાય; સ્વચ્છ

વિષયવિષે રહે સહજ વિરાગી, બલચિન્તને રહે અનુરાગી,

અનંતવાન આ દેહની માંધ, અનંત વસ્તુ અનુભવી જાય; સ્વચ્છ

૩૦ બહેન.

સ્વરૂપપ્રતિ લક્ષણાવૃત્તિની સંલગ્નતાનો અનુભવ.

પદ ૧૪૯ [જ્ઞીની જ્ઞીનો જ્ઞીની ચદરીયાં, ૧ લય.]

જુટી જુટી જુટી જુટી જુટી^૧ સુરતીયાં^૨,

જુટી સુરતીયાં—દેવો સુરતીયાં; જુટી

દિલકી દિલ્હી આપ આપસમેં, દિલસેં દિલમેં ઘુંટી^૩; સુરતીયાં

ચલ ગઈ, જલ ગઈ, ફુંક દીઈ બસ, છોટી મમત્વકી કુટી^૪; સુર

વૃત્તિ શાન્તનિતાન્ત^૫ મઈ વહાં—બેઠી, જહાંસેં ઊઠી; સુર

૧૬, દો, તોન હુમંતર કરતેં, કહાંપર ચલી જીન પુટી^૬; સુર

૧ જોડાઈ, સંલગ્ન થઈ. ૨ લક્ષણાવૃત્તિ. ૩ પરસ્પરના હૃદયનો પ્રેમ એકબીજામાં હૃદયસાથે હૃદય મેળવીને ચાખ્યો—ચખાડ્યો. ૪ છુંપડી. ૫ કેવલ શાન્ત. ૬ ત્રિપુટી.

અસ્વંહ મેંબિન ઔર બાત અબ, જુઠી, જુઠી સબ જુઠી; સુર૦
 સ્વેચ્છત ફિરત મુક્ત અબ દહોદિશ, જો જહાંકી વહાં છૂટી; સુર૦
 શ્રી ૩૦

ગુરુચરણમાહાત્મ્ય.

૫૬. ૧૫૦ (અમે જાતાંતાં જલધિને ધાટે, એ લય.)

અમે જાતાંતાં સંસારવાટે, સુખોને માટે,

ત્યાં ચરણે આવી ચઢ્યાં.

અમે વિષયોને માણુવા ધાર્યા હતા,

અમે સંસાર સેવવા વિચાર્યા હતા,

ત્યાં તો ઉલટાં જ કંઈક ખેંચાણાં,

થયાં મોં કટાણાં, જ્યાં ચરણે આવી ચઢ્યાં.

અમે ધાર્યું હતું આમ ખાશું પીશું,

પરને પ્રબોધવાને મિહું બોલીશું,

પણ તે સઉ થયું ધૂળધાણી,

તમે દોરી તાણી; ત્યાં ચરણે૦

અમે જાણ્યું જે સંસારમાં એ આવ્યાં,

હવે ભોગવશું ભોગ અમે મનના ભાવ્યાં,

ત્યાં તો ચાલી અગાડી-અગાડી,

અમારી ગાડી; ત્યાં ચરણે૦

અભિમાન વિસ્તારણું ધાર્યું હતું,

જગતમાં મમત્વ બાંધવા વિચાર્યું હતું,

ત્યાં તો તેડું તમારું આવ્યું,

હતું તે ભોગવ્યું; જ્યાં ચરણે૦

ભોગમાંથી અમારે હુમલું હતું,

અમ કાળે ખીજને દમલું હતું,

ત્યાં તો આબ્યાં તમારા બન્ધનમાં,

મનની રહી મનમાં; જ્યાં ચરણે.

અમે જાણ્યું પુરા ભોગ લાભ્યા આ તો,

તમે ત્યાગ ને વિરાગની કરશો વાતો,

પણ શુણી તમારી જ્યાં વાણી,

ત્યાં દિલ પાણી પાણી; જ્યાં ચરણે.

દીઠા ભોગ કે ન દીઠાં કંઈ ખીજાં ફળને,

કાણુ જાણુ કે ફેરવી શીએ ફળને,

અમ પ્રીતિ ખીજેથી તણાવી,

તમેમાં અણાવી: જ્યાં ચરણે.

અમે આપના પ્રબોધને પામી અને,

પછી જોયાં જગતજનનાં ચિત્તને,

ત્યારે જાણ્યું ફળી જીવંતી આખી,

ખીજાએ ધૂળ ફાડી; જ્યાં ચરણે.

કહી ઉપરથી દીસીએ એવા ને એવા,

પણુ આપ કૃપાના મળ્યે મીઠા મેવા,

અમ આંતર સ્થિતિ અતિ વાધી,

કૃતાર્થતા સાધી; જ્યાં ચરણે.

ગુરુદેવ ! જગે આપ જો મળ્યા ન હોતે,

અમ નિકૃષ્ટ સ્થિતિ આજ શીએ હોતે,

આ તો રમતાં અમે રહી રાજ,

જીતી લીધી બાજ; જ્યાં ચરણે.

શ્રી. ૩૦

ઝઘ્ઘે પ્રદેશમાં વિહાર કરવા પ્રવૃત્ત થનારના ઉદ્ગાર.

૫૬ ૧૫૧ (જગતના સહિ જીવોકરતાં, એ લય.)

વિનાશી ને વિલાસી આ, જગતને છોડી જવું છે,
અમર દેશે વિરાજીને, અમરપદમાં શમાવું છે.
અમારે સ્થૂલ ભોગોની, હૃદયની વાસના ત્યાગી,
અજર ભોજો-તથા યોજો, કરી હિરમાં રીઝાવું છે;
વિવિધ રસની ત્યજી પ્રીતિ, વિષય રસનાતણો જીતી,
નિરન્તરની ક્ષુધા ટાળે, અમારે એવું ખાવું છે; વિનાશી●
મલિન આનન્દના કુડો, ત્યજી અમ રાજહંસીને,
પ્રભુઆનન્દમાનસરે, બની મહામસ્ત નહાવું છે;
તમારી હોય ધન્ય તો, અમારી સાથમાં ચાલો,
તમેને તે જ દેવું છે, અમારે જે કમાવું છે; વિનાશી●
શ્રી જ૦ દેવો

પ્રણવનાદનું ગુંજન કરવા અણપુંજોપ્રતિ અભિમાનીનું નિવેદન.

૫૬ ૧૫૨ (દિલદાર ચાર છેલાસેં એ લય)

મારાં અણપુંજો ! કાંઈ પ્રણવનાદ ગુંજો,
પ્રણવનાદ ગુંજો, સ્વર કાઢી ઉંચો ઉંચો; મારાં●
જુઓ સહિ જુલાતું, ને સપળું પલટાતું,
અવિચ્છિન્ન ઉચ્ચારણ થાય પ્રણવનું જો; મારાં●
ચાલો સાવધ થાઓ, એકાગ્ર બની જાઓ,
ધ્યાનભંગ થાતું, તુટે છે ગુંજન જો; મારાં●
અન્ય સ્પુરણો ન્યાં, સ્વર કડક નિકળે ભાં,

એ જ ક્ષણે પ્રણવોચ્ચારણું તૈલ ઉંજે; મારાં
 જે જે કેન્દ્રમાંહિ, રહે પ્રણવધ્વનિ છવાઇ,
 રક્ષિત દિવ્ય ખીલે ત્યાં ઉકલી જઇ ગુંચો; મારાં
 નાલિમાંથી બોલી, ને ગગનને દો બોલી,
 ગુંજનથી ગજવો આ હૃદયમુર્ધકુંજે; મારાં
 એ નાદલુપ્થ થાતાં, આપણુ સ્વયં બુલાતાં,
 તમે ભિન્ન કયાંથી ? નથી જ્યાંહિ હું જો; મારાં
 શ્રીં ૩૦

તત્ત્વમાં વિલીન વૃત્તિના અનુભવોદ્ગાર.

પદ ૧૫૩ (મને આવે છે ફેર-એ લય.)

મારું સુખ ન કહું જાય, ઝીલું હું તત્ત્વસમુદ્રમાં,
 મન વાણી સ્તબ્ધ થાય, ઝીલું હું તત્ત્વસમુદ્રમાં.
 ૧પાર કે ૨અંત જણાય ના, ઉંચે નીચે પણ તેમ,
 મધ્યે મારું હુંપણું,
 કહી લહું છુટું અણુ,

કહી ના બળાય— શ્રીલું
 ઉલટયો અનુભવ અવનવો, શુદ્ધો જોયો ન કયાંહિ,
 રાજ થાઉં જોઇને,
 કહી ન શકું કાપને,

પરામાં લહાય— શ્રીલું

૧ વૈષ્ણવીથી મધ્યમા પશ્યંતી એમ ઉંચી ઉંચીવાણીવડે. ૨
 Centers શરીરના મધ્યબિન્દુઓરૂપ ચક્રો ૩ પ્રત્યેક ચક્રમાં
 સંયમપૂર્વક પ્રણવનું ગુંજન થતાં તેમાં રહેલા પૃથક્ પૃથક્ સામયેનિક
 પ્રકાશ થાય છે.

કામ ન શેષ હવે રહ્યો, મળ્યું પ્રાપ્તબ્યમાન,
 મન ન હવે ઉઠતું,
 બિન ન સ્વરૂપથી થતું,
 (જેમ) જળ જળે જણાય—

શ્રીકૃં

છો.

ભારતવર્ષનિમિત્ત શુભચિંતન.

પદ ૧૫૪ (પરમ વિજયવંત હો, એ લય)

ભારત અભયવન્ત હો, અહાંડભરમાં અહમિન્તને,
 દિવ્ય દષ્ટિવન્ત હો, આંતર સામર્થ્ય જ્ઞાનઅંબને.
 પ્રભામાં પ્રભુની પ્રભુતા પ્રકાશો,
 જળે સહ છૂટી પ્રતિકૂલ પાશો;
 જણાજે સદા સર્વના નેત્રસ્હામે,
 પ્રભુનાં રૂપે ભારતે કામ કામે;
 ભારત વિશ્વવંશ હો, સેવી શ્રદ્ધાથી પરમ સંતને.

શ્રી ઉ.

ચોગિનીકુમારી

પ્રથમ વિભાગ

નવીન આવૃત્તિ

રચનાર : શ્રીમાન વિશ્વવંદ્ય

ગુજરાતી સાહિત્યમાં આ એક જ નવલકથા છે કે જેના લેખમાં અત્યંત રસસાથે વાચકની સર્વ પ્રકારની વ્યવહાર પરમાર્થની ઉન્નતિમાં ઉપયોગી અનેક કતવ્યને સરલ અને સ્પષ્ટપણે જણાવ્યા હોય. હજારો સ્ત્રી પુરુષો તેને રસ અને પ્રીતિપૂર્વક વાંચે છે અને હજારો સ્ત્રી પુરુષો તેને વાંચવાને હજી તૃપ્ત છે. તેમાં એક તરફથી વાંચકો ભાગ એટલો તો રસમય છે કે જે વાંચનારનું ચિત્ત સહજસ્વભાવે જ ચોતાના તરફ આકર્ષી રાખે છે; જ્યારે તેમાં કેટલાક બીજા બાધક પ્રસંગો ગૂઢ છતાં એટલા તો ઉપયોગી અને સરલ તથા સચોટ-પણે વર્ણવ્યા છે કે વાચનાર તેને તે જ વખતથી ચોતાના જીવનમાં ઉતારવા લલચાયા વિના રહેતો નથી અન્યના વાર્તાભાગસાથે તે બાધક વિષયને એવી તો સુંદરરીતે ગૂંથે છે કે જેમાં લેખકના અસાધારણ બુદ્ધિવિભવનું વાંચનારને સ્પષ્ટ ભાન થયા વિના રહેતું જ નથી.

જીવનમાં હૃદય હૃદય આનંદ અનુભવના હોય તો આ પુસ્તક તત્કાળ મંગાવી વાંચો.

મૂલ્ય : રૂ. ૨-૮-૦ પો. ૦-૪-૦

વ્યવસ્થાપક—મહાકાલ, વડોદરા.

वन्दे सद्गुरुम् ।

— कीर्तिस्तोत्रकीर्तनम् —

पद्य [वन्दे स्मरणम् । लयेन]

वन्दे सद्गुरुम् ।

रुचिरम्, नृहरीं, त्रिभुवनमोहनम्

भक्तवत्सलम् नागरम् । वन्दे०

शशिधुभ्रम् हसितयुताननम् ।

परम सुखदम् सुमधुरशामनम् ।

कृपाकरम् वरदपुरन्दरम् ।

मकलम् अकलम् श्रीवरम् ।

वन्दे सद्गुरुम् ।

